

**Marcel Loubens Barlangkutató
Egyesület**

**ÉVKÖNYV
1994**



Kedves Olvasó!

A barlangkutatás jelenleg hazánkban elsősorban társadalmi keretek között folyik. Ez egy olyan hobbi, melyben a kutatók szabadidejüket, fizikai és nemegyszer anyagi erejüket is áldozzák a későbbi eredményekért, melyek a természettudományos ismereteket (is) gyarapítják.

Az egyesületekbe szerveződött munkája ezért elsősorban közösségi indíttatású és jellegű, s amikor éves összefoglalóinkat készítjük, úgy érezzük, csak akkor teljes a kép, ha ezt a bizonyos közösségi oldalt is súlyának megfelelő mértékben mutatjuk be. Kérjük, ennek megértésével fogadják 1994-es jelentésünket, s elsősorban annak is csoportéletünkre vonatkozó fejezetét.

Az évkönyvben szereplő adatok, ábrák, képek és térképek hozzájárulásunk nélkül máshol nem használhatók fel!

MLBE

Kapják:

**KTM Természetvédelmi Hivatal - Barlangtani Intézet
Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Bükk Nemzeti Park**

A

Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület

Évkönyve 1994-ről

Írták:

*Burdiga Zsolt
Bátori Károly
Ferenczy Gergely
F. Nagy Zsuzsanna
Horváth Zsuzsa
Kertész Gábor
Kovács Attila
Kovács Zsolt
dr. Lénárt László
Oláh Sándor
Szalai Ferenc*

A fényképeket készítették:

*Bátori Károly
Botas Zsolt
Ferenczy Gergely
Galán Mihály
Horváth Zsuzsa
Kardos László
Kovács Attila
Kutas Tamás
F. Nagy Zsuzsanna
Riskó Ágnes
Schreithofer Nóra*

Emblémák, karikatúrák:

Oláh Sándor

Térképek:

Kovács Zsolt

Miskolc, 1995. január-február

Tartalom

1. Az 1994. évi terveink.....	3
2. Beszámoló az 1994. évi tevékenységünkről	4
3. Feltáró és barlangvédelmi tevékenység	8
3.1. Feltárásainkról	8
3.1.1. Szepesi-Láner-barlangrendszer.....	8
3.1.2. Nyelesgambi-barlang.....	8
3.1.3. Szárdóka K-i bontás.....	9
3.1.4. Speizi-barlang	9
3.1.5. Nagy-mogyorós-barlang.....	10
3.1.6. Rejtekek-gerinci víznyelő.....	10
3.2. Barlangvédelem.....	10
3.2.1. Létrási-Vizes-barlang.....	11
3.2.2. Szepesi-Láner-barlangrendszer.....	11
3.2.3. Jáspis-barlang	11
3.2.4. Szeizmikus mérés a Jáspis-barlangban.....	12
4. Tudományos munkák.....	12
4.1. A Bükk-hegység jelentősebb barlangjainak legalapvetőbb jellemzői	12
4.2. Radonkoncentráció-, vízhozam-, csepegés-, hőmérsékletmérés.....	13
4.3. A Jáspis-barlang Heliktités-termi képződményeinek röntgendiffrakciós vizsgálata	14
5. Dokumentációs tevékenység	14
5.1. Nem új feltárásokra vonatkozó leírások.....	14
5.1.1. A Jáspis-barlang állapotfelvétele.....	14
5.1.2. A Szepesi-Láner-barlangrendszer térképezése	14
5.2. Földtani örökségünk diákpályázat.....	15
5.3. Fotódokumentáció	16
5.4. Filmdokumentáció.....	16
5.5. Publikációk	16
5.6. A "Kutatási és túra jelentés"-ek feldolgozásának tapasztalatai	16
6. Csoportélet.....	17
6.1. Összesítés hazai túráinkról.....	17
6.1.1. Upponyi-hegység: Damasa-szakadék.....	18
6.1.2. Alsó-hegyi barlangász-találkozó.....	19
6.1.3. Eger: Bik-bérc	20
6.1.4. Mátra: Csörgő-lyuk.....	21
6.1.5. Esztramos	22
6.1.6. Remete-szurdok.....	23
6.2. Összesítés külföldi túráinkról.....	23
6.2.1. Görögország: Visszaút az Astrakára.....	24
6.2.2. Erdély.....	26
6.2.2.1. Szelek-barlangja.....	26
6.2.2.2. Bihar-hegység.....	28
6.2.3. Olaszország.....	29
6.2.3.1. Michele Gortani.....	29
6.2.3.2. Sappada - Jégbarlangtúra	30
6.2.4. Ausztria	31
6.2.4.1. Tanulmányút	31
6.2.4.2. Totes-Gebirge	32

6.2.4.3. Alcadi 94	33
6.2.5. Szlovák túrák.....	34
6.2.5.1. Pitykó-barlang.....	34
6.2.5.2. Zdiar	34
6.2.6. USA: NSS Convention.....	34
6.2.7. Montenegro.....	37
6.2.8. Szlovéniai barlanglátogatások.....	40
6.3. Rendezvények	41
6.3.1. Közgyűlés	41
6.3.2. Vezetőségi ülések	41
6.3.3. Csoporthgyűlések.....	41
6.3.4. Előadások, konferenciák, kiállítások.....	42
6.3.4.1. "Barlangkutatók a barlangokért" találkozó.....	42
6.3.4.2. A "Csodálatos természet" fotókiállítás	43
6.3.5. Táboraink.....	43
6.3.5.1. Nyári kutatótábor	43
6.3.5.2. Nyári természetismereti tábor	44
6.3.5.3. Téli kutatótábor.....	45
6.3.6. Versenyek.....	45
6.3.6.1. Hágó Kupa.....	45
6.3.6.2. Barlangnap.....	46
6.3.6.3. Lakatos Kupa 1994.....	46
6.3.6.4. Pireneusi Kalandos Játékok.....	46
6.4. Tanfolyamok, oktatás	46
6.4.1. Barlangjáró I. tanfolyam	46
6.4.2. Táborvezetői tanfolyam	46
6.5. Mentőtevékenység.....	47
6.6. Szervezeti kapcsolatok, pályázatok	48
6.7. Egyéb népszerűsítő anyagok	48

1. Az 1994. évi terveink

(F. Nagy Zsuzsanna)

1. Feltáró és barlangvédelmi tevékenység:

- Hétfélig rendszeres leszállások kutatási területünk barlangjaiba.
- Eddigi feltárásaink folytatása:
 - Nyelesgambi-barlang
 - Jáspis-barlang
 - Szepesi-Láner-barlangrendszer, III. szifon.
 - Nagy-mogyorós-barlang
- A lehetőségekhez mérten új feltárások beindítása.
- Folyamatos barlangvédelmi tevékenységek (ácsolatok készítése, felújítása, létracsere stb.)
 - Szepesi-barlang
 - Zsidó-kúti-barlang
 - Jáspis-barlangban "járda" kijelölése.
- Támogatás esetén barlanglezárások folytatása:
 - Balekina-barlang
 - Jáspis-barlang

2. Tudományos munkák:

- Radon, csepegés, hőmérséklet mérés, valamint denevérészlelés a Létrási-Vizes-barlangban, a Rejtkei-forrásban, a Miskolc-Tapolcai Tavas-barlangban.
- Forrásészlelés 4 felszíni forrásnál.
- Barlangi geodéziai munkák folytatása.
- Állapotfelmérések folytatása megbízás esetén.

3. Dokumentációs tevékenység:

- Barlangtúráink, s lehetőség szerint valamennyi Létrásról induló túra kutatási jelentésen való rögzítése.
- Régebbi és újonnan feltárt barlangjaink térképezéseinek folytatása.
- Barlangjaink beszerelési vázlatainak folytatása.
- Szakcikk megjelentetése.
- Híryanagok megjelentetése az MKBT műsorfüzetben, és a tömegkommunikációs eszközökben.
- Föld napjára emléklap kiadása és emlékbélyegzés.
- Évkönyvünk legalább 4 példányban való megjelentetése.
- Könyvtárunk bővítése, további rendezése.

4. Csoportélet:

- Túrák szervezése más hazai karszterületekre.
- Lehetőség szerint külföldi túrák szervezése.
- Évi egy közgyűlés, négy vezetőségi ülés, hetenkénti csoportgyűlések megtartása.
- Legalább 10 előadás megtartása.
- Szak- és ismeretterjesztő előadások megtartása felkérés esetén.
- Nyári kéthetes, téli egyhetes kutatótábor, természetismereti tábor megszervezése.
- Barlangkutatók a barlangokért címmel országos találkozó szervezése az Aggteleki Nemzeti Parkkal.
- Meghirdetett versenyeken, túrákon való részvétel.
- Barlangnapon való részvétel.

- Egyéb MKBT rendezvényeken való részvétel.
- Tavasszal Barlangjáró I. tanfolyam szervezése.
- Egyéb tanfolyamokon való részvétel.
- Szervezeti kapcsolataink fenntartása.
- Aktív részvétel a mentőtevékenységben.
- Levelezés a hazai és külföldi csoportokkal.
- A kutatóház és környékének fenntartása.
- Felszereléseink szükség szerinti bővítése.
- Propaganda anyagok készítése.
- Esetlegesen polgári szolgálatos foglalkoztatása.
- Pályázatok benyújtása.

2. Beszámoló az 1994. évi tevékenységünkről

(F. Nagy Zsuzsanna)

Az 1994-es évről is meg lehet állapítani a legfontosabbat: a tagság a nehezedő életkörülmények ellenére képessége szerint vett részt e közös társadalmi munkában, melyet részben bizonyítanak elismeréseink is. Csoportunk vehette át a legaktívabb egyesületnek évente kiosztandó Vass Imre-emléklapot (MKBT). A Cholnoky-pályázaton (KTM-MKBT) második, a Földtani örökségünk középiskolás pályázaton (KTM) harmadik helyezést szereztünk, a különböző barlangi kupákon pedig általában az első három helyen szerepeltek tagjaink csapatban vagy egyéni kategóriában. A közös, sokrétű munkát köszönjük mindenkinek.

Elsőként néhány adat:

Tagjaink száma 1994-ben:	Teljes jogú:	35
	Ifjúsági:	1
	Pártoló:	66
	Tiszteletbeli:	8
	Tagjelölt:	21

1994-ben hagyományainkhoz híven, táboraink időpontjának kivételével rendszeresen találkoztunk csütörtöki gyűléseinken, melynek továbbra is kiváló otthont nyújt a Tudomány és Technika Háza. Korszerű körülmények, audiovizuális eszközök állnak igény szerint rendelkezésünkre, s itt tároljuk két-három köbmétert kitevő dokumentumainkat is. Ugyancsak rendszeresen, minden hétvégén indultak túráink a bükki, s más hazai, illetve külföldi barlangokba. Kutatási és túrajelentéseink alapján 131 tagunk közül 64 járt legalább egyszer barlangban. A tagság valamilyen munkavégzéssel kapcsolatos összes leszállása 142 alkalommal, 892,5 óra volt, míg a csupán bejáró túrák leszállása 77 alkalommal 487,5 órát tett ki, ez arányában 35 %. Vendégeinknél ez az arány 68 %. Amennyiben barlangba megyünk, igyekszünk a továbbiakban is hasznos tevékenységgel összekötni túránkat. Ez alól elsősorban az utánpótlás képzése, illetve az első bejárások a kivételek. Bár legtöbb alkalommal a Vizes-ben jártunk, a legtöbb időt a Szepesi-Láner-rendszerben (annak is az új, illetve korábban tartósan elzárt részeiben) töltöttük.

A kutatási jelentések alapján a kiértékelést Kovács Attila lelkiismeretes munkájának köszönhetjük:

Leglátogatottabb barlangjaink

		Alkalom	Óra
1.	Létrási-Vizes-barlang	57	203
2.	Szepesi-Láner-barlangrendszer	52	288

3.	Nyelesgambi-barlang	13	76,5
4.	Jáspis-barlang	11	71
5.	Speizi-barlang	9	43,5
6.	Szárdóka K-i bontás	5	26

Túrák száma 1994-ben

	Leszállás	Óra	Létszám
MLBE tagok:			
Bejárás:	77	487,5	453
Egyéb (munkák):	142	892,5	518
Összes:	219	1380	971
Vendégek:			
Bejárás:	26	181	121
Egyéb (munkák):	12	77,5	68
Összes:	38	258,5	189
Éves összes:	257	1638,5	1160

Legaktívabb tagjaink

Az élmezőny - némi magyarázattal - az 5.6. fejezetben tanulmányozható! A három táblázat két dologban azonos: mindháromban az első helyen Ferenczy Gergely, a harmadikon Schreithofer Nóra neve áll!

FELTÁRÁSOK:

A Szepesi-Láner-barlangrendszer Láner-ágában a III-as és IV-es szifon bontása, s a kürtömászások hoztak újabb eredményeket.

A Speizi-barlangban a szifon bontása reményteljes munka volt, azonban olyan műszaki felszerelések szükségesek a folytatásához (a víz eltávolítása miatt), melyhez az elmúlt évben nem juthattunk hozzá.

Folytatódó feltárásaink közé sorolható a Nyelesgambi-barlang további kutatása a Lusta-völgyben. Folyamatos ácsolás mellett 25 méter mély a jelenlegi bontás, melyben a légüres járatszakaszok, valamint a talált cseppkőkérgék további reményekre adnak okot.

A Szárdóka K-i bontás barlangjában a nyári tábor ideje alatt Szalai Ferenc vezetésével folyt feltárás.

Rejteken Kutas Tamás, Kozma György, Kovács Attila és társaik tágitották egy kis üreg (már barlang!) bejáratát a későbbi munkák előkészítése érdekében.

A Nagy-mogyorós-barlangban a létrási-rendszert kutatva kíséreltük meg a bejárat újbóli megnyitását, azonban ismét omlásos szakaszok állították le a munkát.

BARLANGVÉDELEM:

Jelenleg egyesületünknek 23 barlangra van kutatási engedélye. Az eddigiekben négy volt közülük lezárva (Szepesi-Láner-, Vizes-, Jáspis-, Lilla-), igaz, ez hat bejárat (ajtó) rendben tartását jelenti.

A kulcsokat csakis előzetes bejelentés alapján adtuk oda vendégtúrázóknak az elmúlt évben annak figyelembevételével, hogy **kutatási vagy túravezetői engedéllyel** rendelkeztek-e. Ennek köszönhető valószínűleg, hogy **akik ismerik ezt a követelményünket és nem rendelkeznek ilyennel, már meg sem keresnek bennünket, hanem megkísérlik feltörni** a bejárásokat. A Szepesi- és a Vizes- I-es ajtáját kellett rongálások miatt két-két alkalommal rendbehoznunk, egyesületi erőből.

Egy alkalommal leszakadt a létra a Szepesi-barlangban, melyet újból rögzítettünk (de teljes rekonstrukciót igényelne). Egy létrát tudtunk saját erőből elhelyezni a Láner-ben. A Szepesi-barlang Három aranyásó-termét nagymosásban részesítettük a Föld napja alkalmából, azaz megtisztítottuk a primitív, korommal össze- és felkent feliratoktól, rajzoktól. A Létrási-Vizes-barlangból kihordtuk az összes fémtáblát.

Ezekre a munkákra támogatást ezévben nem kaptunk a Bükki Nemzeti Parktól.

A Jáspis-barlang védelme érdekében több irányba tettünk lépéseket. Például szeizmikus méréshez nyújtottunk segítséget egy robbantás alkalmával, s hivatalos levelezéssel, valamint a sajtóban igyekszünk fent tartani a Garadnavoról, mint komplex ökológiai probléma ügyét.

TUDOMÁNYOS MUNKÁK:

Kovács Zsolt az 50 méteres hosszúságot elérő, ma ismert Bükk-hegységi karsztüregnek legalapvetőbb jellemzőinek megállapítása céljából összeállítást készített.

A Jáspis-barlangból kihozott minták alapján megállapítódott, hogy a Heliktites-terem fantasztikus képződményei szintiszta aragonitok.

DOKUMENTÁCIÓ:

Túrairól és kutatásainkról továbbra is rendszeresen kitöltöttük leszállások előtt a jelentéseket (néhány kivételtől eltekintve) 257 darabot. Ezévben a vendégszobában és a Létráson tartózkodó barlangászoknál is elértük (19 regisztrált(!) csoport fordult meg nálunk), hogy dokumentálják leszállásaikat. Ez elsősorban a barlangok terheltségének nyilvántartása miatt érdekes adat.

Tovább folytattuk barlangjaink dokumentációs munkáit. A Barlangtani Intézet megbízásából Ferenczy Gergely készítette el a Jáspis-barlang állapot-felvételi törzslapját.

1994-ben geodéziai mérést a Szepesi-barlang Nyugati-ágának jelenlegi végpontján, a III-IV. homokszifonban és előterében végeztünk téli táborunk alatt. A Kovács Zsolt és Kovács Gergely által itt lemért hossz 60 méter. A jelenleg felmért összjárat hossza 1830 méter, a rendszer mélysége 158 m, s nem 164, mint ahogyan ez a szakirodalomban eddig szerepelt.

Fotódokumentációnk ismét több száz képpel gyarapodott, elsősorban Kovács Attila, Ferenczy Gergely, F. Nagy Zsuzsanna és újabban Schreithofer Nóra jóvoltából. Az Év természetfotója kiállításon Kovács Attila képe szerepelt, a Természetvédelem '94 című KTM által kiadott országos kiadványba F. Nagy Zsuzsanna felvétele került be.

Egyre több helyszínre jutottunk el videokamerával is. Kutas Tamás saját szerelésével kísérte figyelemmel munkáinkat, s egy rövid filmet sikerült segítségével készíteni 1993-as tevékenységünkről. 1994-ről remélhetőleg Kertész Gábor görögországi filmjével kiegészítve, ismét sikerül egy rövid összefoglalót létrehozni.

Egy diákpályázat született tagjaink körében. Hojdák Péter a Földtani örökségünk országos pályázatban a Jáspis-barlangról szóló összefoglalójával III. helyezést ért el, valamint Bayer Gabriellának nyújtottunk jelentős segítséget a Szepesi-Láner összebontásának feldolgozásához.

Tagjaink több helyen is publikáltak (Lénárt L.). Szakkonferenciái kiadványokban (A Bükk-vidék vízkészletvédelméért), és napilapokban (Heves, Borsod) egyaránt. Az MKBT műsorfüzetben hat alkalommal hírünk jelent meg. Ismét bekerültünk az országos Zöld Hálózat című információs kiadványba tevékenységünkkel. *Kisiskolásokkal a Bükk-hegységben* címmel népszerűsítő kiadvány jelent meg 1000 példányban, melyben a földtani értékeknek is megérdemelt szerep jut a botanikai mellett, és szerepel benne jó néhány Létrás-tetői felvétel is (F. Nagy Zs.).

CSOPORTÉLET:

Hazai túráink jó része természetesen a Létrási-kutatóházból indult. Péntek délutántól vasárnap délutánig általában megtalálhatók voltunk a háznál, melynek négy helyiségét a Bükki Nemzeti Park 1993 januárjában adott át nekünk. Ennek köszönhetően kultúraltabb körülményeket alakíthattunk ki magunk körül, s elsősorban a vendég barlangkutatók számára a vendégszobában szállást tudunk nyújtani.

Hazai túráink nemcsak az általunk kutatott barlangokra terjedtek ki. Aggtelek környéke, az Upponyi-hegység, budai, mátrai barlangok szerepeltek még célkitűzéseinkben.

Külföldi karszterületekre is ellátogattunk. Görögországban 13, Erdélyben 6, Olaszországban 6, Lengyelországban 2, Szlovákiában 3, Szlovéniában 1, az USA-ban 1, Montenegróban 1, Ausztriában 7 tagunk túrázott, többek között barlangos céllal.

Rendezvényeink szervezeten folytak. Alapszabályunknak megfelelően megtartottuk a közgyűlést, hét alkalommal a vezetőségi ülést, s táboraink időszakát kivéve csütörtökönkénti csoportgyűléseinket. Nyolc tagunk 23 alkalommal tartott diavetítéssel egybekötött előadást szakmai fórumon és ismeretterjesztési céllal iskolákban, gyerekek körében.

Létrás-tetőn, mint az ország egyik barlangos centrumában 19 egyesület fordult meg az elmúlt évben, s nemcsak egy alkalommal. A csoportok szervezetségi szintje meglehetősen szélsőséges, leginkább a szervezetlenség felé mutatva nagyobb arányt. Sajnos, ez utóbbiak miatt a miskolci barlangkutatókat jónéhányszor kellemetlen helyzetbe hozták bizonyos fórumokon, ezért úgy éreztük, valamit tennünk kell, hogy a hazai barlangkutatás helyzetét, szervezetsége színvonalát felismertessük, s valamit tegyünk a helyzet javítása érdekében. Ezért Jósfaón március 18-20. között *Barlangkutatók a barlangokért* címmel találkozót szerveztünk. Társszervezőnk az Aggteleki Nemzeti Park volt, s az előzetes körlevélnek és vitaanyagának köszönhetően csaknem 60 résztvevő fejtette ki véleményét a hétvégén négy témakörben a hazai barlangkutatásról. A részvétel önkéntes volt, s úgy éreztük, valamennyi jelentősebb irányzat, illetve képviselője szót kaphatott. Körvonalazódtak egyes témakörökön belül, hogy mely ügyekben lehetne hatékony előrehaladást elérni, hiszen konszenzust mutatott az eredmény, s melyek azok az ügyek, melyekben merőben ellentétes álláspontok jelennek meg, s csak további megbeszéléseken közelednének a vélemények. Az MKBT szervezeti és személyi változásaira van szükség ahhoz, hogy mindez megtörténjen - kellett megállapítanunk a találkozót követően.

Táboraink hagyománya is folytatódott. Kéthetes nyári kutatótáborunkon 87-en vettek rövidebb-hosszabb ideig részt, amikoris 194 túrázó, 43 alkalommal szállt le. Ezévből kiemelkedő egyesületbeli tevékenységéért Kovács Attilának szavaztuk meg a Láner Olivér Kupát. A téli kutatótáborunkban 50 túrázó 9 leszállást hajtott végre. Második ízben szerveztünk egyesületi keretek között nyáron természetismereti gyerektáborot. Kétszer egy hét alatt 42 általános iskolást táboroztattunk. Néhányan utánpótlást jelentenek az egyesületnek.

Résztvettünk a Hágó Kupán ahol női egyéniben Horváth Zsuzsa első lett, s férfi csapatunk V. helyezést ért el. A Marcel Kupán V. és IX., a Lakatos Kupán II., a Pireneusi Kalandos Játékok hazai barlangos selejtezőjén szintén II. helyezést értünk el. Ez utóbbi versenyeken Veres Imre, Burdiga Zsolt és Bátor Károly hozott sikereket egyesületünknek.

Tagjaink továbbképzését továbbra is segítjük. Tavaszi Barlangjáró I. tanfolyamunkon 11 résztvevőből 9-en sikeres vizsgát tettek az MTSZ és az MKBT vizsgáztatói előtt.

A Barlangi Mentők Észak-Magyarországi Egyesületében továbbra is tagjaink a legaktívabbak, tagságának hetven százaléka (27 tag) Marcel-es.

Eredményeinket többek között pályázatok formájában igyekszünk kamatoztatni. A Cholnoky-pályázaton az 1993-ban végzett tevékenységünkért, s az arról készített összefoglaló évkönyvünkért megkaptuk a második díjat. Táborainkra pályázva anyagi támogatást nyertünk a Természetvédők Szövetségétől, az Életfa Szövetség pedig működési költségeinkhez nyújtott segítséget.

Szervezeti kapcsolataink tartósak a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulattal, a Magyar Természetvédők Szövetségével, az Életfa Környezetvédő Szövetség regionális szerveződésével. Külföldi csoportokkal is folytatódott levelezésünk (szlovák, ukrán, erdélyi, szlovén, spanyol). A Bükki Barlangkutatásért Alapítvány segítséget nyújt szükség esetén a kutatói munkákhoz, rendezvényekhez, az Észak-Magyarországi Barlangi Mentők Alapítványában alapító egyesületként veszünk részt.

Propaganda anyagainkról: A Barlangjáró I. tanfolyamra, a Természetismereti gyermektáborra, s a kutatóház népszerűsítésére plakátokat készítettünk.

Erőnköz mérten bővítettük felszereléseinket. Vásároltunk egy motorosfűrész, az újoncoknak 20 db elemes fejlámpát, hatvan méter kötelet, s 2 mázsa karbidot.

Utoljára, de nem utolsó sorban meg kell említenünk, hogy egykori tagjainktól számos esetben kaptunk támogatást. Dr. Gyurkó Péter mint önkormányzati képviselő anyagilag, Csorba János és sokan mások gyakorlati segítséget nyújtanak mindennapi munkánkhoz. Ezúton szeretnénk köszönetet mondani ezért.

3. Feltáró és barlangvédelmi tevékenység

3.1. Feltárásainkról

3.1.1. Szepesi-Láner-barlangrendszer

(*Ferenczy Gergely*)

Az 1993 decemberi barlangösszeköttetés megteremtése után 1994-ben több szálon folytattuk a kutatást, kihasználva a szifonon túli szakasz hozzáférhetőségét.

Elsőként a Fofó-ág geodéziai mérését végeztük el (lásd: tavalyi évkönyv), mely célja az 1986-ban készített vázlat pontosítása volt. Ezt követően a nagyméretű kürtők bejárása történt meg: Bélcsatorna- (első bejárói Vadász István, Ferenczy Gergely), Hasadék- (Ferenczy Gergely), Füstös- (File Ferenc, Veres Imre, Burdiga Zsolt), Dagonyás-kürtő (Veres Imre, File Ferenc, Burdiga Zsolt) kötéltechnikai segédeszközökkel. Ennek során közel 200 méter járatot fedeztünk fel. Geodéziai felvételük folyamatban van.

A III. és IV. szifon kutatása az év kezdetétől folyt. '94-ben eleinte a IV-es szifon alját bontottuk. Méréseink alapján jelenlegi mélypontja 2,5 m-el a III-as szifon alatt van, szintben. A végpont egyre kisebb lejtésű, végén kis gömbüst(?) található. A szifonban a júniusi esőzést követően érdekes megfigyelést tettünk. A III.-as szifonból víz folyt! A nyomokból arra következtettünk, hogy a víz a IV. szifonból került a III.-asba; ekkor a víz mindkét szifont kitöltötte. A kifolyó víz kis vízmosást hagyott maga után, majd az ún. Lépcsőn lebukva (kb. 3,5 m-es vízésés!) a II. szifonba folyt.

Ide kívánczik, hogy a Szepesi-barlang Ny-i ága felől is megsejleltük a szifonok (I.-II.) túlsó oldalát, és a nyomok (vízmosa vályú a homokban) alapján ez, az egyébként száraz szifon is vízzel volt telve. (Ilyen eseményt az elmúlt 11 év alatt még nem tapasztaltunk!) Ez alapján nyilvánvaló, hogy egy kisebb karsztárvíz nyomait figyelhettük meg.

A kora nyári, júniusi esőzések következtében a Speizi-barlang patakja a felszínen 1000 l/min körülbelüli hozammal rendelkezett. Ha feltételezzük, hogy a Speizi patakja - amit korábban a Láner, és a Motopilpo nyelt - összefügg a Szepesi-barlang szintes ágával, akkor könnyen magyarázható a szifonok víz alá kerülése azzal, hogy a Speizi megáradt patakját a jelenlegi Szepesi-barlang alsó, jelenleg aktív ága nem volt képes teljes mértékben elnyelni, így - valószínűleg a Speizi-szifonban, de lehet hogy a szifonon túli szakaszban - a megemelkedett vízszint az inaktivizálódott járaton, azaz a Szepesi IV-es szifonon keresztül csapolódott le. Az összefüggés igazolására további adatokra van szükség.

A téli tábor megelőzően a Fofó-ág alján levő kürtőbe Szalai Ferenc és bányavállalata által szponzorált, 8 m hosszú létrát helyeztünk el a munkahely megközelítésének megkönnyítése érdekében. A téli táborunkon a IV. szifon mélyítését folytattuk, azonban levegőhiány következtében felhagytunk vele (25 vödör után nem láttuk a kezünket a pára miatt, és a levegőben érezhetően feldúsult a széndioxid). Ezt követően a III. szifon mélypontján folytattuk a munkát, melynek során az előrehaladás folyamán a kitöltés mérete nagyobbá vált (öklömnyi kvarckavicsok), ezért valószínűleg a mélypont felé közelítünk. Sajnos emberhiány miatt a további ásást fel kellett hagyni, a nagyobb reményt nyújtó Speizi-barlang szifonjának kutatása érdekében.

A térképezést File Ferenc, Ferenczy Gergely, Kovács Zsolt irányítása mellett, a kürtőmászásokat Veres Imre vezetésével, a csoport lelkes, tenniakaró tagjai végezték.

3.1.2. Nyelesgambi-barlang

(*Ferenczy Gergely*)

Az idei munkát nyári táborunkon kezdtük, melyet néhány kisebb ácsolatjavítási akció előzött meg. A táborra ácsolatanyag, kötőelemek álltak rendelkezésre. A répáshutai Erdészettől 1 m³ lábon álló fenyőszáradékat vásároltunk,

mely a nyári munka során felhasznált dúcanyagot bőven fedezte. (A tábor végén megmaradt mennyiséget az erdőben, ill. a töbör alján deponáltuk lezsírozva). A kitermelt faanyagból fűrészbakot ill. egy 8 m hosszú létrát szerkesztettünk.

Emberhiány miatt érdemi munkát csak a tábor második felében végeztünk. Emiatt csak mintegy 5 m új járatszakszt sikerült feltárni, ill. egy másik 3 m-est, melyet be kellett tömedékelnünk. Ez utóbbi az alsó rézsútós akna aljában létesült, mert ellehetetlenülése után (vizes agyagos) ez látszott célravezetőnek.

A feltárt járattal elértük a plafont, azaz a rétegdőlésnek (palássági felület) megfelelő főtét. Egy kisebb légteres fülkét találtunk, mely egy felülről érkező repedésből szélesedett. A falain sárga bevonat, tehát nem az aktívan oldódó csipkézett felületek láthatóak. A járat ezen a szakaszon 50 fokban lejt, É-ÉNy irányban dől, majd ismét függőleges irányt vesz fel. A kitöltés félnedves, agyagos kötőanyaggal nagy gambik, melyek közt légrés van és erős huzat tör fel. A téli időszakban a huzat iránya megváltozik, és lefelé irányul.

A járat biztosításához egy érdekes, csigalépcsőhöz hasonló főtéácsolatot alkalmaztunk, mellyel a fal mentén sikerült a már látható, de nem elérhető plafonhoz jutnunk. A termelés során számos csontlelet került elő, melyet a Magyar Nemzeti Múzeum Régészeti Osztályára juttattunk el.

További kutatást a biztató eredmények miatt folytatni kívánjuk.

A munkában résztvettek: Bátori Károly, Ferenczy Gergely, Jáborcsik László, Szabó Gábor és barátja, Vadász István, Bogván Ákos és barátja, Dajka Zoltán és még néhányan, s szót érdemel az ellenlábások népes táborának kiemelkedő munkája is.

3.1.3. Szárdóka K-i bontás

(Szalai Ferenc)

A nyári tábor ideje alatt Botos Zsolt és Lipták Roland kezdte el ásni a már a régiek által is bontott lyukat. 3 m³ anyagot termeltek ki függőlegesen, így 3 méter mélységbe jutottak, elérve a tovább (lefelé) vezető szűk szálkő hasadékot. A tábor utolsó napjaiban a munkagödört Szalai Ferenc vezetésével 1,5 méterig ácsolták ki.

3.1.4. Speizi-barlang

(Ferenczy Gergely)

Az 1992-ben megkezdett munka folytatására a Szepesi-Láner-barlangrendszer összeköttetése miatt került sor.

A gát javítása után a szifon K felé irányuló részét mélyítettük. Ennek során 60 cm ásás után 1,5 m-t haladtunk a járatban. Ekkor a szifonban álló víz szintjét megközelítettük, a víz alulról szivárogni kezdett, azonban a továbbhaladáshoz még mélyítésre lett volna szükség. Ezért elkezdtük a Ny-i járat vizét a K-i járatba emelni a vödör segítségével próbaszivattyúzás gyanánt. 100 vödör után 1 m-t meghaladta a vízszint csökkenése (10-12 l/vödör). A K-i ág kezdetben szépen nyelte a vizet, azonban idővel eltömődött. Miután teljesen átáztunk, felszínre kellett jönnünk.

Másnap két turnust bonyolítottunk le a szifonban. Előző nap a gát mögött felgyűlt víz eleresztése során sok híg iszap került bele. Ezt és a visszatöltődött szifont az első partinak sikerült eltávolítani. A K-i járat teljesen elvesztette nyelőképességét a parti végére, így a vizet is a gát mögé kellett emelni vödörrel.

A 2. partinak műszak végén sikerült a mélypontot elérni, ahol a kitöltés eltávolítása nagy megpróbáltatást okozott mindannyiunknak. A kitöltés 30 cm vastagságban tiszta, rothadó, szapropél iszap volt, melyet megbontva igen átható rothadásszag vált érzékelhetővé, de ennél is nagyobb gondot okozott az agyagréteg alól - mely vízzáró réteggé vált - forrásként előtörő tiszta víz.

Ezek után főleg a víz vödörzésével voltunk elfoglalva a törmelék eltávolítása helyett. Azonban mégis sikerült a felfelé ívelő plafont elérve a továbbvezető járatba bejutni 1,5 m hosszúságban. A járattalpat tisztára mosott 2-3 cm méret alatti sóder képezi. Kb. 10 cm légrés látható. A szifonban lévő kitöltés elhelyezkedése alapján a víz a feltárt járat irányában folyt el! A szifon innenső oldala tágas, ember számára járható volt (eltekintve a mélyponti eltömődéstől), míg a túlsóban csak szűk légrést találtunk. A lebukó ág lankásabb, a felszálló ág jóval meredekebb volt (25-30 fok, ÉNy irány). Ez a bizonyíték azért érdekes, mert a K-i járat szintén nyeli a vizet (legalábbis egy ideig, mely idő lehet az eltömődés függvénye is). A szifonból kifelé áramló huzatot egyértelműen bizonyította az a tény, hogy a ruhánkból jelentős gőzfelhő tört elő, és ennek dacára - a szűk keresztmetszet ellenére - tiszta volt a levegő 10 perces otttartózkodásunk alatt. Ezek után - sajnos - erőnk végéhez közeledvén, a munkát abba kellett hagynunk. Másnap a patak

hozama az előző napi hóolvadás miatt megnövekedett, így a szifon szintje is magasabb volt. Mivel a K-i járat nem nyelte a vizet, az előző napi járatot nem sikerült elérni.

Így nyilvánvalóvá vált, hogy a további kutatást technikai eszközök bevetésével kell elősegíteni (zagyszivattyú, stb.). Ezért sajnós a betervezett - december 30-i, jubileumi - feltárást nem sikerült megvalósítani.

A munkában kiemelkedő szerepet vállalt Bátori Károly, Bóta Nándor, Dajka Zoltán, Ferenczy Gergely, File Ferenc, Jáborcsik László, Kertész Gábor, Vadász István, valamint Burdiga Zsolt, Debreczeni Gábor, File Gergely, Galán Mihály, Hojdák Péter, Kovács Gergely, Kovács Mátyás, Reusz Géza, Papp Gergely és még sokan mások. Külön köszönet a házba beérkező kimerült barlangászokba vértserkentő adalékot töltő ügyeletesnek.

3.1.5. Nagy-mogyorós-barlang

(Kovács Attila)

A leadott kutatási jelentés és szóbeli közlés alapján: a Nagy-mogyorós barlangba, mely a létrási patak végső nyelési pontja, és a létrási barlang-rendszer eddig ismeretlen részibe való bejutás egyik lehetséges pontja, az idén (sok év után ismét) megkíséreltük a bejutást. A bejáratot elszűkítő, a bent kitermelendő anyag felszínre depózását akadályozó nagy követ felaprózás után eltávolítottuk, azonban a műút alá tartó belső részek mennyezetének omlásveszélye miatt a további munkával felhagytunk. A munkában Bátori Károly, Vadász István, Veres Imre vett részt.

3.1.6. Rejtek-gerinci víznyelő

(Kovács Attila)

Szeptemberben az őszi gombadömping ürügyén néhány ismerőssel Rejtek környékén kirándultunk. Ha már ott voltunk, megnéztük a Rejteki-köfűlkét (nem túl nagy érdeklődéssel), majd a Szarvasetetői-víznyelő felé is ámentünk a gerincen. A társaság ekkorra már belefáradt a kirándulásba, én azonban még jártam egyet. Így jutottam fel a Rejteki-köfűlke feletti gerincre, ahol D felé haladva, a köfűlkétől 4-500 méterre egy ősi víznyelőt találtam. Az első szemrevételezés után úgy láttam, hogy a bejáratra borult kőtömbök között valószínűleg nem lehet leférti, csak némi kalapálás után. Huzatot nem éreztem, azonban valami azt súgta: új, feltáratlan üreget találtam.

Egy hét múlva Kutas Tamással felkerestük ismét a helyszínt. Szerszámot (pajszert, samut) nem sikerült vinni, ezért a bejáratot elzáró köveket szétverni nem tudtuk, de leférttem a köztük levő egyik résen. Sajnos nem az egyik bükki barlangóriást találtuk meg: a száraz, omló földdel és lekerékített kötörmelékkel kitöltött járat lejtősen lefelé haladt, derékszögben megtörve. A járatlaptól meredekebben lejtő főte a bejáratától kb. 6 m távolságra eléri a kitöltést, így ez a végpont. Huzat nem volt észlelhető. A könnyen bontható kitöltés eltávolítására csak a bejárat előtti 3 nagy (kb. 500, 500, 1000 kg-os) kő eltávolítása után lehet mód!

Erre az akcióra egy héttel később került sor, amikor Matyi, Gabi, Kutasék, Kozma Gyuri csapattal, nagykalapáccsal, vésővel felfegyverkezve közelítettük meg a még nevenincs barlangot. Bár legelőször is a frissen megjavított régi ZENIT fényképezőgéppel lefényképeztem a még szűz bejáratot, de a film előhívása után kiderült, a javítás nem volt tökéletes: azaz nincs kép a barlangról. Kár, mert az azt követő 3 órában a bejárat előtti nagy köveket lebillentettük, szétvertük, elhordtuk. A lényeg, hogy a bejárat a bontás számára szabaddá vált. Ezzel az eredeti hossz kb. 4 m-re csökkent, de még így is megüti a barlang-méretet.

Talán Őzláb-barlangnak fogom elnevezni tavasszal, amikor - kutatási engedély beszerzése után - folytatjuk.

3.2. Barlangvédelem

(Ferenczy Gergely - F. Nagy Zsuzsanna)

Jelenleg lezárt barlangjaink: Létrási-Vizes (I. és IV.), Szepesi-Láner-barlangrendszer (Láner-, Szepesi-bejárat), Jáspis-barlang, Lilla-barlang. A barlangok zárhatóságát (6 ajtó) 1994-ben sikerült megőriznünk, a Jáspis-barlang ideiglenes lezárása is elérte célját. Természetesen azért voltak kísérletezők, akik miatt fel-fel kellett javítanunk a zárszerkezeteket, vagy éppen az ajtót befoglaló betonozást.



1. Indul a létra a Láner-barlangba
(Riskó Ágnes)



2. Ezentúl nincs szükség kötélre
(Riskó Ágnes)

3.2.1. Létrási-Vizes-barlang

(Ferenczy Gergely - F. Nagy Zsuzsanna)

A Vizes- ajtajával több ízben voltak problémáink, mely a nehézkesen nyitható zárszerkezet miatt adódott. Ennek ellenére jelenleg zárható a barlang két ajtaja. Ezt nem tudva, például a nyíregyházi visszatérő zugbarlangászok, akikkel már néhányszor meggyűlt a bajunk, bentrekedtek a barlangban. Bejelentkezés nélkül, az I-es bejárat közeli Rókalyukon mentek be a barlangba (egy 13 éves kislúval), azonban a IV-esen már nem tudtak kijönni. Lámpájukból kifogyott az elem, s teljesen elgyengülve kiabáltak kifelé. Teljesen véletlen, hogy a sötétedés közeledtével meghallotta valaki, aki értesíteni tudott bennünket. A kulcs azonban - miután nem jelentkeztek be, s mi sem terveztünk oda túrát - nem volt a kutatóházban, ezért le kellett Miskolcra mennünk érte. Legalább 3 órát rostokoltak saját hibájukból az ajtónál. A bejáratoknál egyébként feliratot helyeztünk el, amelyben közöljük, hogy hogyan és milyen feltételekkel lehetséges a barlangba lejutni.

A Létrási-Vizes-barlangban évtizedekig szórakoztatták a túrázókat különböző felíratú táblák. Mára többségük elrozsdálódott, s igen lehangoló látványt mutattak természetvédelmi szempontból. Fiataljaink - méltó büntetéseként egy csínytevésüknek - két nagy zsáknit hordtak ki belőle, s már csak elvéve maradt egy-egy.

3.2.2. Szepesi-Láner-barlangrendszer

(Ferenczy Gergely - F. Nagy Zsuzsanna)

A Szepesi-barlang ajtaját két ízben (egyszer sikeresen) próbálták feltörni. A sikeres akciót követően a BNP az ajtót megjavíttatta. A második (sikertelen) akció során a megerősített ajtó megrongálódott, a zsanérok elhajoltak, stb. Érdekesség, hogy ebben az esetben a rongálást egy 40 kg súlyú kövel kísérelték meg. Egy alkalommal lent túrázó tagjaink észleltek dörömbölést az ajtón. Mikor a felszínre értek, csak egy rendszám nélküli kékeszöld Lada 1500-ast láttak a rétről kifordulni. Ezért rájuk bizonyítani a sorompőről segítségével sem sikerült.

A Föld napja alkalmából tanfolyamosaink szemléletformálásán munkálkodva nagymosásban részesítettük a Szepesi-Láner-barlangrendszer Három aranyásó-termét. Körülbelül 15 négyzetméter falfelületet mostunk le gyökérkefével, s megszabadítottuk a három évtizedes kormos firkáktól. Az ismételt felhalmozódott karbidot pedig kiszállítottuk.

Saját erőből létrát helyeztünk el a Fofó-ágba, így a bontási munkahelyeket kötéltechnika nélkül lehet megközelíteni.

Fotó: 1., 2., 3.

3.2.3. Jáspis-barlang

(F. Nagy Zsuzsanna)

1994 elején akciószövetségben három miskolci társszervezettel (Ökológiai Intézet, Zöld Akció Egyesület, Holocén Természetvédelmi Egyesület) a hatóságokhoz fordultunk a Garadna-völgy komplex környezet- és természetvédelmi problémáival, mely bennünket a Nyavalyáshegyi dolomitbánya üzemelése miatt tesz érdekeltté leginkább. A Balekina- és a Jáspis-barlang sajnálatosan közvetlenül érintett a termelésben, elsősorban a '94 márciusától rendszeressé vált robbantások szeizmikus hatásai miatt. Az 1993 augusztusában feltárt Jáspis-barlang a porfirit és dolomit rétegek között, önmagában is omladékos jellegű volt. A feltárást követő 10 hónapban rendszeresek voltak leszállásaink a barlangba, mialatt feltérképeztük azt, s fotóztuk csodálatos képződményeit. 1993-ban 24 alkalommal 90 fő, 1994-ben 11 alkalommal 31 fő járt a barlangban. Ezekon a túrákon 1-2 alkalommal magunk is tapasztaltunk - 1994 tavaszától - bejárásunk következményeként (is) omlást, azonban júniusban -80 méteren végképp beomlott a barlang, a bejáratoknak vissza kellett fordulniuk. Jelentős "változások" történtek a járatban, egy ideig úgy véltük, el is tömődött a továbbvezető út, éppen a legszebb részek felé.

Mint később, a Bányakapitánysággal és a BNP-vel közös szeizmikus mérés után kiderült, a járat ugyan szabad, de nincs ember jelenleg, aki oda le merne menni, a folyamatos veszélyhelyzet miatt.

A kialakult helyzetről reálsan csak annyit lehet megállapítani, hogy **a barlang állapotán bizonyos, hogy nem járít a bánya tevékenysége, mint ahogy a gyakori bejárás sem.** A barlangot ért behatások megállapítására,



3. Nagymosás a Szepesi-barlangban
(F. Nagy Zsuzsanna)



4. Robbantás a dolomitbányában
(F. Nagy Zsuzsanna)

s jövőbeli látogathatóságára vonatkozóan szakvélemény elkészítése lenne szükséges, mely tudomásunk szerint az 1995-ös évben a Barlangtani Intézet megbízásából meg is fog valósulni. Remélhetően elkészített fotódokumentációink segítséget nyújthatnak majd az eredeti, illetve a feltárást követő néhány hónap állapota és a vizsgálati időpontban tapasztalható állapot összehasonlításában. Itt elsősorban a rendkívüli aragonit képződményekre gondolunk. Jelenleg senkit nem engedünk le a barlangba.

A barlang ügye nem elválasztható egy komplex problémakörrel, azaz attól, hogy egy Nemzeti Parkban nem lehet hosszú távon kívánatos egy működő bánya jelenléte, melynek felszínen és felszín alatt is kedvezőtlen hatásai tapasztalhatók. (Pld.: a bányából a kisvonaat sínére zuhant dolomittömbök egyikén kisiklott a lillafüredi kisvasút, a tavaszi és nyári záporok során a záporpatakok több tíz köbméter dolomitot sodortak a Garadna-patakba amitől jóval gyorsabban töltődik a Hámori-tó, a szállítás és robbantás során keletkező por és zaj, folyamatos terhelést jelent a védett területen, stb.) Ebben valamennyi természetvédelmi hatóság egyetért, állapítható meg a tőlük kapott hivatalos levelek alapján. Bejelentéseinket követően az Észak-magyarországi Környezetvédelmi Felügyelőség, és a Bükk Nemzeti Park különböző előírásokkal korlátozta, illetve szabályozta a bánya tevékenységét. Tardy János államtitkár, a Természetvédelmi Hivatal elnöke, 1994 őszén egy NGO fórumon megerősítette, hogy "csupán" pénz (450-900 millió), s nem szándék kérdése, hogy a tulajdonos Bau Holdingot kárpótolják, s a természetvédelemé váljon a tulajdonjog.

3.2.4. Szeizmikus mérés a Jáspis-barlangban

(Ferenczy Gergely)

Az 1994. 11. 16-án végzett mérés a Nyavalyáshegyi dolomítbánya robbantási hatását vizsgálta a Jáspis-barlangban. A műszerek telepítésében a Bükk Nemzeti Park finanszírozása mellett részt vett az MLBE négy tagja.

A műszereket két helyre telepítettük, egyet a bejárat szűkülethez (3 érzékelő, -20 m-en) és egyet az ún. Ében-akna alján lévő omladékra, ahol korábban az omlás bekövetkezett (-80 m-re). Az alsó műszer telepítésekor egy kisebb kőzetmozgást idéztünk elő, melynek hatására egy megindult kő a műszerek kábeleit közül kettőt elvágott, így erre a pontra csak egy érzékelőt tudtunk elhelyezni. Szerencsére személyi sérülés nem történt.

A robbantásra 15.00-kor került sor. Kb. 6000 tonna anyagot jövesztettek, mely egy hétre elegendő alapanyagot biztosít a törőműnek (az előtörő, meghibásodása miatt, jelenleg nem működik). A jövesztést követően a műszerek felszínre juttatásával 17 óra után végeztünk.

A két érzékelő kiesése ellenére a mérés használható adatokat adott a barlangra vonatkozóan. Az eredményről, a kiértékelt adatokról jelenleg még nincs információnk.

Fotó: 4.

4. Tudományos munkák

4.1. A Bükk-hegység jelentősebb barlangjainak legalapvetőbb jellemzői

(Kovács Zsolt)

I. Bevezetés

Az összeállítás elkészítésének célja az 50 méteres hosszúságot elérő, ma ismert bükk-hegységi karsztüregek legalapvetőbb jellemzőinek megállapítása volt. Ezek: a barlang elnevezése, kataszteri száma, a bejárat helye, a barlang hossza, mélysége, járatainak kiterjedése. A mellékelt táblázatban szerepelnek a fentiek (összesen 70) közül azok az objektumok (szám szerint 57), amelyek bejáratának helyét egyértelműen sikerült megállapítani. Az egyes karsztüregek felszínre nyílásának helyét és járatainak kiterjedését (ill. annak vízszintes vetületét a fellelhető barlang alaprajzok alapján) 12 db M = 1 : 25.000 méretarányú térképlapon ábrázoltuk (melléklet!).

	A barlang neve	Kataszteri száma	A bejárat koordinátái (sztereo vetületi rendszer)			Hossz [m]	Mélység [m]	Alap rajz
			X (észak) [m]	Y (kelet) [m]	Z [m]			
1.	István-lápai-bg.	5372/6	569250	616550	545	4100	250	+
2.	Létrási-Vizes-bg.	5372/2	569440	614175	560	2900	90	+
3.	Bolhási-vnybg.	5372/4	569500	611150	645	2500	125	+
4.	Hajnóczy-bg.	5382/2	556160	609320	460	2250	117	+
5.	Létrás-tetői-bg. (Szepesi-bg.)	5372/3	569300	615290	548	1500	158	+
6.	Fekete-bg.	5372/8	570450	612815	565	1000	163	+
7.	Diabáz-bg.	5331/9	568670	606890	855	1000	161	+
8.	Borókás-tebri 4. sz. vnybg.	5372/57	568490	614400	610	1000	102	+
9.	Jávorkúti-vnybg.	5372/5	569350	610780	655	906	94	+
10.	Viktória-bg.	5392/36	565050	625750	170	800	50	+
11.	István-bg.	5372/1	569320	617225	325	711	45	+
12.	Jáspis-bg.	5372/?	570144	614234	585	700	180	+
13.	Mexikó-völgyi-vnybg.	5392/?	566180	622100	310	700	80	+
14.	Balekina-bg.	5372/95	570124	614382	540	600	90	+
15.	Vénusz-bg.	5363/7	572370	616229	365	600	15	+
16.	Anna-mésztufabg.	5372/?	569900	617440	275	600	10	+
17.	Szeleta-zsomboly	5363/51	570510	617970	360	500	87	+
18.	Szirén-bg.	5372/16	568600	610830	665	500	50	-
19.	Kő-lyuk	5363/4	572250	615830	425	484	10	+
20.	Szamentu-bg.	5362/1	572510	611685	640	400	39	+
21.	Kecske-lyuk	5363/2	571350	618390	260	400	10	+
22.	Vár-tetői-bg.	5391/56	568760	621790	320	350	90	+
23.	Láner Olivér-bg.	5372/49	569340	614840	543	350	90	+
24.	Kis-kőháti-zsomboly	5343/3	565610	607540	910	330	114	+
25.	Pénc-pataki-vnybg.	5381/2	564360	611820	528	300	128	+
26.	Speizi-bg.	5372/47	569345	614690	550	300	96	+
27.	Soltész-kerti-mésztufabg.		569540	617290	315	236	10	+
28.	Hillebrand Jenő-bg.	5363/5	572240	615880	415	213	10	-
29.	Odor-vári-bg.	5382/?	556270	609340	525	180	20	-
30.	Bányász-bg.	5372/31	567690	612120	735	150	130	-
31.	Borókási 2. sz. vnybg.	5372/7	568460	614230	615	150	110	-
32.	Lilla-bg.	5363/34	571665	616275	377	150	20	+
33.	Őz-tebri-bg.	5363/26	572720	616330	385	150	20	+
34.	Vesszős-gerinci-bg.	5372/94	568040	616660	555	143	10	+
35.	Kajla-bg.	5381/?	563430	613290	450	120	36	+
36.	Nagykőmázsa-völgyi-vnybg.	5392/3	565340	624060	275	113	94	+
37.	Borókási 3. sz. vnybg.	5372/56	568530	614220	620	100	60	-
38.	Csókási-vnybg. (Sajt-bg.)	5362/57	572280	614360	450	100	20	-
39.	Fecske-lyuk	5392/?	565360	626040	150	100	20	-
40.	Kalapács-kői-bg.	5363/13	571430	615670	425	100	20	-
41.	Szeleta-bg.	5363/1	570240	618020	330	90	10	-
42.	Útmenti-bg.	5372/35	569720	613325	605	84	60	+
43.	Ikertebri-bg.	5372/46	569440	614530	555	82	34	+
44.	Honvéd-bg.	5362/54	571790	614350	455	80	55	-

45.	Sziklafal alatti-bg.	5372/61	568590	614680	610	80	36	-
46.	Szivárvány-bg.	5372/23	569440	612060	625	80	25	+
47.	Hársas-bg.		561880	614580	525	72	20	-
48.	Hármaskúti-vnybg.	5332/15	567650	605130	850	70	62	+
49.	Király Lajos-zsomboly	5372/79	569030	616830	525	70	38	+
50.	Herman Ottó-bg.		570210	618420	245	70	10	-
51.	Bükkös-vnybg.	5372/50	569090	614850	575	62	44	+
52.	Róka-lyuk	5372/60	568600	614640	625	60	20	-
53.	Cubákos-bg.	5372/37	569945	613735	615	60	20	+
54.	Imó-forrásbg.		562740	606104	450	60	15	+
55.	Kis-mogyorós-bg.	5372/45	569510	614530	560	50	38	+
56.	Miskolc-Tapolcai Tavas-bg.	5392/?	565150	626480	135	50	20	-
57.	Istállóskői-bg.		565910	602100	540	50	10	

<p>Fekete-bg.</p>	<p>Jáspis-bg. Bolekina-bg.</p>	<p>Szeleto-zs.</p> <p>Szeleto-bg.</p> <p>Herman Ottó-bg.</p>	<p>Szeleto-bg.</p>	<p>Szeleto-bg.</p>	<p>Szerkesztette: Kovács Zoltán, 1994</p>
<p>Útmenti-bg.</p> <p>Létrási-Vizes-bg.</p> <p>Ikerföldi-bg.</p> <p>Szeizi-bg.</p> <p>Kis-magyaróds-bg.</p> <p>Ólener Oliver-bg.</p> <p>Létrás-telei-bg. (Szepessy hq)</p>	<p>Anna-mésztufabg.</p> <p>Soltész-kerti-mésztufabg.</p> <p>István-bg.</p>	<p>Istvánlápai-bg.</p> <p>Király Lajos-zs.</p>	<p>Vesszős-geringéi-bg.</p>		
<p>Borókási 3.sz. vnybg.</p> <p>Borókási 2.sz. vnybg.</p> <p>Rököllyuk</p> <p>Sziklafal alatti-bg.</p> <p>Borókás-telei 4.sz. vnybg.</p>	<p>Bükös-vnybg.</p>				

II. Az adatgyűjtés módja

Az 50 méter hosszúságot elérő üregek listája a fellelhető irodalom (Hevesi Attila, Lénárt László, Takácsné Bolner Katalin) átolvasása alapján adódott. Az egyértelmű azonosításra szolgáló barlangkataszteri szám megadása a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium Barlangtani Intézete listái alapján történt (néhány esetben ez a szám hiányzik). A bejáratok sztereo vetületbeni koordinátái $M = 1 : 10.000$ méretarányú geodéziai alaptérképről, 10 méter pontossági igényel történő leolvasásból adódtak (abban az esetben, ha a bejárat helye azonosítható volt). A barlangjáratok elhelyezkedését a kiadványokban ill. kéziratokban fellelhető térképek, térképvázlatok, felmérési adatok alapján ábrázoltuk.

III. Az eredmények megjelenítése

Az alapadatokat tartalmazó táblázatban az egyes barlangok megadása a hosszértékek csökkenésének sorrendjében történt. Az alaprajz oszlop + ill. - jelei utalnak arra, hogy sikerült-e felkutatni az adott objektumról térképi ábrázolást. A barlangok helyét, kiterjedését bemutató áttekintő, illetve részletes ($M = 1 : 25.000$) térképmelléletek számítógép segítségével készültek. A lapokon szereplő háló a sztereo koordináták kerek ezer értékeit jelzi. Egy négyzet egy km^2 területnek felel meg. A barlangbejáratok köré rajzolt kör átmérője a valóságban 250 méter. Az áttekintő térképlapon a bükkii alaphegység felszíni elterjedését is feltüntettük.

IV. Az eredmények értékelése

A munka során szerzett tapasztalatok is igazolják, hogy jelenlegi objektív ismereteink a bükkii barlangokról általában szegényesek és hiányosak, az egyes objektumok kutatottsági, ismertségi foka rendkívül széles skálán mozog. Még a jelentősebb kiterjedésű üregek bejáratának helye sem mindig határozható meg egyértelműen, koordinátákkal megadhatóan (az információk ellentmondóak, vagy semmitmondóak). A barlangok hossza és mélysége esetenként durva becslésen alapul. A legtöbb objektum geodéziai felmérési adatai nem állnak rendelkezésre (nem publikálták, elvesztek, nem hozzáférhetőek), sokszor hosszabb járatszakaszok egyáltalán fel sincsenek mérve. A legtöbb esetben csupán sematikus alaprajz (vagy az sem) áll rendelkezésre, kizárva a térbeli kiterjedés rekonstruálhatóságának lehetőségét. A karsztobjektumok térbeli kiterjedésének, genetikájának elemzéséhez elsősorban az egyes üregek pontos geodéziai felmérési alapadataira és a vizsgált járatokról készített keresztmetszelvevényekre lenne szükség.

Melléklet: 2 oldal táblázat, 2 térkép

4.2. Radonkoncentráció-, vízhozam-, csepegés-, hőmérsékletmérés

(Kovács Attila)

Az elsősorban dr. Lénárt László által végzett (sorozat-)mérések 1994-ben nem folytatódtak, illetve megváltozott formában, más módszerekkel, más műszerekkel történtek. Ezek feldolgozása is más, ezért '94-es adatokat az idén nem közlünk. Az 1993-as Évkönyvből azonban sajnálatosan kimaradt néhány grafikon, ezeket most pótoljuk. Az értelmezéshez a tavaly már megjelent szöveg kivonatát az alábbiakban közöljük:

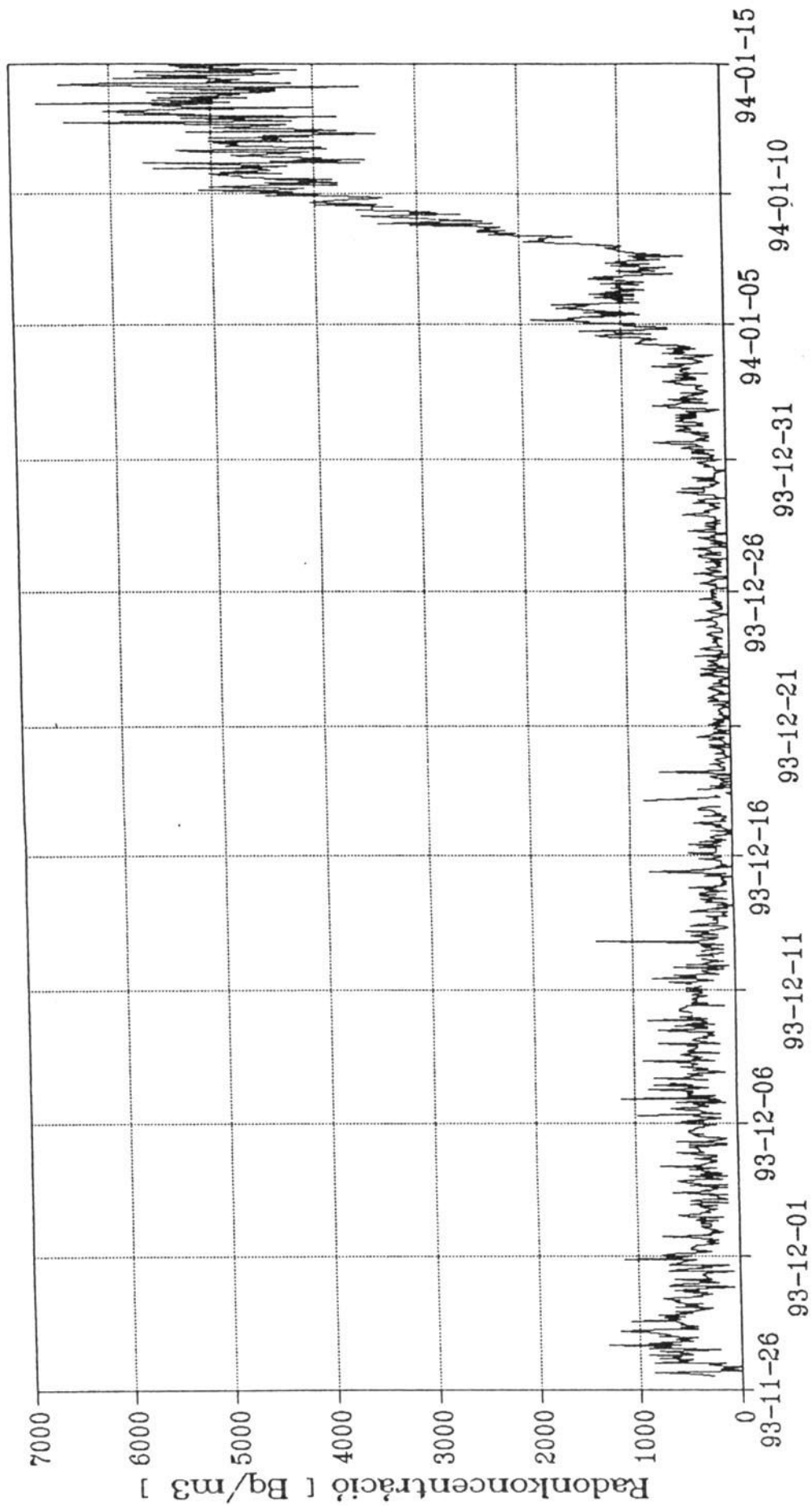
Radonkoncentráció mérése

A barlangi mérőbelyek közül megszüntettük az Anna-barlangiakat, csökkentettük a Létrási-Vizes-beliéket, illetve a Tavas-barlangiakat. A bükkii források mérését megszüntettük, viszont a Margit-forrásban, a Jávor-kúti-forrásban és a Rejleki-forrásban betű cseréjű méréseket indítottunk meg, illetve az utóbbiban folyamatosan mérő DATAQUA műszereket is elhelyeztünk. Az első mérés eredményeit mellékeljük. A Szent István-barlangban folytattuk a méréseket. Az 1988-93. közötti eredményeket bemutató grafikonot mellékeljük.

Vízhozam- és csepegésmérés

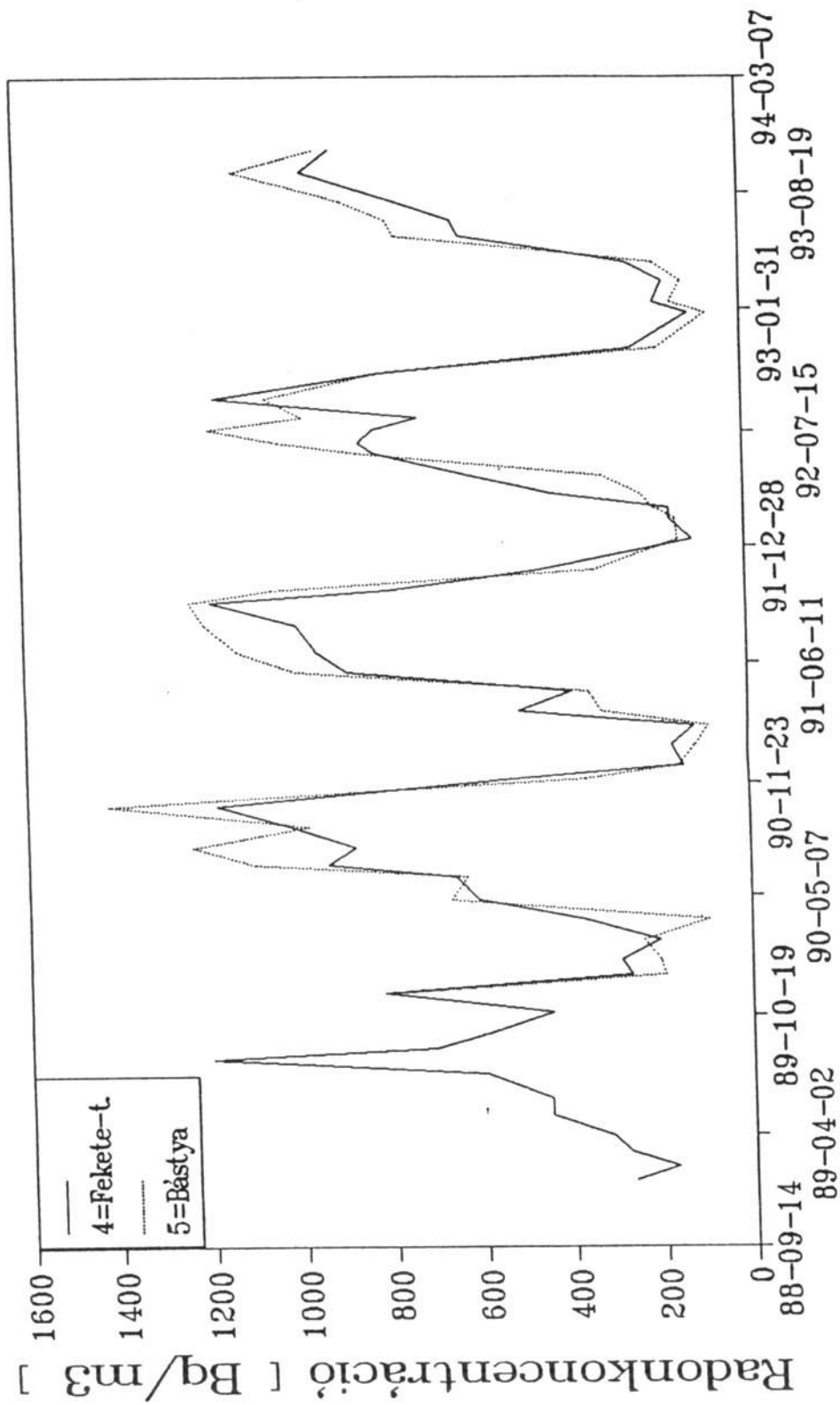
Folytattuk a méréseket a Létrási-Vizes-barlangban, de az eddigieknél ritkábban. Éppen ezért évi feldolgozást nem készítettünk, a teljes mérési időszakot kívánjuk a közeljövőben feldolgozni. A Szent István-barlangban 4 helyen mértünk bavonta. Az eddig (1990-től) elvégzett méréseinkről készített diagramot

Rejteki-forrás
Radonkoncentráció



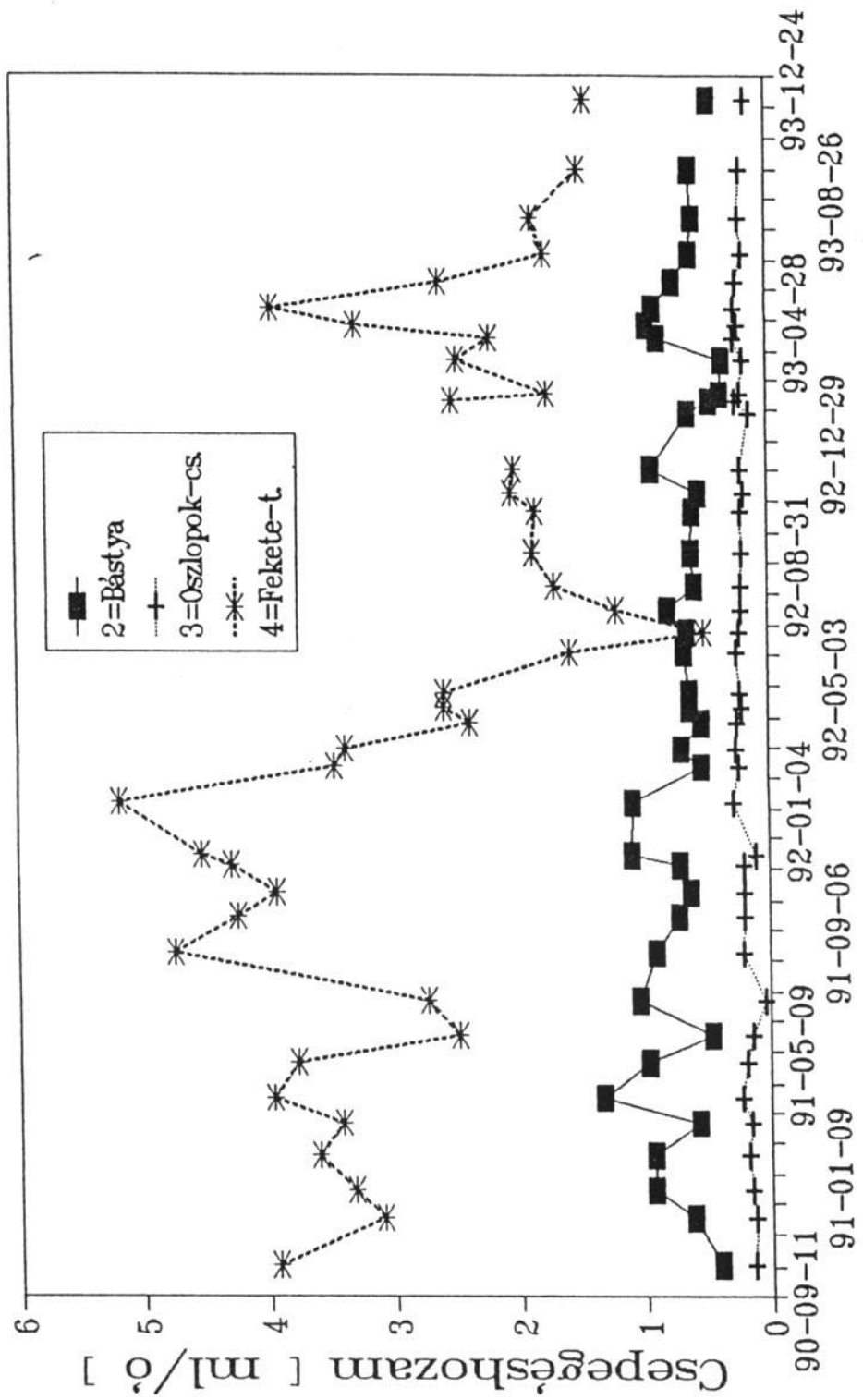
Szent István-barlang

Radonkoncentráció (1988.okt.-93.nov.)



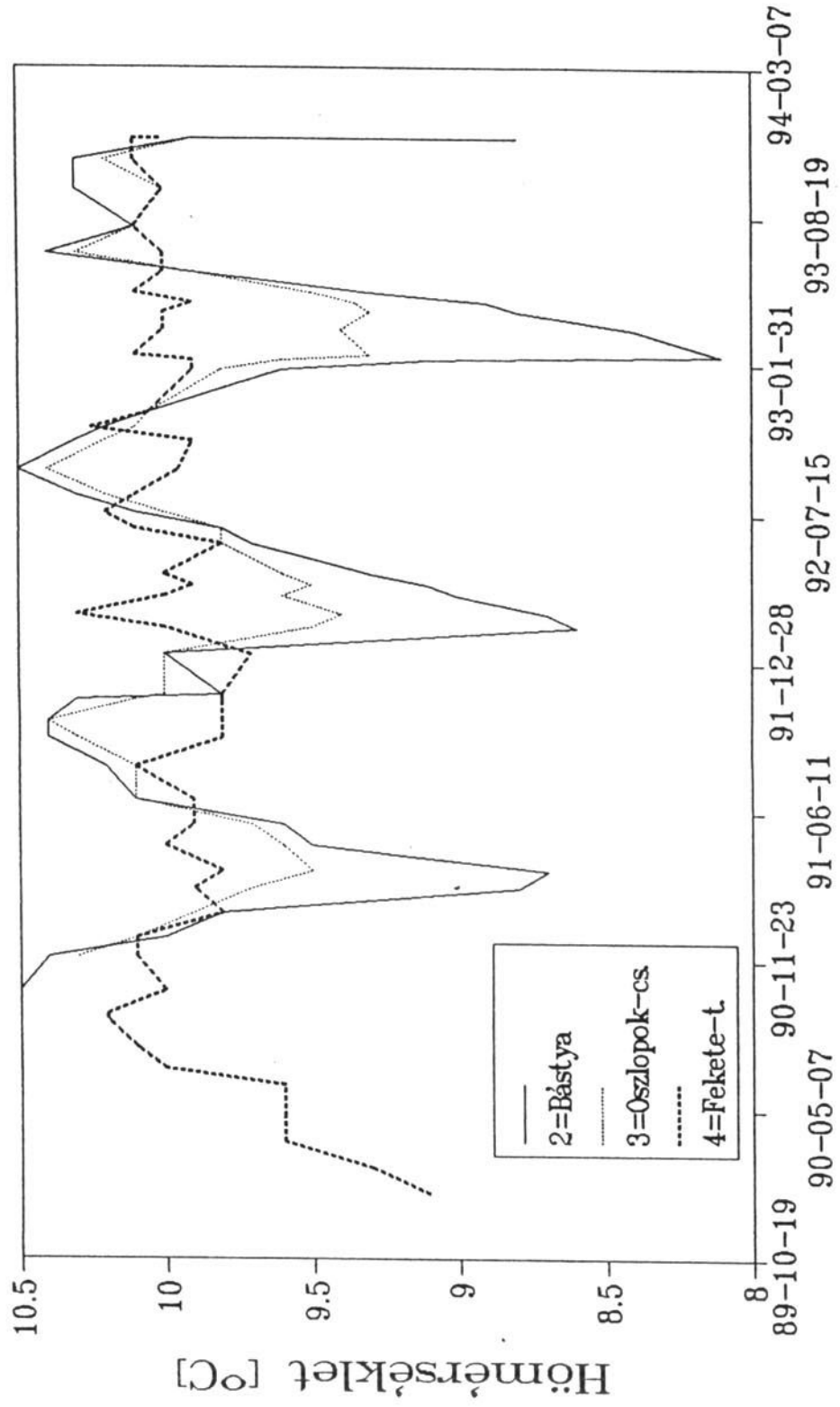
Szent István-barlang

Csepegésátlag (1990.szept.-93.dec.)



Szent István-barlang

Léghőmérséklet (1989.nov.-93.dec.)



BARLANG NYILVÁNTARTÓ LAP
- informatikai adatlap -

SORSZÁM	MEGNEVEZÉS	KÓD	JELENTÉSE
I.	AZONOSÍTÁS		
I.1.	Kataszteri szám:	5372/98	
I.2.	Név:	Jáspis-barlang	
I.3.	Szinonimák száma:	Sziffás-nyelő	
	Szinonimák:		
II.	LOKALIZÁLÁS		
II.4.	Megye:	05	Borsod-Abaúj-Zemplén
II.5.	Település:		Miskolc város
II.6.	Térség:	6	Bükk-hegység
6.1.	Nagyjaj	6.5	Észak-magyarországi-kg
6.2.	Központj	6.5.1	Bükk-vidék
6.3.	Kináljareport	6.5.1.1	Központi-Bükk
6.4.	Kinálj		Bükk-fennsík
II.7.	Bejárati adatok		x:570250 y:614210 z:585,66
7.a.	Koordináták:		
7.b.	Helyrajzi szám:	7	töbörben
7.c.	Környezeti jelleg - újabb környezeti:	2	sziklafal tövében
7.d.	Környezeti jelleg - közvetlen környezeti:		vízmosás mélybefejeződése
7.e.	Azonosítás:		
III.	JELLEMZŐ MÉRTEI		
III.8.	Hossz:	4	626,5m felmért,150 becsült részben részl,részben becs.
III.9.	Függőleges kiterjedés:		
9.a.	Teljes:		190,2m
9.b.	Magaság:		0m
9.c.	Mélység:		190,2 m
9.d.	Az adat megbízhatósága:	7	részletesen felmért
III.10.	Máximális horizontális kiterjedés:		
III.11.	Térfogat:		137 m
III.12.	Bejárati jellemzők		kb.8000 m
12.a.	Szűlesség:		2,5 m
12.b.	Magaság:	3	1 m
12.c.	Jellege:		bontott
12.d.	Alakja	1	hasadék
12.d.1.	Körvonal:	3	tengelye lejtő
12.d.2.	Tengelyirány:		

SORSZÁM	MEGNEVEZÉS	KÓD	JELENTÉSE
IV.	FÖLDTANI-MORFOGENETIKAI JELLEMZŐK		
IV.13.	Befoglaló közet		
13.a.	Kora:	01	triász, alsó-anizuszi
13.b.	Típus:		mészko
IV.14.	Genetikai jellemzők	1	posztgenetikus
14.a.	Üregesedés és befoglaló közet viszonya:	9	tektonika és sztrat.domin.
14.b.	Posztgenetikus preformáló tényező		
14.c.	Posztgenetikus üregkialkító hatás	01,12,08	I:01, II:12, III:08
14.c.1.	Jellege:	2	
14.c.2.	Domináns hatás:		
IV.15.	Jelleg		
15.1.	Térforma:	07,21,41	rétegrés,elág.egysz,akne efl.t.
15.2.	Lejtéviszonyok:	6,7	lépcsős,függőleges
15.3.	Jellemző szelvénytípus:	01,09	hasadék, szabálytalan omlott
IV.16.	Morfológiai elemek:		
16.a.	Nagyformák	6	a bg. zömére jellemző
16.a.1.	Küzdő:	6	a bg. zömére jellemző
16.a.2.	Alak:	5	a bg. egyes szakaszain jell.
16.a.3.	Menés:	3	alárendelten
16.a.4.	Gömbfluke:	0	nem ismert
16.a.5.	Egyéb nagyforma:	2	tört omlott felületek,nagymar
16.b.	Kisformák		
16.b.1.	Gömbűt:	0	nem ismert
16.b.2.	Auszonómia ill. pendant:	0	nem ismert
16.b.3.	Menyesszi csatorna:	6	a bg. zömére jellemző
16.b.4.	Menyesszi sít:	6	a bg. zömére jell,egy szint.
16.b.5.	Színlő:	0	nem ismert
16.b.6.	Csorgó:	3	alárendelten
16.b.7.	Everzóra út:	0	nem ismert
16.b.8.	Hullámkagyló:	3	alárendelten, lokálisan
16.b.9.	Ujjbegykarr:	3	alárendelten, lokálisan
16.b.10.	Kanellura:	5	alárend. a bg.zömén előford.
16.b.11.	Hieroglif:	0	nem ismert
16.b.12.	Egyéb kisforma:	0	nem ismert
16.c.	Befoglaló kőzetanyaghoz kapcsolódó elemek		
16.c.1.	Vetőkökőr:	0	nem ismert
16.c.2.	Breccaszóna:	0	nem ismert
16.c.3.	Boxwork-szerkezet:	0	nem ismert
16.c.4.	Kalkitellár:	4	egyes szakaszokon jellemző
16.c.5.	Barittellár:	0	nem ismert

SORSZÁM	MEGNEVEZÉS	KÓD	JELENTÉSE
16.c.6.	Kijáratföldönt rétegfél, rétegfelület:	6	a bg. zömére jellemző
16.c.7.	Tűző:	5	egy-egy szakaszokra jellemző
16.c.8.	Limonit:	0	nem ismert
16.c.9.	Ómmaradványok:	3	alárendeltem
16.c.10.	Ómmaradványok:	2	nincs bővebb információ
16.c.11.	Kovácsdás:	2	nincs bővebb információ
16.c.12.	A befoglaló kőzet egyéb sajtoságai:	8	mész-kőben dolomit-sávok
16.d.	Az üledékkiválás morfológiai elemei		
16.d.1.	Inaktív patakméder:	0	nem ismert
16.d.2.	Kavicscsusz:	6	gyakori, mellékágakban is
16.d.3.	Egyéb kivilágítási szint maradványai:	2	nincs bővebb információ
16.d.4.	Szárdási repedés:	0	nem ismert
16.d.5.	Kiscseppegés kúak:	5	egy-egy szakaszokon jellemző, kis felületű
16.d.6.	Agyagpiramis:	2	nincs bővebb információ
16.d.7.	Vermikuláció:	0	nem ismert
16.d.8.	Az üledékkiválás egyéb morfológiai jellemzői:	7	instabil omladék, járattalpon
V.	SZILÁRD KIVÁLÁS		
V.17.	Szervetlen		
17.a.	Árványkivilágítás	5	lokálisan sok, fejlődő
17.a.1.	Flügő-cseppek:	5	lokálisan sok, fejlődő
17.a.2.	Álló-cseppek:	5	lokálisan sok, fejlődő
17.a.3.	Csepplószalag:	3	gyér
17.a.4.	Szalag-cseppek:	3	gyér
17.a.5.	Csepplélek:	0	nem ismert
17.a.6.	Csepplószalag, függő:	5	lokálisan sok, fejlődő
17.a.7.	Csepplódob:	3	gyér
17.a.8.	Heliklit:	5	lokálisan sok, fejlődő
17.a.9.	Csepplófelület:	9	elterjedt, nagy felületű, zöm. aktív
17.a.10.	Csepplóakárcsugárzás:	3	gyéren, kis felületekkel
17.a.11.	Mikrosteris:	3	gyéren, kis felülettel
17.a.12.	Csepplómedence:	3	gyéren, kis felülettel
17.a.13.	Csepplószalag:	2	nincs bővebb információ
17.a.14.	Berzangi gyöngy:	3	gyéren, kis felülettel
17.a.15.	Csepplószalag, bocskoros- és galéros cseppló:	3	gyéren, kis felülettel
17.a.16.	Csepplóakárcsugárzás, -lémpa:	4	nyomokban, mellékágban is
17.a.17.	Mészfüggő:	3	csak szennyis
17.a.18.	Cseppló- ill. folyó vízi kiválások visszaidézése:	9	egy-egy helyeken is, elterjedt, fejlődő
17.a.19.	Montmich:	2	nincs részl. információ
17.a.20.	Lubinit:	0	nem ismert

SORSZÁM	MEGNEVEZÉS	KÓD	JELENTÉSE
17.a.21.	Szegfőkalcit:	2	nincs bővebb információ
17.a.22.	"Krisztályos" borostkő:	0	nem ismert
17.a.23.	Típusos (gömbös) borostkő:	4	nyomokban ép
17.a.24.	Konit-borostkő:	2	nincs részl. információ
17.a.25.	Egyéb borostkő-varianták:	0	nem ismert
17.a.26.	Karfiol:	0	nem ismert
17.a.28.	Fehőkalcit:	0	nem ismert
17.a.29.	Karfiokonyfa:	0	nem ismert
17.a.30.	Apádsai szőlő:	0	nem ismert
17.a.31.	Kalcitcsusz:	0	nem ismert
17.a.32.	Aragonit:	2	nincs részl. információ
17.a.33.	Magnézium-karbonátok:	0	nem ismert
17.a.34.	Fennőri romboéderes kalcit:	0	nem ismert
17.a.35.	Fennőri sziklenedves kalcit:	0	nem ismert
17.a.36.	Fennőri barit:	0	nem ismert
17.a.37.	Tömeges, aprócsiszolt (elválasztott) gipsz:	0	nem ismert
17.a.38.	Rostos-úti gipsz-kőzetmaradványok:	0	nem ismert
17.a.39.	Makrokrinálisos gipsz:	0	nem ismert
17.a.40.	Limonit:	0	nem ismert
17.a.41.	Fekete (Fe-Mn?) lerakódás:	5	mindkettő
17.a.42.	Jég:	0	nem ismert
17.a.43.	Antropogén mészkiválás:	0	nem ismert
17.a.44.	Egyéb, ritka kiválásfajták:	7	heliktitsokrok / aragonit?
17.b.	Törmeltes helyben keletkezett		
17.b.1.	Omledek:	9	elterjedt, szelvénykitöltő is
17.b.2.	Kőzetörmelék:	8	elterjedt
17.b.3.	Csepplőörmelék:	3	nyomokban
17.b.4.	Egyéb, kalcit anyagú kiválás törmelke:	0	nem ismert
17.b.5.	Egyéb saványkiválás törmelke:	0	nem ismert
17.b.6.	Mész-kavics (vagy más befoglaló kőzet kavicsa):	7	a bg zömére jellemző
17.b.7.	Befoglaló kőzet oldási maradványok:	3	agyag, nyomokban
17.b.8.	Befoglaló kőzet oldási maradványok: Ósmaradványok	3	nyomokban, zömél töredék
17.b.9.	Befoglaló kőzetből kimentett egyéb anyagok:	3	dolomitliszt
17.b.10.	Egyéb:	0	nem ismert
17.c.	Törmeltes behordott:		
17.c.1.	Kvacs-kavics:	3	nyomokban
17.c.2.	Egyéb kavics:	8	elterjedt, jellemző metamorf/indigen
17.c.3.	Homok:	0	nem ismert
17.c.4.	Agyag-iszap	9	elterjedt, mindkettő
17.c.5.	Lósz:	0	nem ismert

SORSZÁM	MEGNEVEZÉS	KÓD	JELENTÉSE
17.e.6.	Egyéb:	0	nem ismert
V.18.	Szerves kioldás		
18.a.	Talaj, humusz:	3	csak bejáratni szakaszon, kevés
18.b.	Növény - fosszilis	0	fosszilis növény nem ismert
18.b.1.	Jellege:	0	fosszilis növ. nem ismert
18.b.2.	Kora:	0	nem ismert
18.c.	Növény - recna		
18.c.1.	Avar, növénybromelék:	3	csak bejáratni szakaszon, gyé
18.c.2.	Baktérium:	2	nincs bővebb információj
18.c.3.	Gomba:	2	nincs bővebb információj
18.c.4.	Alga:	2	nincs bővebb információj
18.c.5.	Moha:	2	nincs bővebb információj
18.c.6.	Hársz:	2	nincs bővebb információj
18.c.7.	Magasabb rendű:		
18.c.8.	Lémporfóra:	0	nem ismert
18.d.	Állat - fosszilis	0	nem ismert
18.d.1.	Pólistadi:	0	nem ismert
18.d.2.	Hai, kétféltű, hulló:	0	nem ismert
18.d.3.	Médr:	0	nem ismert
18.d.4.	Denevér:	0	nem ismert
18.d.5.	Egyéb kisműs:	0	nem ismert
18.d.6.	Növényevő nagyemlé:	0	nem ismert
18.d.7.	Ragadozó nagyemlé:	0	nem ismert
18.d.8.	Egyéb:	0	nem ismert
18.d.9.	Domináns kor:	0	nem ismert
18.d.10.	Jéroltkos kor:	0	nem ismert
18.e.	Állat - recna		
18.e.1.	Alacsonyrendű:	3	csak életnyom
18.e.2.	Féreg:	0	nem ismert
18.e.3.	Pólistadi:	0	nem ismert
18.e.4.	Rák:	0	nem ismert
18.e.5.	Pók:	0	nem ismert
18.e.6.	Rovar:	5	kis fajszámmal, rendszeres
18.e.7.	Hai:	0	nem ismert
18.e.8.	Kéféltű:	0	nem ismert
18.e.9.	Hüllő:	0	nem ismert
18.e.10.	Madár:	0	nem ismert
18.e.11.	Denevér - guánó:	4	nyomokban, lokálisan
18.e.12.	Denevér - csont, dög:	4	szórványosan
18.e.13.	Denevér - téli állomány:	5	10 alatti állomány

SORSZÁM	MEGNEVEZÉS	KÓD	JELENTÉSE
18.e.14.	Denevér - nyári állomány:	0	nem ismert
18.e.15.	Egyéb kisműs:	0	nem ismert
20.c.26.	Növényevő nagyemlé:	0	nem ismert
20.c.27.	Ragadozó nagyemlé:	0	nem ismert
20.d.	Antropogén szerve kioldás		
	- fosszilis		
20.d.1.	Tűzhely:	1	jelenléte kizárható
20.d.2.	Kőszeköz:	1	jelenléte kizárható
20.d.3.	Csontszeköz:	1	jelenléte kizárható
20.d.4.	Fémekszeköz:	1	jelenléte kizárható
20.d.5.	Cserép:	1	jel. kiz.
20.d.6.	Étkeser:	1	jel. kiz.
20.d.7.	Kultikus emléék:	1	jel. kiz.
20.d.8.	Településtanym:	1	jel. kiz.
20.d.9.	Ipar:	1	jel. kiz.
20.d.10.	Csontlelet (recna, történelmi):	0	nem ismert
20.d.11.	Cserép:	0	nem ismert
20.d.12.	Étköz:	0	nem ismert
20.d.13.	Étkeser, érme:	0	nem ismert
20.d.14.	Csontlelet:	0	nem ismert
20.d.15.	Használat jellege:	-	
20.d.16.	Feliratok:	-	
VI.	HIDROLÓGIA - KLIMATOLÓGIA		
VI.21.	Csepegő vizek		
21.1.	Időszakos:	5	erős, lokális
21.2.	Állandó:	5	erős, lokális
VI.22.	Polyó vizek		
22.a.	Peak-aktivitás:	7	all.jell., részl., néha telje
22.b.	Forrás-aktivitás:	0	forrás nem ismert
22.c.	Víznyel:	0	nem ismert
22.d.	Vízcsa:	6	egy, belső szakaszon, állandó
22.e.	Szifon:	6	végponti, elmenő
	Köztes időszakos száma:	-	
	Köztes állandó száma:	-	
	Maximális ismert hozas:	-	
	Maximális ismert mélyég:	-	
VI.23.	Állóvizek		
23.1.	Időszakos:	0	nem ismert
23.2.	Állandó:	3	lokális, max, vízfel.l.m.alatt

SORSZÁM	MEGNEVEZÉS	KÓD	JELENTÉSE
VI.24.	Karszvizszint: - hőmérséklete: - maximális szf. magassága: - ingadozás mértéke:	0	nem ismert
VI.25.	Klimatikus őszszelvényk		
25. a.	Hőmérséklet - átlagos: - maximális: - a mérésnek részletezése:		
25. b.	Pára-tartalom: - érzékszervi meghatározás: - átlagos: - maximális: - a mérésnek részletezése:	9	jellemzően nedves
25. c.	CO ₂ -tartalom - érzékszervi meghatározás: - átlagos: - maximális: - a mérésnek részletezése:	1	nem érzékelhető
25. d.	Légfórási: - időszaki; érzékszervi meghatározás: - átlagos; mért: - állandó; érzékszervi meghatározás: - átlagos; mért: - a mérésnek részletezése:	5	lokálisan, különböző intenzitással.
25. e.	Radon-aktivitás - átlagos: - maximális: - a mérésnek részletezése:		
VII.	PELDOLGOZÁS		
VII.26.	Tematikus		
26.1.	Közélet:	2	területileg részleges
26.2.	Árványtan:	2	területileg részleges
26.3.	Tektonika:	0	nincs feldolgozás
26.4.	Üledéktan:	2	területileg részleges
26.5.	Genetika:	4	többféle részleges
26.6.	Morfológia:	2	területileg részleges
26.7.	Hidrologia - vízhozam: (vízhőfok?)	0	nincs feldolgozás

SORSZÁM	MEGNEVEZÉS	KÓD	JELENTÉSE
26.8.	Hidrologia - vízminőség:	0	nincs feldolgozás
26.9.	Hidrologia - vízszint, vízhőfok:	0	nincs feldolgozás
26.10.	Hidrologia - őszefüggés:	0	nincs feldolgozás
26.11.	Klimatológia:	0	nincs feldolgozás
26.12.	Terápia:	0	nincs feldolgozás
26.13.	Geofizika:	0	nincs feldolgozás
26.14.	Őslénytan:	0	nincs feldolgozás
26.15.	Régészet:	0	nincs feldolgozás
26.16.	Zoológia:	0	nincs feldolgozás
26.17.	Botanika:	0	nincs feldolgozás
26.18.	Leírás:	1	területileg-temat. részleg.
26.19.	Történet:	5	teljes
26.20.	Kustatólértéket:	5	teljes
26.21.	Irodalom:	-	
26.22.	Térkép:	4	többféle részleges
26.23.	Fotó:	4	többféle részleges
26.24.	Kasszeter:	0	nincs feldolgozás
26.25.	Egyéb:	0	nincs feldolgozás
26.26.	Barianghelyi szám:	?	
VII.27. a.	Felfedezés		
27. a.1.	- éve:		1993.08.
27. a.2.	- szakaszossága:		egyszerre
27. b.	Előle írodalmi említés éve:		70-es évek
VIII.	LÁTOGATHATÓSÁG		
VIII.28.	Objektív feltételek		
28.1.	A bejárat megközelíthetősége	2	terepjáróval
28.2.	A barlang járhatósága	5	zöme könnyű, tov.részek neh.
28.3.	Fejlesztési igény	6	alapfelsz, tov.részek technikai e
VIII.29.	Szubjektív feltételek	6	kezelő előzetes engedélyvéve
IX.	Mezterjedés iktatmányok		
IX.30.	Kiépítés	-	
30.1.	Éve:	-	
30.2.	Szakaszosság:	-	
30.3.	Elődleges célja:	-	
30.4.	Másodlagos célja:	-	
30.5.	Kiépített hossz:	-	
IX.31.	Lezárás:		
31. a.1.	Elődleges célja:	4	természetvédelem

SORSZÁM	MEGNEVEZÉS	KÓD	JELENTÉSE
31.a.2.	Működés célja:	5	életvédelem
31.b.1.	Jellege:	9	lanc
31.b.2.	Éve:	3	1993.
31.b.3.	Állapota:		cserélendő
IX.32.	Épített műfajok		
32.a.	Jéts	-	
32.a.1.	Hossza:	-	
32.a.2.	Anyaga:	-	
32.a.3.	Állapota:	-	
32.b.	Korlá	-	
32.b.1.	Jellege:	-	
32.b.2.	Állapota:	-	
32.c.	Lépcső	-	
32.c.1.	Jellege:	-	
32.c.2.	Betonlépcső aránya, állapota:	-	
32.c.3.	Kőlépcső aránya, állapota:	-	
32.c.4.	Tégallépcső aránya, állapota:	-	
32.c.5.	Vasallépcső aránya, állapota:	-	
32.d.	Híd	-	
32.d.1.	Száma:	-	
32.d.2.	Vasbeton aránya, állapota:	-	
32.d.3.	Betonhidak aránya, állapota:	-	
32.e.	Létra	-	
32.e.1.	Száma:	-	
32.e.2.	Hossz:	-	
32.e.3.	Állapot:	-	
32.f.	Bejárati tér	-	
32.f.1.	Száma:	-	
32.f.2.	Hossz:	-	
32.f.3.	Állapot:	-	
32.g.	Mestertervezés átírása	-	
32.g.1.	Száma:	-	
32.g.2.	Állapot:	-	
32.h.	Réca	-	
32.h.1.	Száma:	-	
32.h.2.	Állapot:	-	
32.i.	Sín	-	
32.i.1.	Hossza:	-	
32.i.2.	Állapot:	-	
32.j.	Duzzasztógát	-	

SORSZÁM	MEGNEVEZÉS	KÓD	JELENTÉSE
32.j.1.	Száma:	-	
32.j.2.	Állapot:	-	
32.k.	Műszertípus:	-	
32.k.1.	Száma:	-	
32.k.2.	Állapot:	-	
32.l.	Egyéb	-	
32.l.1.	Külgödőr vagy felszartók alna:	-	
32.l.2.	Falcsolat:	-	
32.l.3.	Térfel. pillér:	-	
32.l.4.	Színpad:	-	
32.l.5.	Illembely:	-	
32.l.6.	Szivattyú:	-	
32.l.7.	Egyéb:	-	
IX.33.	Vezetékes műfajok	-	
33.a.	Villágítás	-	
33.a.1.	Kivillágított szakasz hossza:	-	
33.a.2.	Állapot:	-	
33.b.	Vízvezeték:	-	
33.b.1.	Hossz:	-	
33.b.2.	Állapot:	-	
33.c.	Csatorna:	-	
33.c.1.	Hossz:	-	
33.c.2.	Állapot:	-	
33.d.	Telefon	-	
33.d.1.	Hossz:	-	
33.d.2.	Készülékek aránya:	-	
33.d.3.	Állapot:	-	
33.e.	Hangszigetelés:	-	
IX.34.	Műszerek	-	
34.a.	Hőmérő	-	
34.a.1.	Száma:	-	
34.a.2.	Típus:	-	
34.b.	Cseppegéző	-	
34.b.1.	Száma:	-	
34.b.2.	Típus:	-	
34.c.	Vízhozam- vagy vízinteregizáló	-	
34.c.1.	Száma:	-	
34.c.2.	Típus:	-	
34.d.	Radondetektor száma:	-	
34.e.	Egyéb:	-	

SORSZÁM	MEGNEVEZÉS	KÓD	JELENTÉSE
38.a.	Védtség	1, 8	Vízvéd.pillér;MP
38.a.1.	Védettség kategória:	1, 8	Vízvéd.pillér, MP
38.a.2.	Védett nyílvánlós határozat száma:	-	
38.b.	Tulajdonviszonyok		
38.b.1.	Természetvédelmi tulajdon aránya:	5	100;
38.b.2.	Egyéb állami tulajdon:	0	nincs
38.b.3.	Önkormányzati tulajdon aránya:	0	nincs
38.b.4.	Magánulajdon aránya:	5	100;
38.b.5.	Bejárt tulajdonjogi helyzete	9	Zúzalékelőállító Kft.
38.c.	Gazdasági jelleg		
38.c.1.	Domináns:	9	banya, mátkód
38.c.2.	Másodlagos:	1	erdő
38.c.3.	Harmadlagos:	0	nincs információ
38.c.4.	Negyedleges:	0	nincs információ
IX.39.	Veszélyeztető tényezők, mértékük		
39.1.	Időfenforgalom:	0	nem veszélyeztet
39.2.	Turizmus:	9	a bg egészén potenciális, beav.
39.3.	Berlangjárás:	9	a bg egészén pot, azonnali beav.
39.4.	Feljáró kintás:	0	nem veszélyeztet
39.5.	Bányászat:	9	a bg egészén, azonnali beav. jelen.
39.6.	Szennyvíz:	0	nem veszélyeztet
39.7.	Hulladék:	0	nem veszélyeztet
39.8.	Önkényes használat:	0	nem veszélyeztet
39.9.	Honvédség:	0	nem veszélyeztet
39.10.	Építkezés:	0	nem veszélyeztet
39.11.	Endőgazdálkodás:	0	nem veszélyeztet
39.12.	Mezőgazdaság:	0	nem veszélyeztet
39.13.	Vízgazdálkodás:	0	nem veszélyeztet
39.14.	Árványgyűjtés:	/6	részleges, erőteljes
39.15.	Felöltődés:	0	nem veszélyeztet
39.16.	Boonlás:	8	részleges, azonnali beav. jelen
39.17.	Egyéb:	0	nem veszélyeztet
X.40.	A természet állapot értékelése		
40.1.	Állásos kép:	1	Gyakorlatilag érintetlen
40.2.	Árványvízfűrés:	1	Gyakorlatilag érintetlen
40.3.	Aljazat:	1	Gyakorlatilag érintetlen
XI.	ADATFELVÉTEL		
a.	Típusa:	5	komplex állapotfelvétel alapján
b.	Időpontja:		1993.12.05-28.

SORSZÁM	MEGNEVEZÉS	KÓD	JELENTÉSE
IX.35.	Ideiglenes jellegű műlényak		tervezett a létrehozás
35.a.	Irodáronval (barokkmal vagy szalagjal jelöl) hossza:		tervezett
35.b.	Fix ködél		
35.b.1.	Száma:	3	
35.b.2.	Ószas hossza:		kö. 95 m
35.b.3.	Jellege, állapota:	6	maszóköttél, cserélendő
35.c.	Droktűfél:	0	nincs
35.d.	Fix niti:	6	minden kötélhez, jó állapotú
35.e.	Kötélhúgcsó		
35.e.1.	Száma:	-	
35.e.2.	Hossz:	-	
35.e.3.	Állapot:	-	
35.f.	Létra	-	
35.f.1.	Száma:	-	
35.f.2.	Hossz:	-	
35.f.3.	Állapot:	-	
35.g.	Terdőpiai célt bitorzat	-	
35.g.1.	Kapacitás:	-	
35.g.2.	Jelleg, állapot:	-	
35.h.	Nézőtéri bitorzat	-	
35.h.1.	Kapacitás:	-	
35.h.2.	Jelleg, állapot:	-	
35.i.	Egyéb ideiglenes jellegű műlényak:	-	
X.	VÉDELEM		
X.36.	Jogi státusz		1982.évi 4. tvr.
36.a.	Védett nyílvánlós határozat száma:	-	
36.b.	Fokozottan védetté nyílvánlós határozat száma:	-	
36.c.	Gyógybarlanggé nyílvánlós határozat száma:	-	
36.d.	Régészeti-Önkénytelen védelem:	-	
X.37.	Administratív státusz		
37.a.	Kezelt természetvédelmi hatóság:		Bükki Nemzeti Park
37.b.1.	Özmellet, hasznosító	-	
37.b.2.	Hasznosítási engedély száma:	-	
37.c.	Önkezelő:	-	
37.d.	Kiszáti engedélyek		
37.d.1.	Száma:		
37.d.2.	Jogszabály:		Marcel Loubens Barlangkut. Sz. J. ves.
37.d.3.	Érvényessége:		Visszavonásig
X.38.	Felzárkóztatás		

SORSZÁM	MEGNEVEZÉS	KÓD	JELENTÉSE
c.	Utolsó korrekció típusa:	5	komplex állapotfelv. alapján
d.	Időponnya:		1994.02.03

Javasolt intézkedések:

A bg működő külszíni kőbánya területén nyílik. A járatok fokozottan omlásveszélyesek; jelentős hozamú patakot szállítanak. A bányaműködése nélkül is fennáll a veszélye annak, hogy az ott-tűrőzókát omlás miatt baleset érje, illetve a képződményei károsodást szenvedjenek. A bejárati szakaszon a feltárást követően 3 hónap múlva jelentős kőzettömb-elmozdulásokat figyeltünk meg. A bányaműködés növekedése következtében fennáll a veszélye a barlang járhatatlanná válásának, illetőleg teljes megsemmisülésének. Ezért indokolt a bg fokozottan védetté nyilvánítása, illetve a kőbánya végleges bezárása.

A bejárati szakaszon célszerű egy véglegesített lezárat eszközölni / jelenleg láncsal van lezárva /, és a bejárati aknákat betontámfalalal biztosítani a beomlás ellen.

A bg állapotának megőrzése érdekében javasolható a gondozásba adás; a barlang képződményeinek védelme érdekében járóútvonal kijelölése, ill. a látogatás korlátozása.

Az adatokat felvette:

Ferenczy Gergely okl. geológusmérnök
1994.04.11.

/ A mellékelt felvételeket, térképet a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület készítette. Az adatfelvételzésnél az MLBE kutatói voltak segítségemre./

Kiegészítés a Jáspis-bg nyilvántartó lapjához

7.a. Sztereo koordináták. A "z" kivételével térképről leolvasva.
7.b. KB, azaz kőbánya. Zúzalékszolgáltató Kft.-nek bányászati joga van. A bg bejárata a bányaműködésben levő telken nyílik. A bányatelek határvonala a bejárattól 37 m-re húzódik.

7.c.e. A bejárat egy kb. 40 m-en követhető időszakos vízfolyás mélybefejeződésénél kialakult töbrben található. A bányához vezet a földút miatt a völgy ma vizet nem vezet. Az út déli oldalán egy-két helyről vízfeltörés figyelhető meg, Q=0-20 l/perc hozammal, mely az út vonalat követi kb. 20 m hosszban, s ezután folyik a bg bejárata felé. A bejárat előtt 30 m-rel einyelődik.

A bejárat réteglap mentén elvált sziklafal tövében található. A kőzetanyag sötétszürke mészkő.

IV. A barlang a porfiridolomit határára húzódó mészkőszelvényben alakult ki. A járatok a kőzetdőlést követik kivéve a végző, szifon előtti 50 m-t, ahol a járat közelíti a vízszinthez. A járatok egy kb. 33 fok dőlésű, 130-310 fok csapású síkot / a kőzetdőlés mentén / követnek. A végpont a dolomitsávot nem éri el.

A végponti szifon egy törmelékkel feltöltött, igen száraz járat, mely kb. 6 m hosszan követhető egyes kutatók számára. A végén törmelék zárja el az utat. A szifon valószínűleg a Garadna-völgy holocénra tehető feltöltődése miatt keletkezett ~~XXXXXXXX~~, az eredeti nagyobb szelvényű / eltömődött / járat kerülfője.

38.b.1. A bányaműködés alapítása előtt létesült. A BNP alapításakor a bányaműködés területét nem vették ki a védett területből. Így a bányaműködés a nemzeti park közepén van. Ugyanakkor a bejárat a bányaműködésben lévő területen nyílik.

38.b.4. A bg bányatelek határvonala alá nyúlik, mintegy 40 m-el. A legutóbbi robbantás a bejárattól kb. 190 m-re, a végpont felszíni területétől 60 m-re történt.

38.b.5. Zúzalékelőállító Kft. rendelkezik a bányászati joggal, a terület tulajdonosa Ú.

mellékeljük. A Rejteki-forrásnál belente végeztünk bozamméréseket. A 2-3 évre tervezett vizsgálatokról azok befejeztével tudunk beszámolni. A Szepesi-Láner-barlangrendszer Tó előtti részén a forrás bozamának mérését nem sikerült megoldani.

Hőmérsékletmérés

A tapolcai Tavas-barlangban levő Termál-forrásban folyamatos mérést végzünk az eddigi esetenkénti mérések helyett. Az Anna-mészufabarlangban a méréseket befejeztük. A vízbőrsékleleti értékek feldolgozását 1994-re tervezzük. A Létrási-Vizes-barlangban a mérések az eddigiéknél ritkábban történtek, éves értékelést nem készítettünk. Az összes mért adat feldolgozása a közeljövő feladata lesz. A nyár folyamán a bükki forrásokban végzett méréseket befejeztük. Ezek továbbfejlesztéseként a Rejteki-, a Margit- és a Jávorkúti-forrásokban beti gyakoriságú mérést indítottunk meg. Kiértékelése a következő év feladata lesz. A Szent István-barlangban folytattuk a hőmérséklet méréseket. Az 1989-93. közötti adatokat grafikusán mellékeljük. A Szepesi-barlangba beépített hőmérők leolvasása esetleges volt.

Melléklet: 4 oldal grafikon

4.3. A Jáspis-barlang Heliktites-termi képződményeinek röntgendiffrakciós vizsgálata

(Ferenczy Gergely)

A barlang értékeire vonatkozó adat, hogy az ún. Heliktites-terem képződményeiből mintát juttattam el a Miskolci Egyetem Ásvány- és Kőzettan tanszékére, ahol azt Máday Ferenc közreműködésével röntgendiffrakciós vizsgálatnak vetették alá. Megállapították, hogy a heliktitek szálainak anyaga teljes mértékben aragonit; a heliktitek tövei réteges eloszlásban kalcit, aragonit anyagúak.

Az eredmény annyiban érdekes, hogy a barlang genetikáját tekintve hidegvizes kialakulású, az aragonit viszont főként melegvizes eredetű barlangokban található kiválás. Az aragonit hidegvízből való képződése ritka, csak bizonyos ritkafémek jelenléte esetén történik meg (elsősorban stroncium). Magyarországon eddig nem írtak le efféle képződményt, csak a Felvidéken (Ochtinai-kristálybarlang). **A képződmények - az omlás miatt - jelenleg nem megközelíthetőek.**

5. Dokumentációs tevékenység

5.1. Nem új feltárásokra vonatkozó leírások

5.1.1. A Jáspis-barlang állapotfelvétele

A Barlangtani Intézet megbízásából Ferenczy Gergely készítette el a Jáspis-barlang állapotfelvételét, melyet kicsinyített formában mellékelünk.

Melléklet: 7 oldal

5.1.2. A Szepesi-Láner-barlangrendszer térképezése

(Kovács Zsolt)

Az 1994-es esztendő jubileumi év volt a rendszer térképezésének szempontjából, hiszen 1984 tavaszán - a Nyugati-ág akkori végpontján való átjutást és addig ismeretlen járatok felfedezését követően - kezdtük el a geodéziai méréseket. Az akkori megsejtést, miszerint a Láner Olivér- és a Szepesi-barlangok egy összefüggő rendszer egymáshoz igen közeli részei, már a későbbi mérési eredmények is sugallták, s az összekötő járatrész feltárása igazolta 1993 végén. A két barlangot összekötő szakasz - a Fofó-ág - felmérése (Ferenczy Gergely, File Ferenc és társaik; lásd: MLBE Évkönyv 1993.) lehetővé tette a Szepesi-barlang illetve a Láner Olivér-barlang felmérési koordinátahálózatának összekapcsolását.

1994-ben geodéziai mérést a Nyugati-ág jelenlegi végpontján, a III-IV. homokszifonban és előterében végeztünk, téli táborunk alatt. A kettős szifon Kovács Zsolt és Kovács Gergely által lemért hossza 31 méter. A szifonsor előtti teremből induló további két oldalhasadékot is bemértünk, összesen 29 m hosszban.

Mivel mérési eredményeinket számítógépes adatbázisban tároljuk, a két barlang adatsorának összefűzése, további adatokkal való kiegészítése és az egységes koordinátaalista előállítása nem ütközött nehézségekbe. Az így előállított helyi (mágneses Északhoz tájolt, a Szepesi-barlang bejáratánál elhelyezett fix pontra, mint [0,0,0] kezdőpontra illesztett) koordináta-rendszer természetesen bármikor könnyen transzformálható más helyi vagy országos rendszerbe.

Adatbázisunk szerint a Szepesi-Láner-barlangrendszer 1994 december 31-ig felmért hossza összesen 1830 méter. A részeredmények az alábbiak szerint oszlanak meg (zárójelben a felmérést vezetőik nevével):

- Aknarendszer: 183 m (Kovács Zsolt)
- Keleti-ág: 160 m (Ferenczy Gergely - File Ferenc)
- Nyugati-ág főjárata a II. szifonig: 619 m (Kovács Zsolt)
- Borsó-ág: 184 m (Veres Imre - Burdiga Zsolt)
- II. és IV. szifon közötti szakasz: 134 m (Kovács Zsolt)
- Fofó-ág: 146 m (Ferenczy Gergely - File Ferenc)
- Site-kürtő: 69 m (Veres Imre)
- Láner-barlang: 335 m (Kovács Zsolt)

A Kristálytavi-, Tündértavi-, Morgó-ágak és más oldaljáratok bemérését a közeljövőben szeretnénk elvégezni. Ezekkel együtt a jelenleg ismert rendszer kiterjedése meghaladja a 2 km-t.

Jelenlegi méréseink szerint a barlangrendszernek a Szepesi-barlang bejáratához viszonyított legmélyebb bemért pontja: -142,5 méter, a Tó szintje fölött néhány cm-rel (ehhez adódik még a búvárok által mért 15,5 m vízmélység, így összesen a legnagyobb függőleges irányú kiterjedés: 158 méter a korábbi 165 m helyett!). A mérési adatok számítógépes feldolgozását Kovács Zsolt végezte.

Tovább folytattuk a térképrajzok készítését is. Elkészült a Három aranyásó-terem és környéke alaprajza, valamint a Szepesi-barlang lejárati aknarendszerének K-Ny-i vetületi oldalnézete (alaprajz részleteket 1992. évi Évkönyvünkben közöltünk, most az azok közötti összekötő szakasz vízszintes vetületi ábrázolása készült el). A helyszíni felvételek $M = 1 : 200$ méretarányban készültek. A tisztázati rajzokat - most már hagyományosnak mondhatóan - számítógépes grafikus megjelenítésben (AutoCAD) szeretnénk majd közreadni.

5.2. Földtani örökségünk diákpályázat

(F. Nagy Zsuzsanna)

Hojdák Péter: A Bükk-hegység ékköve: A Jáspis-barlang

Péter az egyesület ifjúsági tagjaként közel két éve vesz részt a munkákban. Dolgozati témájának a frissen feltárt Jáspis-barlangot választotta. Bevezetőjében megindokolja, miért érzi szükségesnek a barlangról, s annak veszélyeztetettségéről írni. Ezt követően általában a Bükk-hegységről, a Bükk-hegység védelméről, a Jáspis-barlang elhelyezkedéséről, a feltárásáról, s védettségéről szólnak fejezetei.

A dolgozat III. helyezést ért el az országos pályázaton, s Péter részt vehetett az egy hetes jutalom táborozáson a Bükk Nemzeti Parkban.

Bayer Gabriella (BEAC): A Láner Olivér- és a Szepesi-barlang összeköttetésének megteremtése

Gabriella egy budapesti gimnázium tanulója, de barátaival gyakran járja a Bükk-hegység barlangjait. Témáját a Láner Olivér- és a Szepesi-barlang összeköttetéséből merítette. A Nemzeti Park általános bemutatását követően a hegység földtani felépítéséről, kialakulásáról ír. A Bükk-vidék karsztformái, éghajlata, vízrajza, növény és állatvilága mint szervesen összetartozó ökológiai egység kerül bemutatásra. Ezt követően a Szepesi-, majd a Láner Olivér-barlang bemutatása, az ott folytatott kutatások leírása következik, majd a barlangok összeköttetését bemutató poligonmenet vázlata, és térképrészletek zárják a dolgozatot.

Dolgozatával az első húsz helyezett között volt - kapta meg az értesítést, a táborozásra mégsem hívták meg, nem kapott értesítést róla.

5.3. Fotódokumentáció

Az egyesület túráiról, tevékenységeiről folyamatos dokumentálást készítünk. Elsősorban Kovács Attila, Ferenczy Gergely, F. Nagy Zsuzsanna, s az utóbbi időkben Schreithofer Nóra áldoz energiát és anyagiakat erre a tevékenységre. Az elmúlt évben a Cholnoky-pályázat eredményéből, néhány jó minőségű tekerccsel ajándékoztuk meg a legaktívabbakat, természetesen további barlangi felvételek készítésében bízva.

Az *Év természetfotósa* országos kiállításon 1994-ben egyetlen barlangos felvétel szerepelt, a Jáspis-barlangról, melyet Kovács Attila készített. A KTM *Természetvédelem 94* című kiadványába szintén bekerült a Jáspis-barlang fotója (F. Nagy Zsuzsanna). Az Ezredforduló Alapítvány és a miskolci Ökológiai Intézet támogatásával 1000 példányban *Kisiskolásokkal a Bükk-hegységben* címmel túrakai készült, melyben 6 barlangos felvétel szerepel, elsősorban az egyesület által szervezett Természetismereti gyermektábor résztvevőiről (F. Nagy Zsuzsanna).

5.4. Filmdokumentáció

1993-as tevékenységünkről '94 februárjában készült összefoglaló filmanyag Kutas Tamás jóvoltából. Mellette Kertész Gábor és Lipták Roland filmezett az idén, melyből szintén készülöben van egy összesítő kisfilm.

5.5. Publikációk

Tagjaink több helyen is publikáltak (Lénárt László). Szakkonferenciái kiadványokban (A Bükk-vidék vízkészletvédelméért), és napilapokban (Heves, Borsod) egyaránt. Az MKBT műsorfüzetben hat alkalommal hírünk jelent meg. Ismét bekerültünk az országos Zöld Hálózat című információs kiadványba tevékenységünkkel. Kisiskolásokkal a Bükk-hegységben címmel népszerűsítő kiadvány jelent meg 1000 példányban, melyben a földtani értékeknek is megérdemelt szerep jut a botanikai mellett (F. Nagy Zsuzsanna).

Melléklet: 4 oldal

5.6. A "Kutatási és túra jelentés"-ek feldolgozásának tapasztalatai

(Kovács Attila)

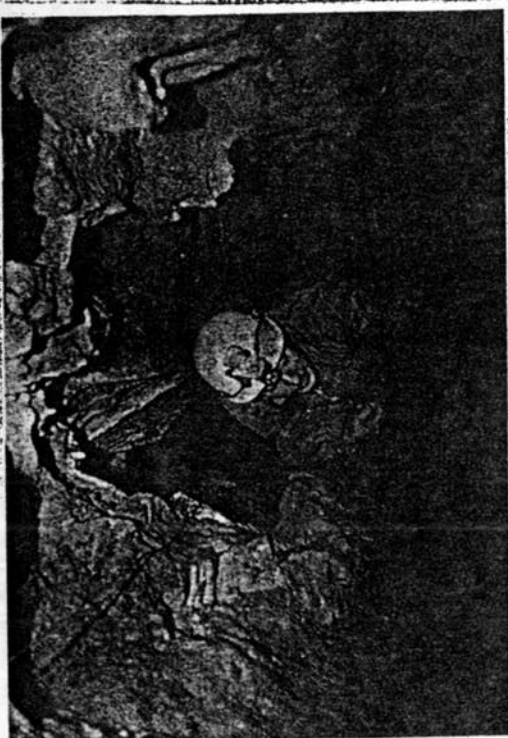
A feldolgozáshoz az idén készítettem egy *számítógépes táblázat*ot. Ez ez a nyers adatok halmaza, melyben szerepel az év összes kutatási jelentése. Ebbe az adatokat bevinni nem túl nehéz, bár kell némi számítógépes gyakorlat és szemlélet hozzá, nem elég az írógépelni tudás, és jó, ha (ugyanaz az) egy ember csinálja. Az elírásokat nem túl sok munkával lehet ellenőrizni és javítani. Ebből a táblázatból viszonylag rövid idő alatt kinyerhető egy személyekre vagy barlangokra bontott olyan táblázat, amiből már könnyen számos furfangos összefüggésben kaphatunk adatokat.

Amit egyszerűsítettem a korábban szóba kerülő változatokhoz képest: a tevékenységeket csak két kategóriába soroltam, bejárás vagy munka (a szorzók: 1 és 2), és a barlangok is csak két kategóriába kerültek: van kicsi és van nagy, vagy másként fogalmazva könnyű és nehéz (a két szorzó ugyancsak 1 és 2). A besorolás itt már kevésbé egyértelmű. (Pl.: kicsi, de szűk; nagy, de tágas, kényelmes, ... stb.) Vagy mi a helyzet a külföldi barlangokkal? Nálam 2 értékű mindegyik, hacsak nem 50 méternél rövidebb, szintes, kiépített.) Az adatbevitel során a tevékenység szorzó meghatározása, a barlangi órák számítása, kerekítése, a túrázók számlálása automatikusan történik meg, csak a "barlang-szorzó"-t kell kézzel beírni (lehet utólag is!). A személyes éves pontszámot az egyesületi névsor alapján névre szólóan kell lekérni (és külön táblázatban vagy akárhol - pl. papíron - gyűjteni). Hasonlóan lehet barlangokra vonatkozó éves összesítést kérni. Külön akciók - pl. nyári tábor - adatait kiemelve, külön kell feldolgozni. Az említett adatok kinyerése nem nehéz, de nem is túl könnyű - a táblázatkezelő program (EXCEL 4.0) kezelésének ismeretét igényli - de viszonylag gyors, és nem igényel túlzott koncentrációt.

Dr. Lénárt László publikációi
1994.

- Lénárt L. - Orbán J.:** A bükki folyamatos karsztvízszint-észlelések szükségessége, kezdeti eredményei, tapasztalatai. Konferencia a felszín alatti vizekről. Siófok, 1993. Október 7 - 8. VITUKI, 1994. 149 - 158.
- Hazslinszky T. - Lénárt L.:** Barlangi idegenvezetői ismeretek . 8. javított és bővített kiadás. 1994. Magyar Karszt-és Barlangkutató Társulat és Barlangtani Intézet kiadás.
- L. Lénárt - B. Balla:** Outcomes of Bat Observation in the Létrási-Vizes Cave between 1975 - 1992. Conference on the Karst and Cave Research Activities of Educational and Research Institutions in Hungary. Jósvalfő, 17 - 19. May. 1991. (1994) 135 - 140.
- L. Lénárt - J. Hakl - I. Hunyadi:** Relations between Radon Concentration and some Soil Physical Readings in the Létrási-Vizes Cave. Conference on the Karst and Cave Research Activities of Educational and Research Institutions in Hungary. Jósvalfő, 17 - 19. May. 1991. (1994) 117- 122.
- L. Lénárt:** Langfristige Umweltschutzkonzeption für den Allgemeinen Raumordnungsplan der Stadt Miskolc Publication of the University of Miskolc. Series A, Mining, Volume 49, Miskolc, 1994. 131 - 138.
- Lénárt L. :** Vízmozgások a Bükk-vidéken. A Bükk-vidék vízkészletvédelméért konferencia. Miskolci Egyetem, 1994. május 27 - 28. 9 -23.
- L. Lénárt - J. Orbán:** Continuous Recording of Piezometric Head and Temperature of Karstic Water in Bükk Mountains in order to Develop an Environment Protecting, Optimal Water-Supply System. CERECO '94. Uzshorod, 30 May - 2 June 1994. pp. 104.
- M. Bartha - B. Kovács - L. Lénárt - I. Szabó:** Research and Education in Environmental Protection at the Department of Hydrogeology and Engineering Geology. CERECO '94. Uzshorod, 30 May - 2 June 1994. pp. 119.
- Hazslinszky T. - Lénárt L.:** Barlangi idegenvezetői ismeretek . 9. javított és bővített kiadás. 1994. Magyar Karszt-és Barlangkutató Társulat és Barlangtani Intézet kiadás.
- Lénárt L. :** Vízmozgások a Bükk-vidéken. Vizeink, 1994. augusztus. 10-11.
- Gyurkó P. - Lénárt L.:** Óvó gondolatok a bükki karsztvízről, az ivóvizünkről, a teendőkről = Déli Hírlap, 1994. november. 2

1938. OKTÓBER 24. HÉTFŐ
ÁRA 1820
FORINT



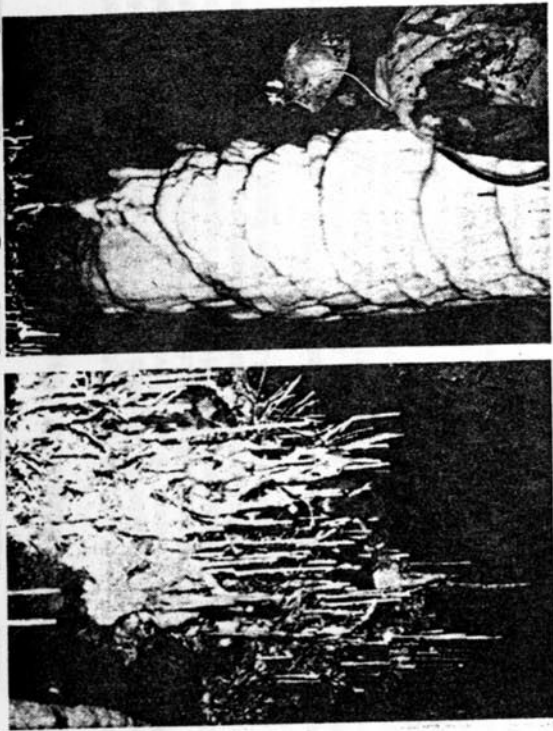
MENTÉSI GYAKORLAT LETRÁSTETŐN
Ábaleset a barlangban



(Krisztián, Anest, fejtéslel)



505!
Két öst, kőből egy nulla... a Barlangmentőt
Ez az, ami beléset esetén valamennyi erre a
speciális területre kiképzett életmentő, személyi
hőjövés megjeleneik. Most hét hét végén nem volt
szükség a számokba súrtett veszélyekre
pedig a barlangi mentő dolgokat
(CIKKUNK A 8. OLDALON.)



Sokan nem érik, mi hallja a barlangkutatókat a felszín alá. Talán az ami a virre, a levegő-be cábít másokat, vagy ahogy a kutatók himnusza mondja: „Aki nem látta még a csendvilágát, úgysem érti ezt... (Izidőre a Jáspis-barlang - ki tudja hogyan keletkezett - képződésénél).

A bükki barlangkutatók sikereiről

Megszólal a csend világa

Megteremtődött az első barlangászkeletkezés a Bükkben. A Nagy-fennsík Lőrinc-Lombos kútait Marcel Egerházy vezette. A Bükkben a Jáspis-barlangkutatók a legelső barlangkutatók voltak. A Bükkben a Jáspis-barlangkutatók a legelső barlangkutatók voltak. A Bükkben a Jáspis-barlangkutatók a legelső barlangkutatók voltak.

Rendkívül omladékos helyen, folyamatos ácsolással haladnak előre a felidőztetés legkedvezőbb ponton a felidőztetés alkalmával, hétévesedik, nyári és téli túrák előkészítésére. A Jáspis-barlangkutatók a legelső barlangkutatók voltak.

DELHI HIRLAP 1938. JÚLIUS 8.

Az egyesület profiljához a felidőztetés, a barlangvilágban a tudományos jellegű munkák Radon-, csapadék-, hőmérséklet-méréseket, de- névr- és forrásjelzéseket végeznek, valamint egy országos program keretén belül 7 barlang ökológiai állapotfelmérését is dokumentálták. Ezenkívül számos barlangot térképeznek fel, s földrajzi térképeket is készítenek. A Bükkben a Jáspis-barlangkutatók a legelső barlangkutatók voltak.

A Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület hírei:

"BARLANGKUTATÓK A BARLANGOKÉRT" jósvafői találkozók

Szeretettel meghívunk minden érdeklődőt az 1994. március 18-19-20-án, Jósvafőn megrendezésre kerülő Barlangkutatók a barlangokért című találkozóra, melynek házigazdája az Aggteleki Nemzeti Park Igazgatósága, a szervezésben pedig egyesületünk közreműködik.

Az összejevetel az elmúlt év novemberében, Miskolcon lezajlott a Bükk-i barlangok hasznosítása és védelme című konferencián spontán vetődött fel, amikor is a résztvevők hozzászólásaiból - a hatóságok és a társadalmi szervezetek képviselőitől egyaránt - nyilvánvalóvá vált, hogy a barlangkutatókban tapasztalható negatív jelenségek száma egyre szaporodik. Ezért kinyilvánították azt a szándékukat, hogy szerveződjön meg egy találkozó a téma köré, s ennek előkészítésével egyesületünket bízták meg:

1. Az elmúlt hónapokban számos beszélgetést kezdeményeztünk a hatóságok, a kutatók, s a barlangjárók szempontjait képviselők között, s ennek eredményeként körvonalozódik a találkozón felvetendő kérdések köre. Terveink szerint négy nagyobb témával célszerű foglalkoznunk:
2. A barlangász-társadalom szemlélete, annak formálása, elvi és gyakorlati téren: gyakorlati tapasztalatai a barlangkutatásban érintettekkel kapcsolatban.
3. A barlangász-társadalom szemlélete, annak formálása, elvi és gyakorlati téren: etikai kódex szükségessége, oktatás szemléletformáló szerepe.
4. Szervezettség: a Társulat eseményszervezeti szerepe (informális és egyéb szolgáltatások igénye). Egyesületek, csoportok kapcsolatrendszer.
5. A barlangvédelem műszaki védelmi lehetőségei. Tapasztalatcsere.

Rövid felvezető előadásokat követően kerülne sor a lényegi vitafórumra. Az eddigiekben dr. Csepregi István (KTM), Székely Kinga (BTI), Dr. Lenárt László (MKBT-MLBE), Németh Tamás (MTSZ-BEAC), Salamon Gábor (BNP) vállaltak el előadást, s még bővíteni kívánjuk a sor.

A rendezvényt kapcsolatos bővebb információk és a jelentkezési lap beszerezhető a Társulat Titkárságán.

Örömmel értesítünk mindenkit, hogy a várakozásnak megfelelően megszületett az első bükk-i barlangösszeállítás. A december végi téli táborunk programjaként szerepelt a Lánér Olivér-barlangban található feltárás további folytatása. Rendkívül omladékos helyen, folyamatos ácsolással haladt a munka lefelé, míg nem először nagy megrökönyödésünkre a Lánér Olivér-barlang ún. Egeres aknájába lyukadt a csapat. Az elkészített eredmény ellenére egy másik irányban, néhány óras további bontást követően végül egy addig teljesen ismeretlen járatszakasz következett, s 80 méter után a Szepesti-barlang szífonon túli részeként emlegetett járathoz lyukadtak be tagjaink. A Szepesti-Lánér-barlangrendszer hossza ezek után meghaladja a két kilométert.

Az új járathérsz nemrégiben elhunyt barátunk emlékére Fofó-ágnak neveztük el.

Ugyancsak a Szepesti-barlanggal összefüggő hír, hogy új ajtót és zárat készítettünk a bejáratra a Bükk-i Nemzeti Park anyagi támogatásával. Kulcsot senkinek nem tudunk adni, ezért kérjük, hogy továbbra is telefonon érdeklődjétek, amennyiben oda kívántok túrázni. (Telefon: Ferenczy Gergely, F. Nagy Zsuzsanna 06-46-337-530)

F. Nagy Zsuzsanna

A Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület hírei

Jósvafőn március 18-20. között Barlangkutatók a barlangokért címmel találkozót szerveztünk. Vendégülönk az Aggteleki Nemzeti Park volt, s az előzetes körlevélek és vitaanyagok köszönhetően csak nem 60 résztvevő fejtette ki véleményét a hétvégén négy témakörben. A részvétel önkéntes volt, s úgy éreztük, valamennyi jelentősebb irányzat, illetve képviselője szót kaphatott (A Természetvédelmi Hivatal/Barlangtani Intézet/, az Aggteleki és Bükk-i Nemzeti Park, az MKBT magas szinten képviseltette magát, s a Szeleta, Papp F., a BEAC, III. ker., ELFT, Karszt, Baradla, Denevértutatók B.K., az Alba Regia, a Myotis, a Foton, ... s számos egyéni érdeklődő.)

A találkozón közfelkiáltással egy bizottság alakult, amiről a résztvevők a kérdéskörökben felmerült javaslatok továbbvitelét remélték, remélték. A bizottság tagjai: dr. Csepregi István (TvH), Székely Kinga (TvH-BTI), Baross Gábor (ANP), Nyerges Miklós (MKBT), Bajna Báltint (MTSZ), Szenthe István (egyéni), F. Nagy Zsuzsanna (MLBE). Miután mint a találkozó szervezői nem voltunk felelősek semmiféle folytatására a rendezvénynek, a bizottság összejevetelét még nem szerveztük meg, de a közeljövőben egyeztetünk ebben az ügyben az érintettekkel. Egyesületünk vállalta a szervezést, az anyagi kockázatot.

A találkozó eredményét elismerve a Bükk-i Nemzeti Park Igazgatósága, valamint a Természetvédelmi Hivatal utólagos támogatásáról biztosított bennünket, melyet ezúton is köszönünk.

A találkozón munkamódszerünk a következő volt: a témakörök fél napos vitáin a hozzászólók véleményét egy-egy mondatban összefoglaltuk, s az ötletoham eredményeként kialakult kérdéssort még megszöndáztattuk egy-egy kérdőívvel, mely az alábbiakban olvasható.

1994. júl. - aug.
MKBT - Bükkönjárók

A MAFC Barlangkutató Csoport első ízben rendezte meg az általa alapított Lakatos Kupát Alsó-hegyen 1994. szeptember 30-tól október 2-ig.

A versenyre benevezett kilenc csapat próbálta megkeresni a rendezőktől kapott lakatkulcsok hozzávaló lakatait 20 alsó-hegyi zsombolyban. Az igen érdekesnek bizonyuló versenyben a szervezők két kategóriában híreltek győztest:

- a) Mázlisia kategória: itt az a csapat nyert, aki leghamarabb megtalálta a saját lakatait.
- b) Pedálozó kategória: az a csapat nyerte, akinek sikerült a legtöbb zsombolyt bejárnia.

Ezek után az alábbi végeredmény született:

Mázlisia kategória:

I. BEAC (Pereszély Dalm, Nyerges Attila, Rose György)

Pedálozó kategória:

I. No Future (BEAC-FTSK vegyes: Elek Balázs, Alnai Zoltán, Zsólyomi Zoltán)

II. Hulligán Elemék (Marcel Loubens: Burdiga Zsolt, Bátori Károly, Veress Imre)

III. Mianyánk (Debreceni Búvár Klub: Vida Katinka, Nádházi Mnos, Maklajt László)

IV. Matyó Kommandó (a MAFC mezőkövesdi tagozata).

Összintén reméljük, hogy mindenki jól érezte magát, jövőre ismét megrendezzük ezt a remek bulit.

MAFC Barlangkutató Csoport

Értesítjük a tisztelt tagságot, hogy a '95 májusában minden bizomnyal megrendezésre kerülő Pireneusi Kalandos Játékok nemzetközi barlangász versenyére való kijutásért '94 október 15-16-án Budapesten megrendezett hazai selejtezőn a Marcel Loubens (Veress Imre - Burdiga Zsolt) 1:41:49 és a győngyösi Kovács fivérek (Tamás - Balázs) 1:41:21 előtti 1:12:59-es összesített időeredményével győzött, s ezzel kétszemélyes külföldi

VÁLASZTMÁNYI HATÁROZATOK

Választmányi ülés: 1994. október 20.

— elfogadásra került, hogy - előreláthatólag márciusban - teljes körű tisztújításra kerül sor,

— a tisztújítás előkészítése érdekében az alábbi Jelölő Bizottság került elfogadásra: Eszterhás István (21), Ferenczy Gergely (21), Dr. Lénárt László (21), Maucha Gergely (23), Takácsné Bolner Katalin (21). (A zárójelben a szavazatok számát közöltük.)

Borbély Sándor

1915 - 1994

Borbély Sándor a barlangkutatással 1947 körül kezdett el foglalkozni. A Miskolci Zombolykutató Csoport vezetőjeként szorgalmazta a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat létrehozását, amelynek megalapításától tagja, de volt választmányi tagja és társelnöke is. Részt vett számos bükk-i barlang feltérésében. Munkájának elismeréseként számos oklevéllel és emléklappal, 1974-ben pedig Vass Imre emlékéremmel tüntették ki. 1984-ben a Társulat tiszteleti tagjává választották. A barlangkutatáshoz idős korában sem lett hűtlen, a miskolci üléseken mindig aktívan részt vett és tanácsaival segítette a fiatal kutatókat.

1994. nov - dec.

MKBT MŰSORFÜZET

HÁGÓ KUPA

BARLANGI ÜGYESSÉGI VERSENY



1994. május 13-15.

1994. jan. - febr. MKBT-Miskolc

A BÜKKI BARLANGOK KUTATÁSÁNAK, VÉDELMEÉNEK ÉS HASZNOSÍTÁSÁNAK LEGÚJABB EREDMÉNYEI címmel 1993. november 11-13. között a Bükk Nemzeti Park Igazgatósága, a Miskolci Egyetem Hidrológiai-Mémológiai Tanszéke, a Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat Észak-magyarországi Területi Szervezete konferenciát rendezett Miskolcon.

A konferencia két előadói napján 4 szekcióban (szekciónként 35-55 hallgató előtt) 25 előadásra került sor. A kötetlen szakmai beszélgetés, diavetítés keretében *Borika Attila*, *Ferenczy Gergely*, *Körpás László*, *Kovács Attila*, *Pelikán Pál*, *Sisvári László* anyagait láthattuk, valamint *Kulicsa Tibor* mutatott be igen érdekes barlangos videófelvételeket. A résztvevők száma a két napon 50, illetve 27 fő volt.

A *Hegyvi Attila* által vezetett, a Bükk-feinsíki rombarlangokat bemutató tanulmánytomb 23-an vettek részt.

A konferenciára megjelent az előadásokat tartalmazó I. kötet, melyet a később beérkező anyagokból összeállítandó II. kötet fog követni. (A kötet a Társulattal 300 Ft-os áron beszerezhető.)

HÍREK

Értesítjük a tisztelt kutatótársakat, hogy feltártuk és sikeresen le is zártuk azt a *Jászap-barlangot*, melyet négy fiatal tagtársunk a nyári táborunk ideje alatt bontott ki. A barlang a Bükk hegység második legmélyebb (183 m) barlangja, járatainak hossza feltértelezésünk szerint 6-800 méter közötti. Hozzálatrunk állapotfelmérélehez és pontos térképének elkészítéséhez.

Úgyancsak lezártuk a "közkezdvelt" *Letársi-víz-barlangot*. Műtan látogatásait minimálzálni szükséges, kenünk minden érdeklődőt, hogy az alábbi telefonszámokon jelenkezzen amennyiben a barlangba turát kíván szervezni, s rendelkezik a megfelelő kutatási- vagy túravezetői igazolvánnyal. (Nagy Zsuzsanna: 46-337-530, 46-366-693, 46-358-647)

Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a kutatási területünkön lezárt barlangok (*Léner Ólvas*, *Letársi-víz*, *Jászap-barlang*) kulesaihoz a Letársi-tetői kutatóházban lehet hozzájutni a fenti feltételekkel, vagy az általunk biztosított túravezetővel. Kerjük továbbá azt, hogy amennyiben a letársi-lápa bármely barlangjába kívántok ellátogatni, legálább indulás előtt szoljátok be a kutatóházba, s röltsetek ki a kutatási jelentéseket. Ez többek között biztonsági célokat is szolgál.

Mint egyebkent ismeretes a kutatóház vendégszobája elsősorban barlangászok részére kiadó. Legálább két hetrel a tervezett időpont előtt a fent megadott számon lehet jelentkezni. Felhívjuk a figyelmet arra, hogy a nem nálunk szállások után nem vagyunk kötelesek a hulladékok eltávolítani. Mindenki gondoskodjon arról, hogy a természet édelem alapú erő szabályait betartsa a területen.

Műtan a hegysségben sorozatosan több rongálást tapasztaltunk, ezúton fordulunk segítségért hozzátok. Amennyiben valakinek, valakinek bármilyen információ állna rendelkezésére arról, hogy kik loptak el a fokozottan védett, s egyebkent az utóbbi hónapokban nyitott *Szepesti-barlang* ajtaját, vagy valamit tud a Kis-fennsík barlangjainak sorozatos, feltehetően szándékos elfeledékeséről (*Csokás-rett*, *Lémsz. Sajtó*, *Kőlyuk*, *Hillebrand-barlang* stb.) kerjük, értesítsetek bennünket. A *Szepesti-barlang* esetében különösen veszélyes helyzet alakult így ki, műtan a bejarati szakasz első letrajának egy része leszakadt, így fokozott figyelmet érdemel a lejtítés.

Szomorúan tudatjuk továbbá, hogy tagtársunk *Vagy Flórián* 22 éves korában, munkahelyi baleset következtében váratlanul elhunyt. A barlangkutatáshoz csaknem egy évtizede kötődő *Fűfő* temetésén, október 8-án csaknem félszáz barlangász és több társaszervezet nyilvánította ki megrendülését, melyet ezúton is köszönünk mindenkinek.

1. Nyerges Attila (BEAC) 5 45 52
2. Elekes Balázs (BEAC) 6 06 07
3. Maucha Gergely (Papp F.) 6 29 88
4. Rose György (BEAC) 6 37 22
5. Szabó Lénárd (Papp F.) 7 49 00
6. Németh Zsolt (MAFC) 7 57 73
7. Zih József (MAFC) 8 29 86
8. Torda István (MAFC) 8 33 69
9. Bajna Bálint (BEAC) 9 19 08
10. Veres Imre (MLBE) 9 17 11
11. Turi Zoltán (Karszt) 9 37 00
12. Burdiga Zsolt (MLBE) 10 12 75
13. Németh Tamás (BEAC) 10 15 63

A női egyéni verseny végeredménye:
1. Horváth Zsuzsa (MLBE) 8 35 38
2. Pereszlenyi Dalma (BEAC) 9 42 99
3. Gólya Barbara (BEAC) 11 30 67

Az 1993. évi Cholnoky Jenő karszt- és barlangkutatói pályázat eredménye

A bíráló bizottság tagjai: Gádos Miklós, Juhász Márton, dr. Lénárt László, Székely Kinga (a bizottság elnöke) és Dr. Szunyogh Gábor.

A bizottság áttekintette a pályázatra beérkezett anyagokat és megállapította, hogy a kiírásban előírtaknak 14 csoport és 9 személy jelentése felelt meg.

Tekintettel arra, hogy a Barlangtan Intézet kezdeményezésére a Környezetvédelmi és Területfejlesztési Minisztérium a pályázat díjazására ez évben is 300.000 Ft-ot biztosított, a jelentős mértékben megemelt pályadíjak mellett lehetőség volt különdíjak, pénz- és tárgyjutalmak kiosztására is.

Fentiek figyelembevételével a bíráló bizottság az alábbi döntéseket hozta:

Csoportjelentések kategóriáiban:

I. díj	Bekey Imre Gábor Barlangkutató Csoport	50.000 Ft
II. díj	Marcel Loubens Barlangkutató Egy.	40.000 Ft
	Pleocotus Barlangkutató Csoport	40.000 Ft
III. díj	Alba Regia Barlangkutató Csoport	30.000 Ft

AZ 1993. ÉVI CHOLNOKY JENŐ

Karszt- és Barlangkutatói Pályázat pályamunkáinak rövid értékelése

Csoport kategória

I. díj

Bekey Imre Gábor Barlangkutató Csoport

Az előző évekhez hasonlóan a Bíráló Bizottság a nagyon sokoldalú, szakmailag egyenletesen igen magas színvonalú, példamutatóan dokumentált, kiváló összefoglalást tartalmazó pályaművet egyhangúlag a legkiemelkedőbb munkának tartotta.

II. díj

Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület

A kiválóan összefoglalt pályamunka legjobban kidolgozott része a barlangfeltárások és a védelmi tevékenységek bemutatása. Figyelemre méltó a tárgyév — mérete és természeti értéke miatt — legjelentősebb barlangfeltárási eredményének elkönnyelhető Jáspis-barlang felfedezésével és bemutatásával foglalkozó rész. Sajnálatos, hogy a jelentésből kimaradtak a tudományos vizsgálatok eredményei. A csoportélet bemutatása példaértékű.

Csoport	0-10		0-25		0-25		0-15		Összes pont
	Összefogl.	Feltárás, védelem	Tudományos	Dokumentálás	Dokumentálás	Csoportélet	Összes pont		
Acheron	8	20	5	12	7	7	52		
Alba Regia	10	20	22	5	15	15	72		
Bakony	10	25	25	20	12	12	92		
Bekey Erzsébet	6	12	8	20	15	15	61		
Helikitt	10	25	10	15	15	15	75		
MAFC	10	25	15	15	12	12	77		
Marcel L.									
Pleocotus									
Pro Natura									
Troglonauta									
Veszprémi	6	12	23	5	66	10	51		

ZÖLD LEVÉL

ELETFA KÖRNYEZETVÉDŐ SZÖVETSÉG

Lesz-e még ez évben törvény?

A leköszönő miniszter reméli.

A MAGYAR KÖZTARSASAG

KÖRNYEZETVÉDELMI ÉS TERÜLETFEJLESZTÉSI MINISZTERE

M-40-10/1994.

Sándor András elnök úr részére

Életfa Környezetvédő Szövetség

EGER

Tiszelt Elnök Úr!

A Környezetvédelmi Törvény megválasztásának elmaradása miatt érzett aggodalmakat kifejező levelük igen fájó pontot érintett. A törvény terjesztésében részben csoportérdekeket is sértő korlátozásainak számos egyeztetései után a Kormány teljes egészében elfogadta és 1994. január 27-én benyújtotta az Országgyűlésnek. Amint azt Önök is tudják, hiszen az elfogadott munkában részt vették, ez az „alaptörvény” a parlamenten belüli viták és a szavazásközléséig miatt nem került megválasztásra.

Üdvözlünk a Környezetvédelmi Törvény szakszerűségét, és sürgetését példányszámra feljövő gondolkodó politikus és szakember elismeréssel. Ezért meggyőződésem, hogy az új Országgyűlés első feladatai között fogja foglalkozni a törvény.

1994. május 2. Még ez évben lesz Magyarországnak Környezetvédelmi Törvénye.

Kérjük, hogy munkájukkal, támogatásukkal továbbra is segítség a törvény előbbi elfogadását.

Budapest, 1994. május 2.

Üdvözléssel,

Dr. Gyurkó János



Miskolci barlangászok a Kis-Egreden

A Bükkön át gyalog mentek vissza Miskolcra

Április 29-én megindogatta az Életfa társaság, hogy a nyugati oldalon lévő Bikk-bérci kútatóbázistól a Sötétség barlangja természetvédelem iránt nem miszkolci szerzésre, a Marcel Loubens Áppan elkötelezett szubancok bunkerré Barlangkutató Csoport. Az erdőn hárson alakították át, és hulladékkal, lommal a XIX. századi foglalkozás. Másnap horvátok léptek. Hozzáértették a kiállítás tüzén kériék pedig a Bükk Nemzeti park megfigyeléséhez is, márpedig ez Park ügyei természetvédelmi területen: erdők geológiai és ökológiai as Ökológiai területen: maradványokat természetvédelmi területen: A Nagy-Székely-Érintették a helyi barlangkutatók bármára hasznos volt védelem-érdekes Gazi-lápa, Tó-lápa megismerkedni, az Eger-környék és Bajusz-növény területén a Kis-barlangkutatók a Bükkön át gyalog Egreden, megnézték az ott lévő 9 barlangutatók a Bükkön át gyalog barlangot. Magóbbérendésel Japanszál. Vár-sziget és Lillafüredem át vezetett.

SUPERINTŐ (HEVES-M) 1994. 05. 20.

Az egyesület által kívánt adatokon kívül - a barlangi aktivitás pontszámok szerinti első tíz helyezettje - külön táblázatban közlöm az élmézőnyt barlangtúrák száma és barlangban eltöltött idő szerint is. [Erre azért van szükség, mert a pontrendszer feldolgozási paramétereit az idén magam határoztam meg, (csaknem) teljesen önkényesen úgy, hogy az eddigi egyik változattal sem egyezik meg pontosan (de a kiindulási alapelvnek megfelel, a feldolgozási munkám pedig ésszerű mennyiségűre csökkent)].

	Alkalom		Óra		Pont	
1.	Ferenczy Gergely	39	Ferenczy Gergely	355,5	Ferenczy Gergely	1270,5
2.	Kertész Gábor	37	File Ferenc	269,5	File Ferenc	1043,5
3.	Schreithofer Nóra	34	Schreithofer Nóra	256	Schreithofer Nóra	925
4.	Kovács Attila	33	Burdiga Zsolt	250	Burdiga Zsolt	892,5
5.	Burdiga Zsolt	31	Bátori Károly	227,5	Veres Imre	764
6.	Kovács Mátyás	31	Veres Imre	217	Bátori Károly	759
7.	Debreczeni Gábor	28	F. Nagy Zsuzsa	190,5	F. Nagy Zsuzsa	734,5
8.	Bátori Károly	25	Kertész Gábor	190	Vincze Klára	664
9.	File Ferenc	24	Vincze Klára	166	Kertész Gábor	523
10.	Veres Imre	24	Galán Mihály	138,5	Galán Mihály	515

Mivel e munka során minden kut. jel. legalább egyszer a kezembe került, (mintegy mellékesen) kigyűjtöttem a "Jelentés a kutatásról ..." rovatok tartalmát. Bár csak néhány ember (elsősorban Ferenczy Gergely és Kovács Zsolt) szokása ennek kitöltése, a talált adatok nagy segítséget jelentenek az éves tevékenység feldolgozásában. Emlékeztetnek az esetlegesen elfelejtett eredményekre, eredménytelen tevékenységekre, figyelmeztetnek az elmaradt, jövőben megoldandó feladatokra. A számos tanulságos bejegyzést tartalmazó listát terjedelme miatt itt nem közlöm, de kérésre bárkinek rendelkezésére bocsájtom (papírom vagy mágneslemezen - a '93-as év anyaga is meg van).

6. Csoportélet

6.1. Összesítés hazai túráinkról

(Kovács Attila)

A 2. fejezetben felsorolt 6 "saját" barlangunkon kívül az alábbi bükki barlangokban túráztunk az idén (az első háromban túlnyomórészt vendégtúrák voltak!):

Ssz.	A barlang neve	Alkalom	Óra
1.	István-lápai	11	160
2.	Fekete	10	56,5
3.	Kis-Kőhíti-zsomboly	4	20
4.	Nagy-mogyorós	1	6
5.	Bombatöcsér-víznyelő	1	5
6.	Diabáz	1	5
7.	Szivárvány	1	4,5
8.	Lilla	1	4
9.	Cubákos	1	3
10.	Halál-kanyari-zsomboly	1	3
11.	Tapolcai kőbánya: 2-es	1	2
12.	Alabástrom	1	2
13.	Fenyves-réti I. II. III.	1	2
14.	Vesszős-oldali-zsomboly	1	2
15.	Nagymedve	1	1,5
16.	Anna	1	1
17.	Kis-mogyorós	1	1
18.	Szt. István	1	1
19.	Dédesvári	1	0,5
20.	Fecske-lyuk	1	0,5
21.	Tapolcai kőbánya: Hárombejáratú	1	0,5

A következő felsorolásban azok az egyéb hazai (nem bükki) barlangok láthatók, amelyekben előfordultunk. Az első négy helyen levőben - egy rövid fotótúra kivételével - elsősorban mint versenyzők, másodsorban mint tanfolyamok oktatói vagy oktatóit jártunk. A többi látogatás esetleges, alkalmoszerű, nem meghatározó jellegű.

Ssz.	A barlang neve	Alkalmom	Óra
1.	Mátyás-hegyi	4	16
2.	Baradla	2	7
3.	Alsó-hegyi zombolyok (Vecsem-bükki- és még további 19)	2	7
4.	Kullancsos	2	10 perc (!)
5.	Meteor	1	5
6.	Rejtekek-zomboly	1	5
7.	Keselő-hegyi	1	3
8.	Megalodus-bg.	1	3
9.	Rákóczi	1	3
10.	Vass Imre	1	3
11.	Kossuth	1	2
12.	Földvári Aladár	1	1,5
13.	Pál-völgyi	1	1,5
14.	Szemlő-hegyi	1	1,5
15.	Remete-szurdok bg-jai (3)	1	1

Az egyik, iskolásoknak vezetett "első-barlangos" vendégtúrát követően, az alábbi kis cikket találtuk a Miklós utcai Általános Iskola faliújságján:

*Túra a Létrási-Vizes-barlangban
1994. márc. 15.
Ropiczky Nándor*

A Létrási-Vizes-barlang a Bükk-hegység egyik legnagyobb barlangja. A könnyű megközelítése miatt vált a barlangászok kedvelt barlangjává.

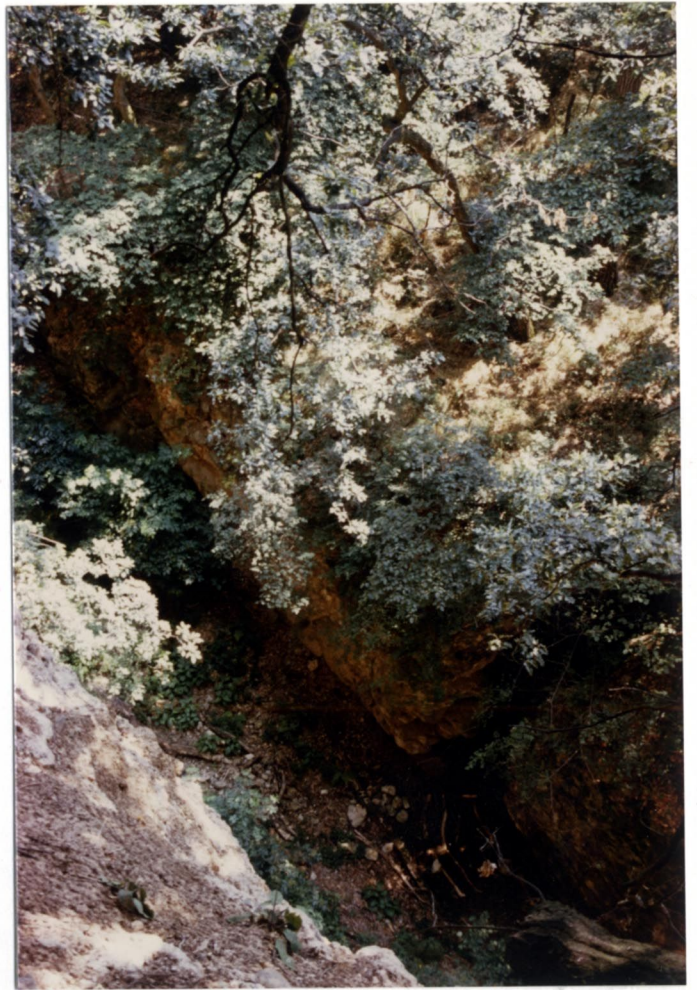
Már a barlang előtt hosszú hóvirágmező fogadott minket. A barlang bejáratának a kinyitása után, ami kb. fél órába telt, bejutottunk a barlangba, ahol szűk, vékony folyosón keresztül elértünk egy létrához, ami kb. 10 m mély lehetett. Itt biztosító kötéll segítségével másztunk le, és így jutottunk el egy viszonylag nagy üregbe, amit egy barlangi patak vágott ki. Folytatva utunkat szűk résekben, kisebb üregben át, talákoztunk denevérekkel, út közben láttunk apró cseppköveket. Közben elértünk egy kisebb barlangi patakhoz, ami olyan tiszta volt, hogy inni is lehetett a vízből. Később hosszas kúszás, mászás után elértünk még egy létrához, amin túljutva egy kis mászás után ki is jutottunk a barlangból, persze nyakig sárosan. Így végződött ez az élményekben gazdag és kellemes kirándulás, amit másoknak is ajánlunk.

6.1.1. Upponyi-hegység: Damasa-szakadék

(Kovács Attila)

Az 1993-ban kiadott új Bükk-turistatérkép hátoldalán az Uppony községről szóló pár soros ismertető megemlíti egy Damasa-szakadék nevű helyet. A mondatot kicsit kételkedve olvastuk: "A szakadék még máig is ismeretlen mélységeiben nyáron is 0°C körüli a hőmérséklet.", de határozottan felkeltette néhányunk érdeklődését ...

Nyár elején Lipták Roland kereste fel ezt a helyet, július 15-én pedig én jártam arra. Az Arlói-tóhoz tartva "ejtettem útba", Putnokon megszakítva az utazásomat. Innen gyalog indultam D-nek, a kb. 8 km-re levő célomig. 2-3 km



11. A Damasa-szakadék
(Kovács Attila)



12. Labirintus az andezittömbök között
Csörgő-lyuk, Mátra
(F. Nagy Zsuzsanna)

tikkasztó országút után párától fullasztó erdőben csíptek a szúnyogok, majd km-nyi sivatagi időjárású tarvágást túlélve megláttam a völgyben Upponyt. Innen már csak kb. 3 km-re volt a Damasa-szakadék. Eleinte jól haladtam, mert bár a jelzés hiányzik, széles út vezet a lapos gerincen egy házig (amit nem jelöl a térkép). Innen aztán "hozadék növelő irtás"-ban haladtam, ahol csak a jelzésalap volt felfestve, de végül - egy egyre mélyülő és szélesedő - patakmedret követve elém bukkant egy szakadék: A SZAKADÉK. Igen látványos, barlanghideg, szűk, mély hasadék. A kialakulásáról (feltételezem): a mellette húzódó, és ott már 50-60 m mély patakmeder megsuvadt oldala miatt egy hatalmas, kb. 50x25 méteres homokkő tömb kb. 10 métert lezökkent, és keresztben eltört. Ez a kereszt-törés a leglátványosabb része a szakadéknak. Egyszer mindenképpen érdemes megnézni ezt a helyet, azonban a térképen olvasható "feltáratlan 0°C-os mélység" mese. (De odacsálja a turistákat - mint engem is.)

Fotó: 11.

6.1.2. Alsó-hegyi barlangász-találkozó

(Schreithofer Nóra)

Az 1994 december 27. - 1995 január 1. között Bódvaszilason a MAFC által megrendezett nemzetközi barlangász-találkozóra a hagyományos téli táborunkkal való időbeli egyezés miatt az egyesületből csak egyedül látogattam el.

December 28-án a szálláshelyül kijelölt bódvaszilasi tornaterem megtalálását követően a Fapadosban találtam meg a szervezőket, akik a szervezhető túralehetőségeket itt vitatták meg. A szervezésnek köszönhetően számos, az Aggteleki Nemzeti Park területén nyílt barlangtúra nyílt lehetőség: Rejtek-zsombolyba, Surrantós-, Vass Imre-, Kossuth-, Béke-, Baradla-barlangba és az alsóhegyi zsombolyokba. Körülbelül hatvanan lehettünk, amikor az aznapi barlangtúrákról megérkezett még egy tíz fős oxfordi és egy hét fős ukrán csapat, akik a találkozó nemzetköziségét biztosították.

Másnap Maucha Gergő vezetésével megcsodáltuk a **Vass Imre-barlang** szépségeit. Az "avató-ablaknál" felavatták az eddig még itt nem járt vendégeket a többiek nagy derűtségére. Az aznapi vízszintes barlangjáráshoz tartozott a **Kossuth-barlangban** való túrázás és fürdés is. Este diavetítést láttunk spanyol, ukrán s walesi barlangokról.

Egy illetékes úr(?) az esztramosi bányától megígérte, hogy a bánya területén nyíló Surrantós-barlangba való bejutást engedélyezi. Igaz, ezt egy flaska bor társaságában jelentette ki. Ez utóbbinak köszönhető valószínűleg, hogy másnap, amikor megérkeztünk a hegy lábához, már hallani sem akart a barlangászokról, s igen durva szavakkal kiutasított bennünket a területről. Eredménytelenül visszatértünk Bódvaszilásra, néhányan inkább elindultak Alsó-hegyre zsombolyozni. Mi kárpótlásként a Baradla-Domica rendszer elejét képező **Ördög-barlangba** mentünk. Egy kopott Ladába zúfólódott be három magyar és két angol, Gusztival pedig még hét magyar srác. A határra érve kisebb bonyodalmak következtek: az angol páros hölgy tagjának ugyanis malaysiai útlevele volt, ami a még igencsak balkáni normákat követő határőrökben nagy izgalmat keltett. Több mint félórás útlevélcsodálás és telefonálgatás után végül is megkapták a felsőbb utasítást, miszerint a hölgynek nincs szüksége vízumra a beutazáshoz. E kis incidens következtében igencsak megcsappant a barlang bejárására szánható időnk, ugyanis a határ 4-kor zárt, és az angolok csak itt, a másik kishatáron nem kelhettek át.

Így hát szédületes tempójú öltözködés után, teljesen észrevétlenül száguldottunk fel a dombra, és szálltunk le, a - mint később kiderült - szigorúan védett barlangba. Csodálatos cseppkőfolyások látványa várt minket. Rövid séta, majd egy 3,5-4 méteres letörésen való lemászás után jutottunk a barlang nagytermébe, aminek jellegzetessége a hosszú, vékony cseppkőgyertyák tömege. Észre sem vettük az idő múlását. Fél négykor rádöbentünk, hogy jó lesz, ha sietünk, mert sürges az idő. Guszti kikísért bennünket a kijáratig, majd visszatért a barlangba. Mi teljes nyugalommal rohantunk lefelé, hogy még éppen visszaérjünk a határra. A bekötő úthoz közeledve, - ahol a kocsikat hagytuk - gyanús mozgásra lettünk figyelmesek és rá kellett döbennünk, hogy valami határőr, vagy rendőr-félek álltak le UAZ-ukkal a mi kocsink háta mögé. Nem volt kérdéses, hogy nem ülhetünk ott generációkon keresztül, így hát úgy döntöttünk, hogy lemegyünk. Odaérve mindenféle engedélyeket kértek tőlünk, amivel természetesen nem rendelkezünk. Pívo, a társaság egyik tagja magyarázni kezdte nekik, hogy Gusztinál van az engedély, mire azt mondták, hogy OK, akkor megvárják, amíg kijönnek. Hiába kértük őket, hogy engedjenek el, mert 4-kor a határon kell lennünk, nem hatották meg. Miután Gusztiek megérkeztek és kiderült, hogy engedélyről természetesen szó sincs, összeszedték útleveleinket, és bekísérték Hosszúsóra. Ott hosszas jegyzőkönyvezés és telefonálgatás után végül is elengedtek, de addigra már

bezárt a határ. Így hát elmentünk Gusztához és rövid vásárlás után elindultunk a Tornyosnémeti határ felé, heten a Ladában. Már azt hittük, hogy gond nélkül megússzuk a dolgot, amikor a határ előtt kb. 1,5 km-re megláttunk egy integető rendőrt. Megfagyott a hangulat és lelke mélyén érezte mindenki, hogy este még talán bilincs is csattan a kezünkön. Erik, a sofőr srác kiszállt, és pókerarccal átadta iratait. A rendőr átlapozta, visszaadta őket, majd a kocsiba való bekukkantás nélkül jó utat kívánt. Nagy kő esett le szívünkről. Már csak a határ előtt 200 méterre álltunk meg, hogy Pívóval kiszálljunk és átsétáljunk a határon.

Bódvaszilason néhány perccel érkezésünk után következett az est fénypontja: Nagy Zsolt (Hegvisport) diavetítése az USA-beli nemzeti parkokról és az ott megmászott sziklákról.

31-én reggel Rose Gyuri vezetésével 8 fős csapatunk elindult a **Rejtek-zsomboly**hoz. Két csapatra szakadva másztunk le a barlangvédelem céljából igen szépen belétrázott 63 méter mély zsombolyba. Szemrebbenés nélkül állíthatom, hogy az Alsó-hegy legcsodálatosabb barlangja ez a zsomboly. Korallszerű képződményei sűrűn beborítják a falakat. A zsomboly aljából a kb. 35 méter hosszú létrán felfelé kapaszkodva az ember szinte elfelejti a fáradságtól zibbadó karjait és csak a gyönyörű barlangi képződményekre tud gondolni, melyek minden oldalról körülveszik.

Már jócskán sötétedett, amikor kiértünk. Visszatérve Szilasra, már több mint 100 volt az összegyűltekek száma. A Fapadosban a külföldi vendégekre és időeltolódásra tekintettel 3 alkalommal ünnepeltük meg az újévet. 11-kor az ukránok egészségére koccintottunk, éjfélkor pezsgőzuhanyt rendeztünk, majd 1-kor az angol vendégek tiszteletére üritettünk poharat. Hajnali ötig tartott a vigadalom, délutánra, mikor mindenki magához tért, elindultunk hazafelé.

A találkozó hangulata végig igen jó volt, amihez csak gratulálni tudok a szervezőknek.

6.1.3. Eger: Bik-bérc

(Kovács Attila)

Az Életfa Környezetvédelmi Szövetség (KÖSZ), illetve egészen pontosan Saléti Gyuri meghívására Egerbe indultunk, hogy a Bik-bércen levő házukban és a Nagy-Eged környékén töltsük el a hétvégét. Gyuri "a BNP előszobája"-ként szereplő heglábi területek, valamint néhány kis barlang bemutatását ígérte.

Hugi, Maci és én vonattal mentünk Egerig. Az állomáson éppen elcsíptünk egy Szomolyára tartó buszt, ezzel - amint azt csütörtökön a küldött leírás és térkép alapján kitanultuk - a Várkúti-elágazásig mentünk. Ezt a megállót ismeretlenül eltalálni nem egyszerű, de sikerült. Innen a házhoz már viszonylag könnyen odataláltunk, bár az utolsó pár-száz méteren betévedtünk az erdőbe a jó út helyett, de Trabant-hangot hallva tudtuk: közel a ház, és Gergő és Zsuzsa is megérkezett (persze Bütyökkel).

Bár már 8 óra felé járt, a ház szemrevételezése után hozzákezdünk a gulyás főzéséhez. Ebben vendéglátóink - Anett és Lajos - segítettek, Gyuri csak később érkezett meg. Az idő elszállt, a gulyás is megfőtt (nagyrészt meg is ettük), a ház két helyiségében ki-ki alvóhelyet keresett magának és lefeküdtünk. Mi Macival kint a teraszon, és azt hiszem jól választottunk: nagyon kellemes éjszaka volt.

Reggel rövid készülődés után Gyuri vezetésével elindultunk. A **Tiba-kút** érintése után a Nagy-Eged lábának szőlőültetvényei mellett eljutottunk az Ostoros-völgy környékére. (Ez a "száraz" **Ostoros-völgy** a Ny-i oldalon, nem a hosszú, patakos, jelenleg mesterséges víztározós K-i Ostoros-völgy!) Ezen a környéken aztán elég sokat időztünk - szép hely. Kosborok, magyar zergevirág, ernyős sárma, ..., több számunkra ismeretlen apróság volt itt a látnivaló, és a környék hegyei: mellettünk a Nagy-Eged, a Tiba-hegy, Arnót-kő, Vár-kút, túloldalt a Berva-bérc hatalmasra nőtt kőbányájával, ráláttunk a Mész-völgyre is, távolban a Bükk-fennsík D-i peremének kövei, Három-kő, Tar-kő, Pes-kő, Sima-kő, Őr-kő.

Később tufába faragott lakások, elhagyott szőlők, védelemre érdemes törpemandulás mellett átvonultunk a Kis-Egedre. (Útközben az egyik szőlőben középkori cserepek után kutattunk, de nem találtunk.) A Gyuri által mutatott első kis barlang az egyik kiskert végében, egy sziklakibúvás aljában nyílik. A kb. 2 méter átmérőjű, 4 méter hosszú üreget valaki mesterségesen tágíthatta az agyagkitöltésének kitermelésével. Szép gömbös oldásformái, csepegő vize, bentalvó denevére van. Neve nincs.

A másik jóval kisebb üreg az 50-60 méterre kezdődő kőbánya szélén van, ugyancsak kisebb sziklafal aljában. Átmérője 2 m, magassága 1 m, gömbsüveg alakú, alja törmelék, mennyezete és falai kisebb-nagyobb - köztük 4-5 cm-es szkalenoédes - kalcittal borítottak. Neve ugyancsak nincs, illetve Gyuriék a kristályok alapján **Jegec-**



7. A Bik-bérci ház
(Kovács Attila)



8. Kosbor-vadászat a Nagy-Eged lábánál
(Kovács Attila)



9. Kis-Eged: (kövületes) oligocén agyagpala feltárás
(Kovács Attila)



10. Kis-Eged: a kiásott "nevenincs" barlang
(Kovács Attila)

barlangnak (szlovákul kristály) nevezik. Kalcit a bányá falának egy nagyobb üregében is van sok. A kőzet helyenként a Miskolc-Tapolcai Kőbányát idézte számomra. Némi hévizes hatásnak kellett itt lenni valamikor.

De most nem volt víz - bár Bütyök talált egy üreges kőben egy kis esővizet - de mi már erősen eltikkadtunk a szárazságtól. Három négy mesterséges tó gátja mellett haladtunk el, de a tavakat tápláló patak - Gyuri emlékei szerint kb. 10 éve - kiszáradt. A közeli borgazdaság kis vízműve javítás miatt állt, vizet ott sem kaptunk. Bort sem, mert a gépállomáson legfeljebb benzint tartottak.

Elindultunk hát a **Kis-Eged** teteje felé, a "nagy" barlangjukhoz. A Nagy-Eged lábánál fekvő sok kis domb közül látszólag akármelyik lehetett volna Kis-Eged. Egy dologban azért "testvérek": mészkőből vannak! Ezt láttuk a tetőn (ahol szintén rég elhagyott szőlők között jártunk): igazi, "nagy" hegyre jellemző mészkőkibúvásokon lépkedtünk.

A túlóldalon (a hegy D-i, DNy-i oldalán) aztán, egy kis - néhány méternyi - mesterségesnek látszó mészkőfoltban megtaláltuk a barlangot: a barlangjukat, A mészkő itt más mint eddig: sárgás, leginkább a budai bányák, barlangok eocén mészkővére emlékeztet. Az üreg belül egyetlen 5-6 méter átmérőjű, 1,5 m magasságú terem. Ökölnyi, fejnyi kövekből álló halmok között, edények táskák, dobozok, petróleum lámpák, rossz ruhadarabok: láthatóan valakinek, valakiknek a tanyája. Gyuri, de főleg Anett teljesen elkeseredett a látványtól: mit tettek a jó kis barlangjukkal! (Én pedig arra gondoltam, hogy ugyanezt fogja mondani a barlang legutóbbi berendezője, ha majd legközelebb ide jön, és meglátja a mi "átrendezésünket".) A barlang legalábbis érdekes. Elindulva lefelé a hegyoldalra, az alatta levő terasz mutatja: egy igen öreg, rég felhagyott kőbánya van itt, ennek felső végében nyílt meg a barlang. A kőzet tovább lefelé a meredek oldalon hasonló: sárgás, legömbölyített.

A műútra kiérve választhattunk: hazaindulunk gyalog a **Nagy-Eged** felé; busszal elmegyünk a tegnapi elágazásig; a buszozás előtt iszunk valamit a lovasiskola büféjében. Ez utóbbit választottuk. Ittunk és ültünk, és két busz is elment. Aztán feltettük Anett egy egri buszra, mi pedig elindultunk a Nagy-Eged kilátójához. Még a műút mellett kapingáltunk egy kicsit az **oligocén agyagpala feltáráshoz** kövületek után (sikerrel), majd a meredek hegyoldalra felfelé menet többünknek az Olympos jutott eszébe. Tény, hogy szép helyen jártunk. A Dobó István-kilátó: mintha Bánkúton lennénk - a kilátás kellős közepébe egy "gyönyörű" antenna árbocot építettek! Teljesen felmenni nem tudtunk (illetve nagyon nem is akartunk), mert valaki felgyújtotta az emeletet pallóit.

A kilátótól nagyjából szintben mentünk vissza a kb. 3 km-nyire levő házhoz. Elfáradtunk, megéheztünk, megszomjajztunk, viszonylag korán le is feküdtünk aludni.

Másnap a reggeli és a mosogatás után elindultunk hazafelé. Gyönyörű idő volt, a hőmérséklet is kellemes, az erdő üde zöld. A Bükköt DNy-ÉK irányban átszelő P jelzésen mentünk, nagyrészt szintben, hangulatos tölgyesben. 12 km-t megtéve értünk a KSH pihenőházához a Hosszú-völgybe, itt ebédeltünk. Tovább a Hór-völgyön haladtunk, megnézve a völgyfal kis barlangjait.

Az ég lassan beborult, esett is, szerencsére nem túl nagyon és nem túl sokáig. A Tebe-pusztánál már a nap is kikacsintott a felhők közül. Itt már igen fáj a lábam, mivel a cipő feltörte, tehát javasoltam, hogy csak a 3 km-re levő Répáshutára menjünk, ott majd lesz busz. A többiek is benne voltak ebben a változatban (Hollóstató még 6-7 km), így hát elindultunk Répáshutára. Útközben azért megnéztük a Csúnya-völgy szurdokát is.

Répáshután, buszra várakozás közben vettem észre, hogy valahol elvesztettem a gyapjúpulóveremet. (Vissza már nem mentem keresni, de pár nappal később, Egerből hazafelé menet megtaláltam a Hór-völgyben az egyik kis barlang előtt. Sajnos eléggé megrágták az egerek.)

Fotó: 7., 8., 9., 10.

6.1.4. Mátra: Csörgő-lyuk

(F. Nagy Zsuzsanna)

Egy tél eleji napon Gergővel indultunk útra, hogy felkeressük hazánk vulkanikus kőzetben kialakult legnagyobb barlangját, a mátrai Csörgő-lyukat. Szakadó esőben utaztunk Mátraszentimréig, sőt, az ágasvári turistaházhoz már csak gumicsizmában, s gyalog tudtunk elmenni a dagonyás úton. Egyetlen pozitív élmény volt a gyaloglásban, hogy életemben ennyi foltos szalamandrát még nem láttam mint ekkor.

A háznál egy fiatalember igazított útba bennünket, s tíz percen belül meg is találtuk az üreget. Egyetlen problémánk volt, hogy nem hallottunk eddig róla, hogy bizony le van zárva. Rövid dühöngést követően megszemléltük a zárat

alaposabban, s kiderült, hogy bizony nincs rajta lakat, csupán egy billenős stiftet kell valahogy mozgásra bírunk, igaz, kézzel elérhetetlen helyen. Ősi praktikát követve eszközt (botot) kerestünk, s fél perc alatt kinyitottuk az ajtót. A száraz, poros üreg bejáratához behúztuk zsákjainkat, s figyelmesen elolvastuk a Salgótarjáni Hegymászó Egyesület füzetecskéjét, s betartva kéréseiket, kulturált barlangászok módjára elindultunk a "sajtban". A vulkanikus kőzetben oly ritka barlangyi rendszer andezit kőzettömbök között kanyarog, a mészkőkarsztos szemnek kissé különösen. Látszik, hogy átalakulása folyamatos, ahogyan a hegyoldalból a völgy irányába csúszó rétegek összetöredeznek. Napjainkban Eszterhás Istvánék felmérése szerint a járatrendszere 370 méter hosszú, s 30 méter mély.

A nyomokból ítélve, elég ritkán túráznak a barlangban, elsősorban az említett hegymászó egyesület látogatja. Tanpályát építettek ki hegymászó gyakorlatozásra. A sárgásbarna száraz kőzetben nem a legszebb látvány a nittek sokasága. Találtunk egy fém ládát, egy füzetet, némi kötszert, hajkefét, lim-lomokat. Ennek ellenére nem mondható, hogy szemetes volt a barlang. Fotóztunk, de ezzel együtt is alig töltöttünk 1,5 órát a barlangban. Kijövetelünk után a zárat visszaigazítottuk az általunk talált állapotára, s a még nagyobb dagonyában visszacuppogtunk a kocsihoz. Estére értünk haza. Az autó alsó, felső és középső általunk eddig nem ismert részein körülbelül 5 liter víz jutott be az autó belsejébe. Napokba került míg kiszárítottuk ...

Fotó: 12.

6.1.5. Esztramos

(Kovács Attila)

Kova hirdeti ki a Kutas-féle amerikai video-szeánszon: ásványgyűjtők várnak kötéltechnikai segítséget barlangászoktól Esztramoson. Bővebb információért felhívom a megadott nevet: Szakáll Sándort. Kiderül: Ő a miskolci Herman Ottó Múzeum ásványtárának vezetője, és szerinte egy készülő monográfiához (később megtudom: az övéhez) gyűjtenek anyagot felszínen és barlangokban. Esztramos remek hely, oda bármikor szívesen megyek, Matyival megbeszéljük: elmegyünk.

Szombat délelőtt a tornanádaskai vonathoz készülődve közli Matyi: Ő nem jön! Szuper! Egyedül is elmegyek, de akik kötéltechnikai segítséget kérnek, biztosítani valószínűleg nem fognak tudni - gondolom, ezért a kötelet és a mászóeszközöket kiteszem zsákomból. (Ezt később sem bántam meg: kenyérpuhaóságúvá korhadt ácsolatú omladékos függőleges tárókba szerettek volna segítségünkkel bejutni. Egyáltalán nem baj, hogy erre - a kötel hiánya miatt - nem került sor.)

Du. 1 óra körül érek a hegy lábánál levő házhoz. Szakáll Sándor nincs ott, van viszont Horváth István, a fia, egy Imre, egy Viktor, egy András nevű ásványos és egy Szilágyi Ferenc nevű (nem is) kicsit italszagú üzemvezető(!). Igen, dolgozik a bánya, a törőmű hangját már messziről hallottam idefelé, látszott a por is, és már Bódvaszilason feltűnt, hogy a bányához vezető vasúti sín teteje fényes, kijárt.

Felmegyünk a tetőre, de nem sokáig lehetünk ott, mert az üzemvezető hatalmas balhét csinál a szállás kulcsa miatt. Űvölt (mint egy állat) a telefonba, de mire leérünk megnyugszik. A táróktól eltűnt, pedig Horváth István (listája) szerint ami érdekes, azt ott van. Bóklásunk tehát még egy kicsit a felszínen: megvannak az egykori lerobbantott barlang hátsó falrészletei, amelyben jártunk 5-6 éve, és bontottuk mögötte a fúróluk mentén a szálkő-szerűen álló kalcitot, nagyobb barlang reményében. Barlang (akkor, ott) nem lett, de az omladékos bányafalból és a bányaudvar törmelékéből még most is fantasztikus szépségű kalcit-rózsákat bányásztunk ki ezen a helyen.

Estefelé azért csak bekukkantunk néhány táróba is az 5. és a 6. szinten. Az első rögtön hatalmas: (surrantó) csúszdával, sűrűn ködös, párás és meleg (csak egy omlás miatt nem a felszínre nyíló) oldaljárattal, sínnel, váltóval, rendező-pályaudvarral, betoncseppkövel, gyertya és pálinkás- és borosüveg kupacokkal, korhadó ácsolattal, gombával, vasajttal lezárt lezárt (oldal-) barlangjárattal, huzattal, beomlott mennyezettel, végpontot lezáró omlással.

A többi táró lényegesen kisebb, de az 5. szinten, az út mellett levő, csaknem teljesen beomlott bejáratúba beevickélve, kb. 10 méterre a bejáratától, egy 0,5 m vastagságú (valószínűleg hidrotermális) dolomit betelepülés mellett barit-telérben malachit, azurit, cinnabarit látszik. Az ásványvadászok persze rögtön lefejtik vésővel egy papírdobozba (pereg ami pereg, majd otthon mazsoláznak benne), én pedig összeszedek néhány melléhullott morzsát emlékébe. (Elég szépek!)

Másnap a barlangokba megyünk. A Földvári-hoz Bódvarákó felől, a hegy túlsó oldalán haladó kövesúton megyünk fel autóval. A hegy erről az oldalról is érdekes, megérne egy gyalogtúrát itt is szétnézni. A hegy meghagyott D-i gerincének kis barlangjait is fel lehetne akkor keresni (zsomboly is van!). A barlang-ajtó gyorsan kinyílik (a kocka-zárat a saját ajtóinkon is alkalmazhatnánk!). Odabent igyekszem a reflektorok által megvilágított nagy-formákat fényképezni.

Ugyanez a célom a Rákóczi-ban is, ahová hatalmas huzattal szemben jutunk el. Az ajtónál már hallottuk a kiegyenlítő légnymás süvítését, nyitáskor pedig elfújta a karbidlámpámat! (A táró keresztmetszete kb. 3 m² és a lámpa a felszínen 20-30 km-es közepes szélben nem szokott bealudni! Később - tartósan nyitott ajtónál - kb. 5 km/h sebességű egyenletes huzatot mértem.)

A nagy-formákon kívül itt az apróságokat is fényképeztem. Feljutottam végre - fényképezőgéppel(!) - az Aranykalitkába, amely a "leletmentő"-akciók ellenére is a legszebb hely a barlangban.

Ezzel vége is a napnak. Nem tudom, hogy az áványosok mennyire voltak elégedettek a "fogással", én biztosan nem bántam meg, hogy az Esztramoson töltöttem a hétvégét.

6.1.6. Remete-szurdok

(Kovács Attila)

A Barlangnap hétvégéje van, de én nem ott, hanem rokonlátogatás kapcsán a Budapest környéki Nagykovácsiban töltöm a hétvégét. Természetesen nem hagyhatom ki a közeli (5-6 km-nyire levő) Remete-szurdok meglátogatását.

A hőség - montenegrói utunk végefelé kezdődött, és azóta - egyre nagyobb. Nagykovácsi kőbányájában - ahová vendégek és vendéglátók közösen kirándulunk - a fényerő is iszonyú: hófehér, porló, omló márgát bányásznak itt.

A többiek számocázni, majd haza indulnak, én a falun keresztül a Remete-szurdok felé tartó hegygerinci jelzetlen utat keresem. Meglett végül, sőt jelzés is lett, bár más mint a térképen, de azért megtaláltam az alacsony hegyek (hegyek? dombok) között fekvő rövid kis szurdokot. Bár az ember - lustaságát bizonyítva - ennek oldalát is kikezdte egy kőbányával, a lényeg azért megmaradt.

Hogy mit kerestem itt? Elsősorban Jakucs-apánk első barlangos kalandjának színterét: a Hétyuk-zsombolyt. (Lásd: Jakucs László: *Felfedező utak a föld alatt és Szerelmes barlangjaim!*) A meredek hegyoldalt bebarangolva sziklákat, magját szóró galajt, leégett erdőt találtam, Hétyukat nem. Arra csörömpölt karabinerjeivel egy pesti barlangász egyedül, beöltözve: Ő is a Hétyukat kereste, Ő sem találta.

Húvóset remélve lementem a szurdok alá. Lett is: egy kicsit csordogált a fák alatt a patak. Tisztasága nem az igazi, szomjúságom nem mertem belőle enyhíteni. Inkább a bánya-oldalban érő sajmeggel próbálkoztam: igen keserű, de az illata kellemes.

A barlangos oldalban először a magasan fent nyíló, valaha hason "járható", most - az ásás óta - csaknem kényelmes folyosón megközelíthető termű **Remete-felső-barlangot** néztem meg. Gáboriné Csánk Vera: *Az ősember Magyarországon* című könyvéből sokat megtudhatunk az itt ásató, kőszközöket váró és elásott bronzkori (arany)kincset találó csalódott(!) régészekről ("amikor a szerencse balkezes"), valamint a patak melletti nagy barlang, a **Remete-barlang** kutatásáról. Megnéztem ez utóbbinak nagy - 15 méternyi - tervét is, oldaljáratait is, és a magasban levő, Budapest felől jövet már messziről látható tekintélyes száda után semennyi járatú **Remetei-kőfülkét** is, majd visszaindultam.

A hőség maradt, az állandóan a szememet kereső apró bogarak maradtak, ennek ellenére a tetőre érve még egyszer elmentem a Hétyukat keresni, de csak egy "kéthukat" találtam, ami egy frissen kiásott rókavár volt.

(Otthon a Budai hegyvidék című könyvben található fénykép alapján inkább a tetőn, a perem közelében, de határozottan nem olyan meredek oldalban lehet a Hétyuk-zsomboly bejárata, mint ahol én mászkáltam.)

6.2. Összesítés külföldi túráinkról

(Kovács Attila)

A kutatás-jelentések alapján az alábbi 30 külföldi barlangban jártunk '94-ben. Az alattuk felsorolt 7 osztrák barlangban 5, a további kettőben egy tagunk túrázott, azonban kut. jel. ezekről nem készült.

Bár a legtöbb alkalommal a görögországi Epos II-be szálltunk le, a leghosszabb időt a Szelek-barlangjában töltötte Vincze Klára, F. Nagy Zsuzsanna, Ferenczy Gergely, File Ferenc (161 órát, ez 6 nap - 17 óra) és Schreithofer Nóra

(140 órát = 5 nap - 20 óra). Figyelemre méltó a Bátori Károly, Burdiga Zsolt, Galán Mihály, Veres Imre csapat Gortaniban eltöltött 93,5 órája is (3 nap - 21,5 óra).

Ssz.	A barlang neve	Alkalom	Óra
1.	Epos II (Görögo.)	3	26
2.	Szelek-barlangja (Románia)	2	301
3.	Mammoth cave (USA)	2	17,5
4.	Provatina (Görögo.)	2	14
5.	Csodavár (Románia)	2	12
6.	Carlsbad cave (USA)	2	6
7.	Michele Gortani (Olaszo.)	1	93,5
8.	Fehér-bg. (Románia)	1	12
9.	Csarna (Lengy.)	1	10
10.	Sonora (USA)	1	7,5
11.	Kaszparova Nyizsna (Lengy.)	1	5
12.	Hamlet (Románia)	1	4
13.	Sáros-zsomboly (Románia)	1	4
14.	Kristályka (Románia)	1	3
15.	M/10 (Románia)	1	3
16.	Park Ranch (USA)	1	3
17.	Pitykó (Szlovákia)	1	3
18.	Eszkimó-jégb. (Focul Viu) (Románia)	1	2
19.	Fekete-bg. (Románia)	1	2
20.	Postojna (Szlovénia)	1	2
21.	Várpatak völgyi-bg. (Románia)	1	2
22.	Ördög (Szlovákia)	1	1,5
23.	Borcig (Románia)	1	1
24.	Galbena (Románia)	1	1
25.	Ledena pecina (Montenegro)	1	1
26.	Savina pecina (Montenegro)	1	1
27.	Skociani (Szlovénia)	1	1
28.	Szamos-bazár (Románia)	1	1
29.	Lechougilla (USA)	1	0,5
30.	Visitor pecina (Montenegro)	1	0,5
	Eisensteinhöhle (Ausztria)		1,5
	Raxeishöhle (Ausztria)		1
	Nizhöhle (Ausztria)		1,5
	Kraushöhle (Ausztria)		1,5
	Ötscherhöhle (Ausztria)		3
	Luhrgrotte (Ausztria)		5
	Drachenhöhle (Ausztria)		1,5
	Schwaizmoshogel-Eishöhle		?
	Schafstein-höhle		?

6.2.1. Görögország: Visszaút az Astrakára

(Kertész Gábor - Burdiga Zsolt - F. Nagy Zsuzsanna)

1991-es görögországi expedíciónkat ezen a nyáron azért ismételtük meg, mert akkor a kegyetlen időjárás miatt nem találtuk meg a Tymfé-hegység Astraka-platóján az Eposz-barlang bejáratát, csupán a Provatináét. Béreltünk egy mikrobuszt, s még Misi autójával 13-an útrakeltünk.

Augusztus 12-én, pénteken, az indulást délutánra terveztük, hogy éjszakára már a határon túl legyünk. Két óra késéssel el is indultunk. Jászberényben, ahol Karesz várt minket, váratlan dolog döbbsentett meg minket, ugyanis a buszból szó szerint kitört a váltókar. Gyors északi telefon és veszekedés után a bérbeadó hajnali ötre, már "új" busszal állt elő. Azonnali indulás után hamarosan elértük a határt. "Jugoszlávián" keresztül Bulgáriába vezetett utunk, ahonnan hosszabb autóút után elértük Görögországot. Először, mint utazásunk fő célját, az Astraka-platót kerestük fel.

Délelőtt érkezünk Papingóba, ahol nagy fürdőzést rendeztünk. Elhatároztuk, hogy még aznap felmegyünk, így nem kell melegben gyalogolnunk. A csapat fele (Karesz, Maci, Misi, Nándi, Zsola és Én), egyszerűen felmentünk a platóra. A többiek (Zsuzsika, Edit, Éva, Gergő, Pihe, Sári, Géza) az utolsó forrásnál aludtak, s reggel indultak tovább. Pihe hamarabb elindult, hogy miután lerakja fent a hátizsákját, vissza menjen az Éva zsákjáért. Néhány órával később kiderült, hogy sajnálatos módon nem érkezett meg a táborba. Délig még reménykedtünk, hogy csak kisebb tévedése lehetett, s csak öten, hatan kerestük szétszaladva a platón. Hihetetlen volt a probléma, hiszen Pihe az, akit az elmúlt évtizedben úgy ismertünk meg, hogy a jég hátán is megél, s minden akadályt át tud hágni. Estére azonban mindenkin erőt vett a kétségbeesés, hiszen tudtuk, hogy Pihe itt még nem járt, víz és élelem nemigen volt nála (rekkenő volt a hőség!), s a platón egyetlen forrás adott vizet, az, amelyiknél mi táboroztunk. Másnap reggeltől estig kutattuk a kietlen karszton. Az intenzív kényszerűtúra miatt a kék iringó tuskéitől véresre karcolódott lábunk, az erős napsütéstől vörösre pirult arcunk, a pijogástól rekedt lett hangunk, de továbbra sem találtuk meg az elveszett bárányt. Már minden rossz - ami egy 2000 méter magas, függőleges falakkal határolt karsztplatón előfordulhatott - az eszünkbe jutott, így elhatároztuk, hogy reggel ketten lemennek Papingóba, hátha a buszhoz visszatért, s ha nincs ott, akkor értesítjük a hegyimentőket.

Pirkadatkor Zsuzsika és Zsola indult le a kocsikhoz, útközben folyamatosan pijogva, mígnem egyszer csak nem csóka válaszolt jelzésükre, hanem egy ismerős hang. Az izgalomtól könny szökött szemükbe (Zsuzsa), s mint az őrültek rohantak lefelé a meredek ösvényen, amikor a felső forrásnál találkoztak Pihével. Szemmel látható volt meggyötörtsége a szerencsétlennek, de ahelyett, hogy sajnáltatta volna magát, csak folyamatos bocsánatkérést rebegett, hogy feltartotta az expedíciót. A nagy izgalomnak némi haszna is volt. A kétnapos keresés után senkiben nem merült fel, hogy a barlangozást követően még 2 napot itt fent túrázunk, hiszen a keresésben lejárunk a lábunkat, még hozzá eléggé intenzív tempóban, s már nemigen maradt olyan terület, melyet ne néztünk volna meg.

Még aznap elindult a beszerelőcsapat (Maci, Gergő, Karesz) az *Eposba*. Mi (Edit, Zsuzsika, Misi és Én) késő este indultunk el a barlanghoz. A várakozás alatt Edit a rá és lebeszélések hatására meggondolta magát és nem jött le. Éjfél körül jöttek ki a beszerelők. Elmondták mire vigyázzunk, s már indultunk is. A bejárat egy óriási hasadék volt. Bent csodálatos látvány tárult elénk. Akkor méretek voltak, hogy néhol a karbidlámpánk fénye nem, vagy csak alig világította meg a túlsó falat. A barlangban három aknán keresztül jutottunk le a -437 m mélységbe. Az alján "megvacsoráztunk" majd indultunk felfelé. Már világos volt mire kiértünk. A kiserelő csapat a táborba érkezésünk után azonnal el is indult (Pihe, Nándi, Sári, Géza és Zsola).

Másnap átmentünk a *Provatina* bejáratánál található bivakhoz. Itt már csak egy beszerelőcsapat (Zsuzsika, Zsola és Én) és egy kiserelőcsapat (Nándi, Pihe és Géza) volt. Ennek a barlangnak sokkal nagyobb a bejárata s a látványt még jobban fokozta, hogy az első 180 m-es aknába besütött a nap, így teljesen láthatóvá vált az akna. Ebben a barlangban még nagyobb méretek vannak mint az Eposban, igaz ez csak -400 m. mély. Miután mi lementünk, tudtunk nélkül utánunk jött Karesz, Gergő és Edit, az első aknába, amiből később jó kis botrány kerekedett, hiszen peregtek a kövek a nyakunkba, s a kötél nem juthattunk fel a saját tempónkban. Rövidet uzsonnáztunk a barlang alján, utána már indultunk is ki. A háromról, hat főre dagadt létszám miatt, több mint egy órát álltunk a jégfalon, ami miatt az utolsóként induló (Zsuzsika) máig sem hajlandó megbocsátani "közvetlen hozzátartozójának" (Gergő), s legkedvesebb barátjának (Karesz).

Többek között emiatt a kiserelőcsapat már nem láthatta az aknát, mert teljes sötétségben indult le. Ők a nittfüleket kiszedték s reggel közös erővel történt a kötelek kihúzása a barlangból. Összepakoltunk, majd elindultunk lefelé. Útközben összetalálkoztunk azzal az olasz csapattal, akik rendszeresen kutatják a platót (Gruppo Speleologico Biellese - C.A.I.). Elmeséltük elményeinket, kölcsönösen meginvitáltuk egymást, s kiválóan összeállított expedíciós anyagaikból is kaptunk, melynek köszönhetően, végre pontos térképünk van a platótól, s beszerelési vázlatunk a nagyobb barlangokról.

Este a Micro Papingoi "étteremben" vacsoráztunk. Másnap kimostuk a köteleket, s irányt vettünk a tenger felé. Megnéztük a Meteorákat, majd az Olympos lábánál a tengerparton táboroztunk le. Ezután az *Olympos* megmászását tűztük ki célunkul. Az út felén található turistaházhoz mindenki feljött ám a 2917 m. magas csúcsra már csak Karesz, Misi, Zsuzsika, Gergő, Pihe, Zsola, Edit és Én mentünk fel. Szerencsére, mint az úton végig, most is csodálatos jó időnk volt. Az autóhoz már sötétben értünk le. Visszaindulás előtti napon még nagyokat fürödtünk a tengerben.

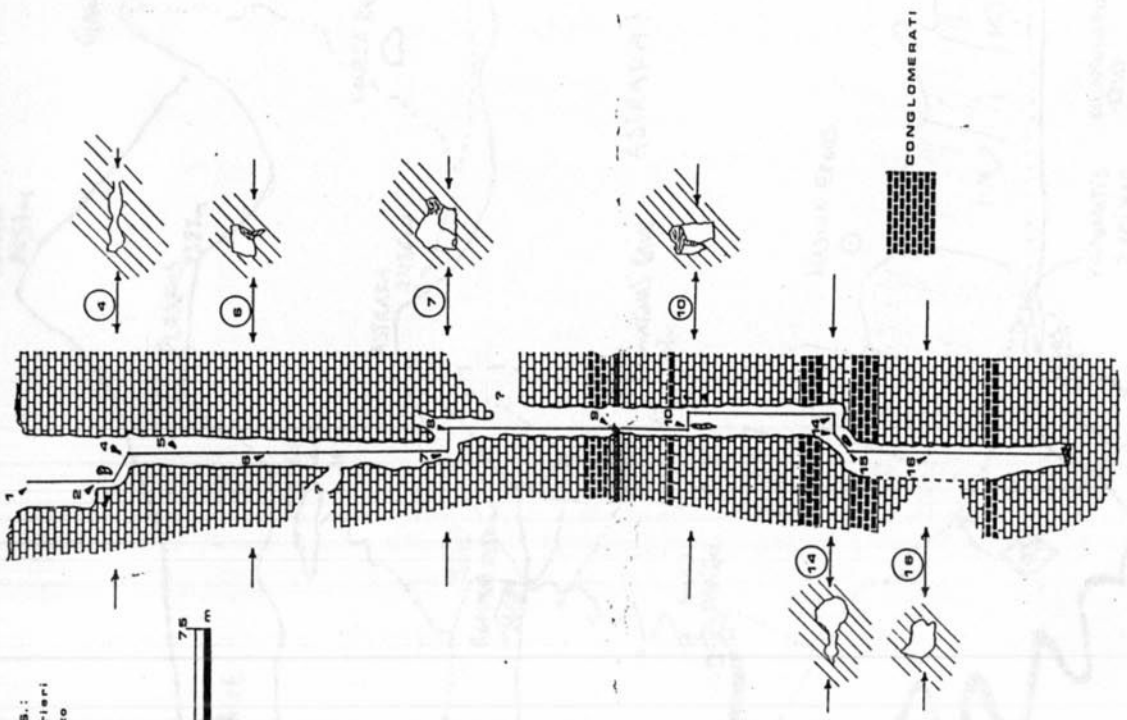
Hazafelé már megállás nélkül mentünk, s a folyamatos szerb, bulgár büntetgetések ellenére is egy nappal hamarabb értünk haza a tervezetnél. Így 15 nap múlva, augusztus 26-án pénteken már otthon aludtunk. Az utolsó

MARCEL LOUBENS BARLANGKUTATÓ EGYESÜLET
MISKOLC

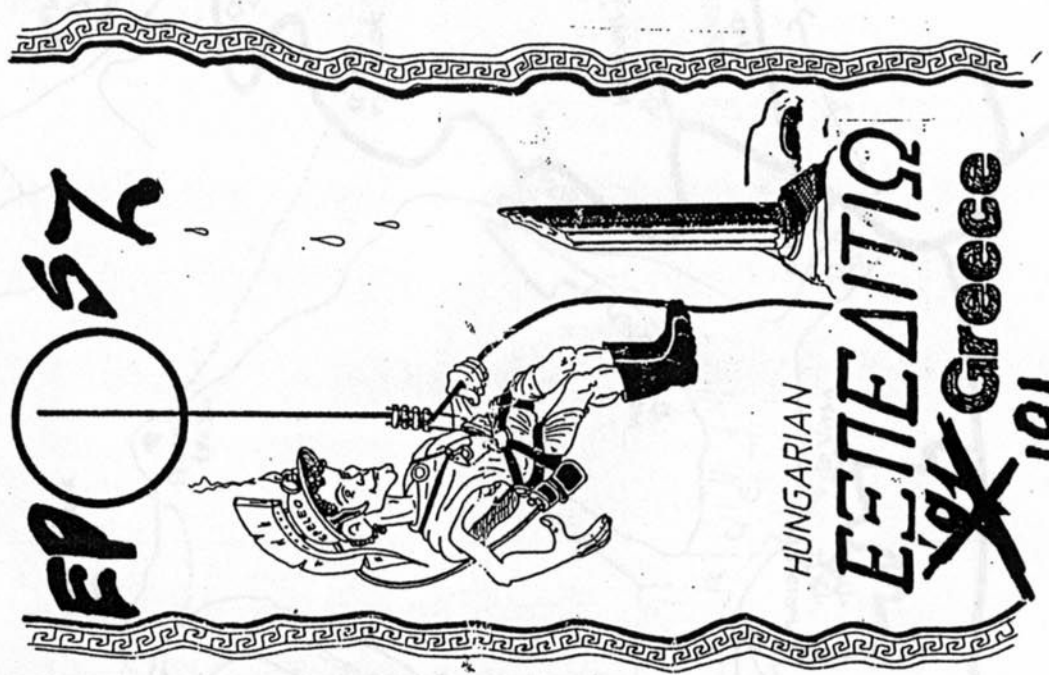
VISSZAÚT AZ ASTRAKÁRA

EPOS 2

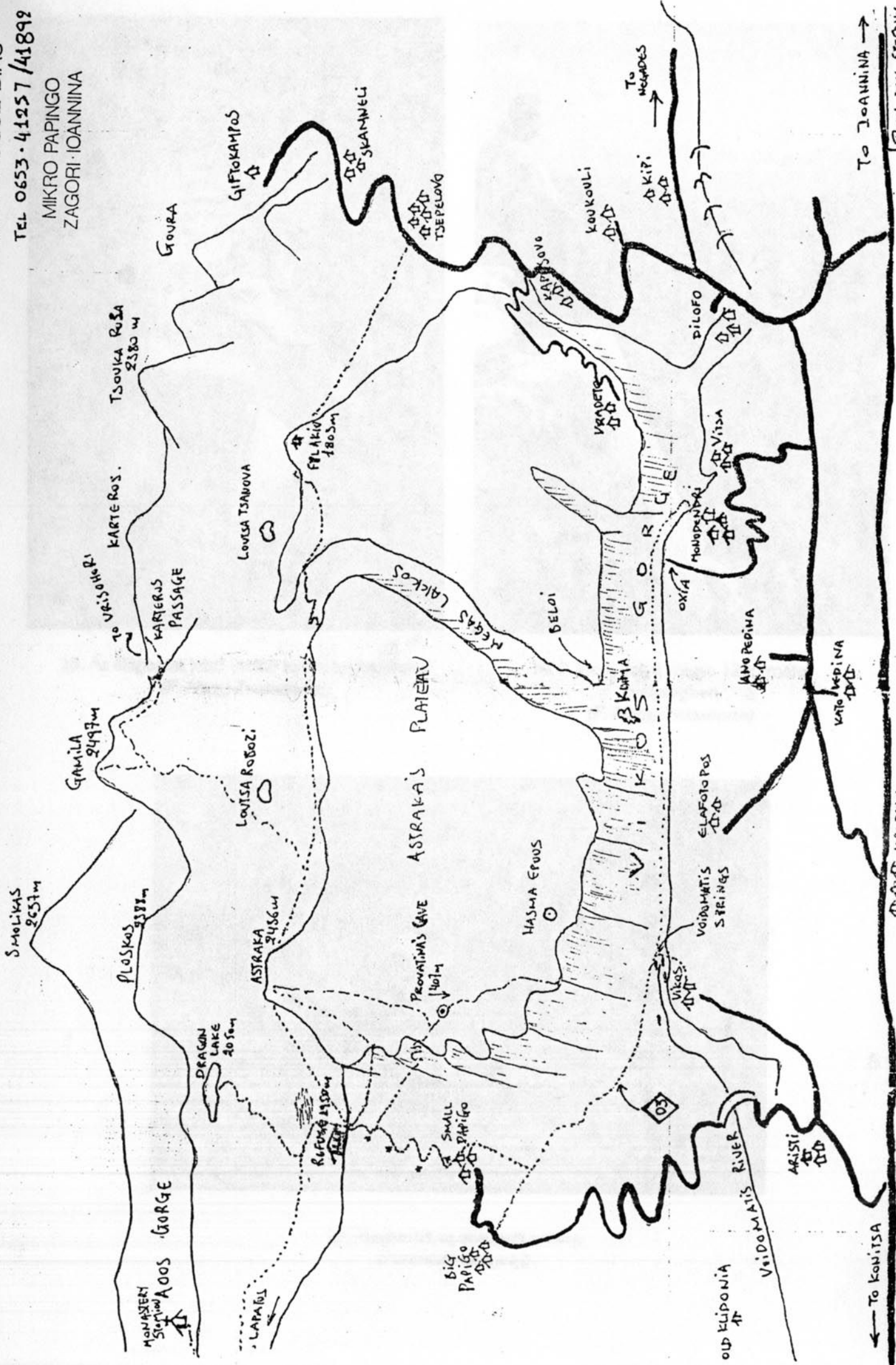
RIL. & DIS.:
A. Balástieri
F. Berdozzo
E. Celli

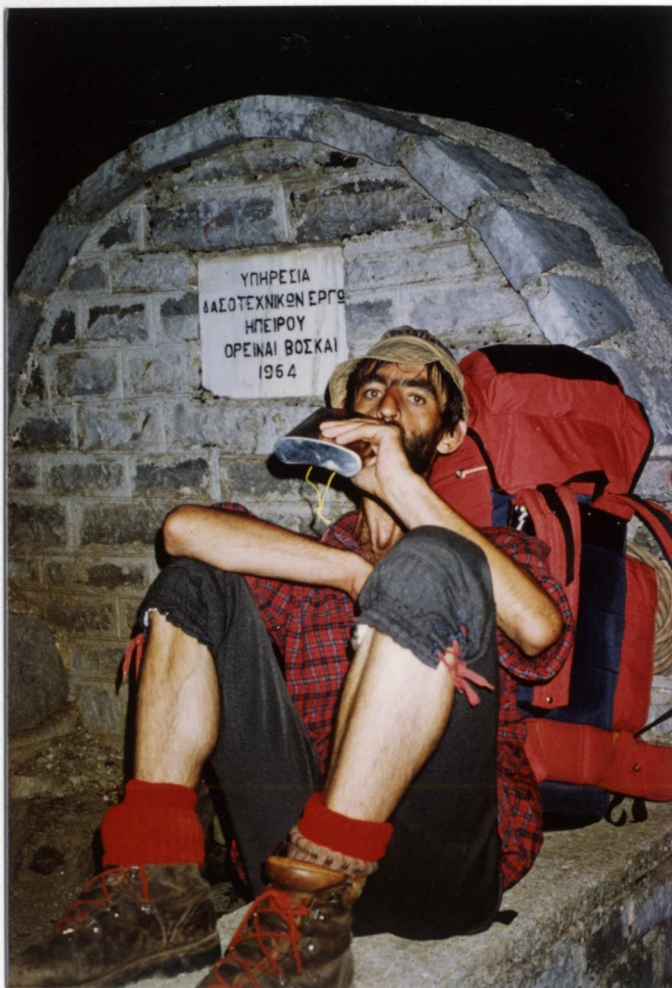


SEZ. LONG.: S.O.-N.E.



GUEST HOUSE 'DIAS'
 TEL 0653-41257 / 41892
 MIKRO PAPIGO
 ZAGORI IOANNINA





13. Az elágazást jelző utolsó forrás az Astrakára
(F. Nagy Zsuzsanna)



14. A Vicos-folyó völgye 1200 méter
mélységben
(F. Nagy Zsuzsanna)

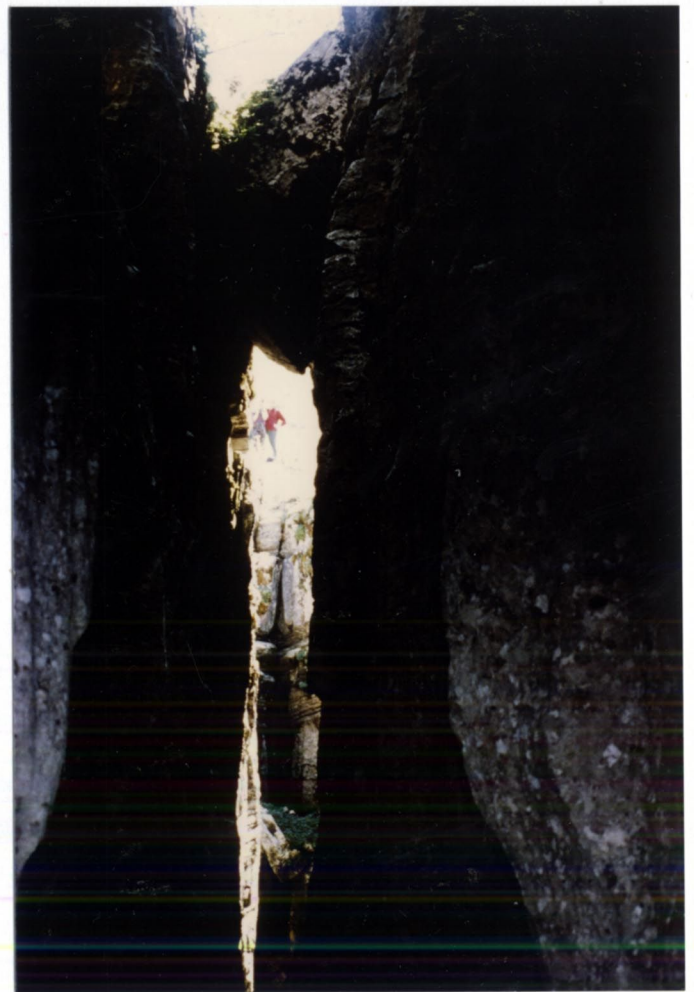


15. Megkerült az elveszett bárány
(Ferenczy Gergely)

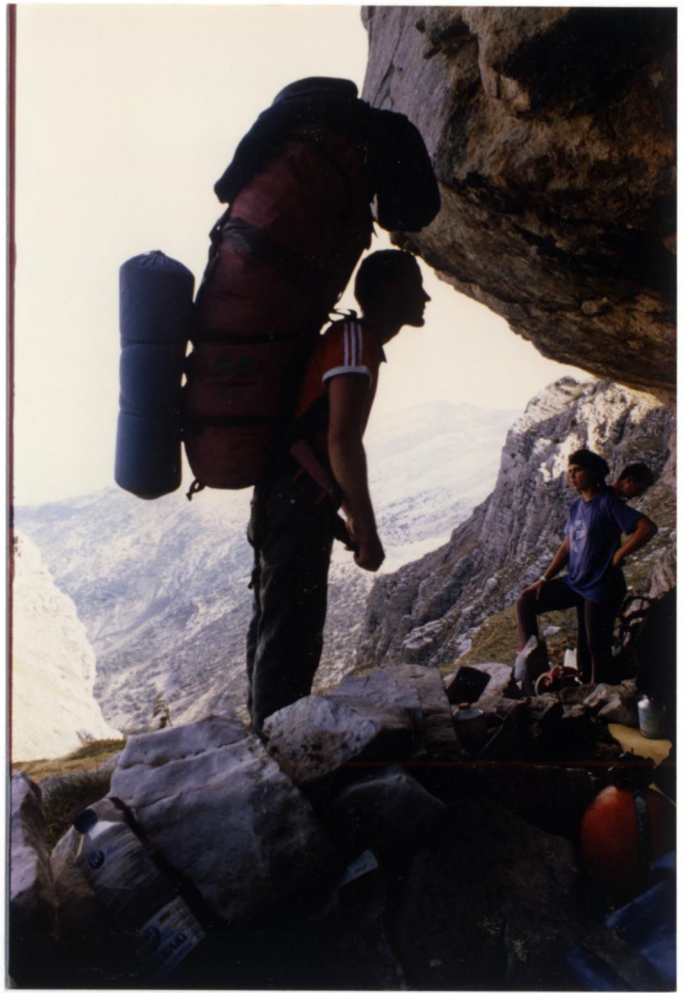




16. Az Epos bejárata fentről ...
(F. Nagy Zsuzsanna)



17. ... és bentről
(F. Nagy Zsuzsanna)



18. A Provatina bivakja + Géza a hátizsákján
(*Ferenczy Gergely*)



19. Látvány a Provatina első aknájából
(*Ferenczy Gergely*)



20. Lefelé az Astrakáról
(*Ferenczy Gergely*)



21. Kötéláztatás a vadregényes Mikropapingói
kanyonban
(*Ferenczy Gergely*)

napon, Szegeden történt a két kocsink között egy koccanás, amit Kareszéknál Jászdózsán, fagyaltozás közben megjavítottuk. Ez az út azt hiszem mindenkinek élményekben gazdag volt.

A túra résztvevői:

Bátori Károly	Karesz
Bóta Nándor	Nándi
Burdiga Zsolt	Zsola
Ferenczy Gergely	Gergő
F. Nagy Zsuzsanna	Zsuzsika
File Ferenc	Maci
Galán Mihály	Misi
Horn István	Pihe
Hornné Kun Éva Erika	Éva
Kertész Gábor	Én
Reusz Géza	Géza
Tari Edit	Edit
Vadász István	Sári

Melléklet: 3 oldal

Fotó: 13., 14., 15., 16., 17., 18., 19., 20., 21., 22.

6.2.2. Erdély

6.2.2.1. Szelek-barlangja

A kolozsvári barlangkutatók szokásos téli Szelek-táborában két "turnusban" is részt vettek az idén tagjaink. Következzenek itt beszámolóik, melyben egyéb erdélyi barlangtúrák is szerepelnek:

Egyhetes földalatti tábor a Szelek-barlangjában

(F. Nagy Zsuzsanna)

Az egyesületet második alkalommal hívták meg a Kolozsvári Barlangkutatók a Szelek-barlangjában tartandó téli táborukra. Ezúttal négyen indultunk útra. Kutas Tamás autójával a határig jutottunk, onnan pedig némi fekete fuvarral Nagyváradig. Szisziék vártak bennünket, szerencsére, ugyanis a vonatjegyet így nem kellett megvinnünk. Sziszi megvesztegette a kalauzt, s hatan 1200 lejből utaztunk Sonkolyosig. Vasárnap 20.30-kor érkeztünk le a barlangba. Ezt az estét a Karácsonyfa-teremben töltöttük, ahol tavaly a szállásunk volt, mert másnapra terveztük a Hippodromhoz a behordó túrát.

Másnap valóban kétszer fordultunk a rengeteg cuccal, de legalább összerázódtunk azokkal, akiket eddig még nem ismertünk. A Hippodromnál a létszám rajtunk kívül így alakult: Lehel, Drusza, Sziszi, Zsuzsa, Levente, Vári Laci, Pívó (MAFC), Jutka, Hosszú (FTSK). A Hippodrom puha homokjában mindenki kialakította vackát, Vári Laci főzött egy isteni vacsorát, s lefeküdtünk. Kedden 11 és 20 óra között fotó túra céljából ellátogattunk a Nagy-meanderhez, a November 7. teremhez, a III. emeletre, a Gyászterembe, a Nagykö-dzsungelhez, s visszatértünk. Szerdán 11 és 17 óra között túraútvonalunk a következő volt: Kődzsungel, Gyászterem, Háromszög, Patkó, Vörös-folyosó, Nagyterem, X.-járat volt, ahol az egyesület mérőfelszereléssel segítettünk felmérni egy új járatszakaszt, s fotóztunk is. Csütörtökön fotótúrárt szerveztünk a Meanderekhez és az Eszkimó járathoz, pénteken pedig a Laji-ágot, az Aktívot pufogtattuk végig.

Barátainktól megkaptuk a barlang térképének újabb változatait, így végre kezdett fogalmunk kialakulni arra, milyen rendkívüli is Közép-Európa legnagyobb barlangrendszere. A Misid és az Izbindis patakok közötti heggyerinc alatt fut a barlang. Amennyiben rá merőlegesen megtalálnák valamelyik járatot, úgy az Izbindis barlanggal megteremthetnék a



22. Az Olympos csúcsán
(*Ferenczy Gergely*)



23. A Szelek-barlangjának bejáratánál
(*F. Nagy Zsuzsanna*)



24. A Pokol-tornáca az Aktív-ágban
Szelek-barlangja
(F. Nagy Zsuzsanna)



25. Meanderek
Szelek-barlangja
(F. Nagy Zsuzsanna)

kapcsolatot, ami rendkívüli eredmény lenne. Az Izbindis vízgyűjtő területe ugyanis 14 négyzetkilométer, a Szelek-é 81. A Szelek függőleges kiterjedése jelenleg 115 méter. Barátainkat az is izgatja, hogy találtak a sonkolyosi templom mögött hatalmas széllel, huzattal egy üreget, de nem lehet a falusiak miatt ott robbantani. Mindenesetre fáj rá a foguk.

Szombaton két túrával kicüglöttük a felszereléseket, kimosakodtunk a Misidben, majd ellátogattunk a Magyar-barlanghoz. A vonatunk 20.20-kor indult Nagyváradra, ahonnan a hajnali busszal jöttünk át Debrecenbe.

Túrák a Szelek-barlangjában és a Jád-völgyében

(Schreithofer Nóra)

Barátnőmmel Mocsári Tündével mi egy nappal hamarabb indultunk útra a **Szelek-barlangjához**. Kolozsváron várt bennünket a barátom, Vremír Mátyás, akivel a kalauz lefzetés után kényelembe helyezkedve döcögünk Sonkolyos felé. Ott a CSA-sokkal (Göri, Saddam, stb.) leszállítottuk a cuccokat, és a barlang aktív szintjén tábor vertünk. Az I. emeletre tettünk egy rövid túrát, majd lepihentünk.

Reggel megérkezett a miskolci társaság, akik a Hippodromba indultak tábort verni. Mi aznap a Mikulás-ágba terveztünk túrát, így kellő mennyiségű élelemmel és fotócuccal felpakolva, kipihenten elindultunk a nem is oly kicsi túrára. Hét óra gyaloglás után értünk a Patkó fölötti sajszerű labirintusba. Négy fős csapatunk (Tünde, Matyi, Brinkli, Nóra) három részre szakadva próbálta megtalálni a Mikulás-ág bejáratát, de hiába. Két órát kóvályogtunk össze-vissza, míg ráleltünk. Egy simára mosott aknán való felmászás után jobbra indultunk, mint később kiderült, épp ellenkező irányba. Ezt a kis tévedést nem bántuk meg, mivel a láb- és kéznyomok hiányából arra következtettünk, hogy "ide emberi kéz még nem tette be a lábát".

Kb. fél óras gyaloglás után terünk vissza az akna tetejéhez, ahonnan a helyes úton lejutottunk a Mikulás-ágba. A pamacsokban hófehér aragonitűk tömkelegével borított folyosószerű járaton át jutottunk le egy terembe, ahol még a lélegzetünk is elállt. Több, fotózással eltöltött csodálatos óra után indultunk csak a táborhelyre. 18 óras túrát tudhattunk magunk mögött.

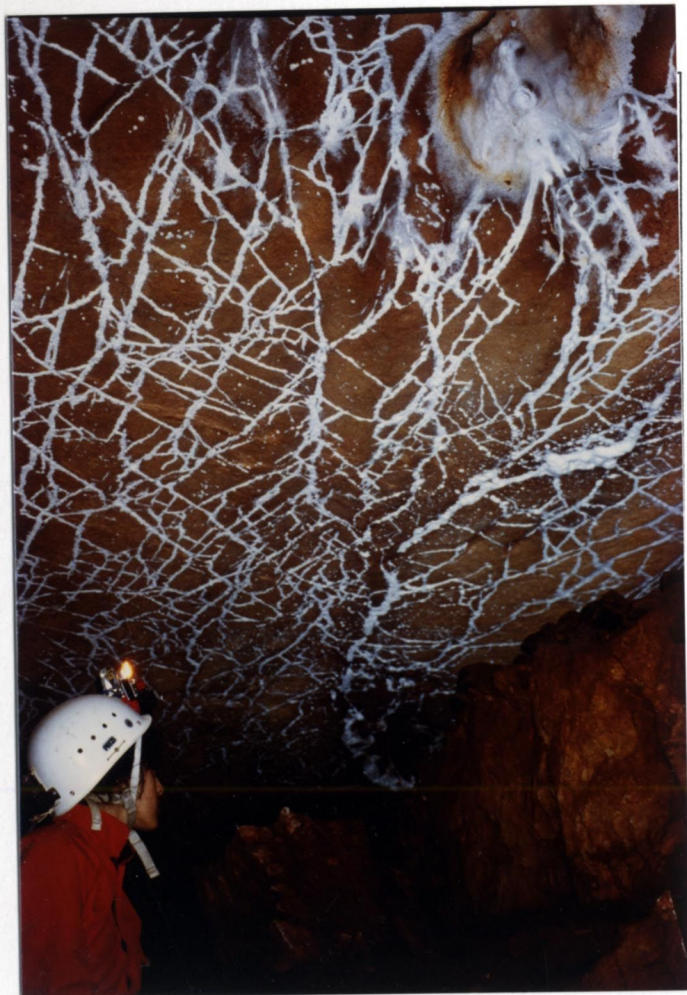
Ébredés után a troglobiont életmódhoz való alkalmazkodás első jelei kezdtek mutatkozni. Fogalmunk sem volt, hogy nappal van-e vagy éjszaka. Brinkli tudatta velünk, hogy lenne egy kis munka, mivel az Izbindis-forrásbarlanggal való összelyukadás reményében a barlang "tágítását" tervezték. A megfelelő anyagokat tartozékaival letettük a megbeszélthelyen, s ellátogattunk a Csothó Lajos emlékére Laji-ágnak nevezett járatba. Megcsodáltuk a helikitekkel sűrűn díszített járatot, majd a Laji-tata táblájánál megtartott rövid megemlékezés után visszatértünk a táborhelyre.

Legjobb érzésünk szerint már febr. 23. délelőtti lehetett, amikor Matyival elhatároztuk, hogy készítünk néhány fotót az aktív ágból, majd többen elhatároztuk, hogy átugrunk a Jád-völgyébe is. A munkásszállító stoppolás a vonatozás után most nem jött össze, így 25 km-t gyalogoltunk a Lesi-motelig. Útközben beugrottunk régi ismerősünkhöz, a bányaórhöz. Ő mondta, hogy a Lesi-tóban nincs víz, ami a Kristályka-barlang látogatása miatt érintett bennünket. Felérve a motelhez, kivettünk két szobát, majd nyugovóra tértünk.

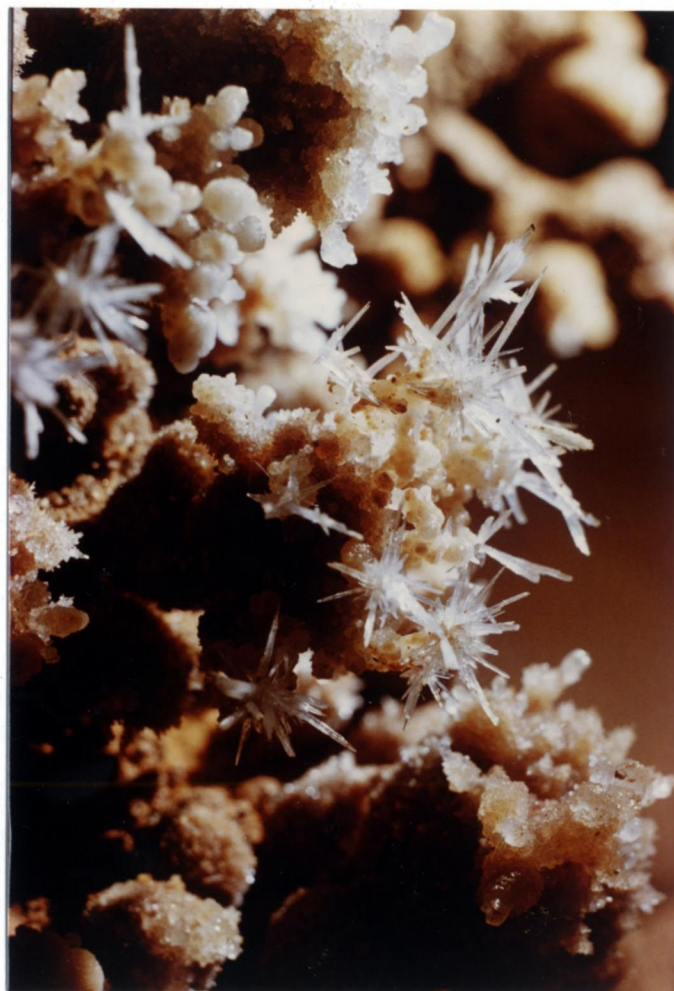
Pénteken hajnali 1/2 11-kor ébredtünk, reggelizés után ebédeltünk, és hosszas semmittevés után vettünk erőt magunkon, hogy barlangba menjünk. Este volt, de a barlangban is sötét van, így hát mindegy - gondoltuk. Megmászva a Mihály-hegy kegyetlen lejtőjét és leereszkedve a másik oldalon, bemásztunk az **M/10-es barlangba**. A barlang nem túl hosszú, ám érdekes cseppkő és kristályképződményeivel a Mihály-domb gyöngyszeme.

Visszafelé a **Kristályka-barlangban** túráztunk és fotóztunk. A barlang 5, helikitekkel dúsan borított teremből áll. A barlang a Causescu korszak grandomániás építkezéseinek köszönheti felfedezését. A Lesi-tóból ugyanis egy adukciónak nevezett alagutat hajtottak öt domb átvágásával a Templom-völgyig. Az elgondolás ugyanis az volt, hogy az ezen keresztül, a Lesi-tóból átfolyó víz, a Templom-völgyben levő turbinán energiát termel majd. El is készült a "remekmű", ami még a helyi lakosság áramszükségeit sem tudja kielégíteni. Arról nem is beszélve, hogy immár két éve egyáltalán nincs víz a tóban. Jád-völgyi túránk megkoronázása végett elmentünk a **Fekete (Medve)-barlangba**. A meglehetősen tágas barlangban medvecsontokra és számos kisémlős csontvázára bukkantunk.

Fotó: 23., 24., 25., 26., 27., 28.



26. Kalcitkiválások a repedezett járatplafonban
Szelek-barlangja
(F. Nagy Zsuzsanna)



28. Aragonit kristályok
Szelek-barlangja, Mikulás-ág
(Schreithofer Nóra)



27. Aragonit kristályok
Szelek-barlangja, Mikulás-ág
(Schreithofer Nóra)

6.2.2.2. Bihar-hegység

(Schreithofer Nóra - Botos Zsolt)

Kis csapatunk 1994 júliusának elején indult útnak, ki Miskolcra, ki Ajkára, ki pedig Székesfehérvárról és Várpalotáról. Terveink szerint az első hét szerdáján hárman keltünk útra, hogy a következő vasárnapon találkozzunk az Alba Regia Barlangkutató Egyesület tagjaival, már kinn Erdélyben. A háromfős csapat tagjai voltak: Schreithofer Nóra és Botos Zsolt az MLBE-ből, valamint Takács Irma, aki - addig még barlangot nem járt - vendégként vett részt a túrán.

Az indulás a -tervek szerint- simán ment, a korai kelést leszámítva. Mindhárman időben érkezünk Biharkeresztesre, ketten Miskolcra autóbusszal, Nóra pedig Ajkáról vonattal. Miután mindhárman együtt voltunk, taxival mentünk ki a határra, ahol minden probléma nélkül, gyalog keltünk át. Itt volt egy kis kényszerpihenő, a lányok elmentek autót szerezni Nagyváradra. Körülbelül másfél óra alatt sikerült is egy lichteinsteini kamionost rávenni, hogy elvigyen bennünket. Igaz kissé meglepődött amikor meglátta, hogy a társaság harmadik tagja fiú. Viszonylag gyorsan megtettük a határ és Nagyvárad közti néhány km-t.

Nagyváradon, miután megvettük a vonatjegyeinket még bőven maradt időnk városnézésre, vásárlásra. Meglepetéssel tapasztaltuk, hogy az üzletekben minden kapható, jórészt magyar, vagy Magyarországról származó áruk, de ezek árai szintén a magyarországi szintnek megfelelőek voltak. Sikerült lei-t váltanunk és egy hátizsákot vennünk Irmának, ami miatt majdnem lekéstük a vonatot.

Két óra vonatozás után érkezünk a Jád-völgyének bejáratához. Innen munkásszállító teherautóval mentünk tovább Remetég, majd onnan már gyalog a **Febér-barlangig**, ahol az első bivakhelyünk volt. Az első napokban igyekeztünk minél több főzőkonzervet megenni, hogy a meglehetősen súlytöbblettől minél gyorsabban megszabaduljunk.

Másnap "kemény" 5 km-t haladtunk a Lesi-tóig. Ennek legfőbb oka az volt, hogy a kánikula miatt többször megálltunk fürdeni a Jádban. A Lesi völgyében letáboroztunk, megnéztük a Lesi-tó üres medrét, és a koszos Lesi motelt. Ezek után a faluban - némi füllentgetés után - vettünk tejet. Azt kellett mondanunk hogy gyerekek kell, mert csak így voltak hajlandók adni, Boti pedig megtudhatta egy román parasztasszonytól, hogy csapnivaló férj.

A következő napon elég nehezen, de sikerült stoppot szerezniük a lányoknak a tó másik végéig. (16 km). Innen ismét gyalog folytattuk az utat a Jadolina vízesésig. A növényzet itt már fokozatosan lombos erdőről fenyőerdőre változott. A vízesésnél Irmát és a hátizsákot sikerült feltenni egy autóra, ami Biharfüredig ment. Mi (Nóra és Boti) gyalog mentünk tovább, mígnem egy cementes teherautó fel nem vett bennünket.

Biharfüreden egy völgyben letáboroztunk és elmentünk megnézni a helyi gyógyforrást.

A negyedik - szombati - napon csak késő délután tudtunk elindulni az egésznapos eső miatt. Ennek ellenére késő estig meglehetősen nagy távot, több mint 1000 m szintet sikerült megtenni. Három csúcs - Rét-csúcs: 1627 m, Hidegkút: 1652 m, Horgas-havas: 1694 m - megmászása után, lejutottunk egy völgybe, ahol egy eszténa közelében letáboroztunk. Itt egy levesport és egy konzervet összesen kb. 10 liter teje cseréltünk.

Kora reggel indultunk tovább és a Pádis-fennsíkon átvágyva - a megbeszéltnél egy nappal korábban - megérkeztünk a Glavoi-völgybe, ahol az Alba Regiás barlangászok már ott voltak.

Sátorverés és pálínkakóstolgatás után, még aznap lementünk a **Hamlet-barlangba (Pestera Caput)**. Ez egy hegyoldalban, szálkőkibúvásnál lévő, aktív, patakot nyelő barlang. Habár ottjártunkkor a patakmederben csak nagyon kevés víz folyt, a barlangban lépten-nyomon egymásra halmozott hatalmas szálfák igen komoly vízhozamra engedtek következtetni. Erről később egy nagy eső után, meg is győződhetünk. Ezután a túra után Nóra és Kucsera Marci még lementek az egyetlen aknából álló **Sáros-zsombolyba**, amelyet 60 m mélyen egy tó zár le.

Hétfőn az egész társaság a **Csodavárba** ment, ahol egy egész napos túrát tettünk. Mindenkit lenyűgöztek a barlang és a szakadékdolina elképesztően nagy méretei. Sajnos épp a méretek miatt lehetetlen volt fotózni. A Várpatak-völgyén keresztül jutottunk vissza a táborba.

A következő napon az **Eszkimó-jégbarlang (Focul Viu)** érintésével a Galbena völgyébe indultunk túrázni. A barlangot bejárva csodálatos fotókat készíthettünk az igen érdekes és szép jégképződményekről. Ezután a Florilor réten átvágyva némi ereszkedés után elindultunk felfelé a Galbena völgyén. A völgyet, a Csodavárat is kialakító Galbena-patak vájta ki. Itt megfürödtünk az Eminenciás-vízesés alatti tóban, bejártuk és fotóztuk a barlangot, amelyből a vízesés ömlik ki. A Galbena-vízkeletnél tartott pihenő és ebéd után több mint 1000 m szintet kellett visszamásznunk a táborhelyig. Útközben visszafelé még megnéztük a Borciga-jégzsombolyt is. Este a társaság négy tagja elment megkeresni a Fekete-barlangot, de nem jártak sikerrel, így aztán visszafelé jövet a karbidjukat - egy útbaeső esztenánál - juhsajtra cserélték.



29. Az Eminenciás-vízesésnél
(Botos Zsolt)



30. A Pokol-tüze (Focul viu)
(Botos Zsolt)

Szerdán a csapat a Bárca-szakadékot látogatta meg, amely a Galbena völgyéhez hasonló, de annál sokkal szűkebb kanyonszerű hasadék. Közben megismerkedtünk két bukaresti egyetemistával, akik csatlakoztak hozzánk.

A kilencedik napon a *Szamos-bazárba* (Aragyásza-barlang és a Meleg Szamos völgye) mentünk. Az *Aragyásza* tulajdonképpen egy átmenő barlang, amelyben odafelé menet alig csordogált némi víz. A barlangon átmenve körtúrát tettünk a völgy két oldalán. Kezdetben úgy tűnt hogy ez lesz a legszebb napunk, már ami az időjárást illeti. Később - már a völgybe visszafelé menet - rájöttünk, hogy alighanem nagyot tévedtünk. Addigra ugyanis már ömlött az eső. Mire visszaértünk barlanghoz a kiömlő víz szintje percről-percre emelkedett. Ennek ellenére megkíséreltük az átjutást, ami a négy utolsó ember kivételével (Boti, Marci, Gyula, Mézga) mindenkinek sikerült. Marci és Boti ugyanis visszament a lemaradt két emberért. Vagyis inkább visszavitte őket a víz és nem tudtak már újra bejutni a kb. 2 m magasságban kiömlő Szamostól. Szerencsére a hegyen átrohanva kiderült, hogy mindenki átjutott és az elázáson kívül, más baja nem esett senkinek. Hogy teljes legyen az öröm, a táborba visszaúton végig szakadt az eső és még a jég is alaposan elvert bennünket. Megérkezve gyönyörködhettünk a folyóvá duzzadt pataokban és elöntött táborunkban. Estére elállt az eső és természet csodálatos naplementével kárpótolt bennünket. A nagy nehezen - barlangász módra karbiddal - meggyújtott tábortűznél mindenki próbálta megszáritani elázott dolgait (zokni nyárson), nem túl nagy sikerrel.

A következő napon az Albásoktól búcsút véve elindultunk hazafelé. Még aznap este átléptük a határt, és vasárnapra mindenki otthon volt.

Sajnos a tíz nap igen kevésnek bizonyult, így néhány alkalommal el kell még látogatnunk a Bihar-hegységbe, hogy azt igazán teljes szépségében megismerhessük.

Fotó: 29., 30.

6.2.3. Olaszország

6.2.3.1. Michele Gortani

(Bátori Károly)

A Gortani-barlangba több hazai egyesület tagjával indultunk útnak. Miután összepakoltam a cuccomat, kimentem a pályaudvarra. Közben egy focicsapat a hátamra kapaszkodott. Amikor le akartam rázni őket, akkor vettem észre, hogy a hátizsákom az. Így hát hagytam. Mi négyen Marcel-esek - Misi, Bubu, Imi, Én - Kis-Mohánál aludtunk február 18-án, majd másnap fél hatkor ébresztő. Moha azt mondja: nem hatkor indulunk, csak hatkor találkozunk. A végén el is indulunk. Irány Olaszország. A hatóság találkozó - nem pedig indulás következménye az lett, hogy lekéstük az utolsó felvonót. (Ja, majdnem elfelejtettem! Imi és Bubu a sípályán gyakorolták, hogy megcsúszás esetén hogyan kell megállni hágóvas és jégcsákány segítségével.)

Meghánytuk-vetettük a dolgokat, s alvóhely után néztünk. Találtunk is a hegyimentők sátrai mellett egy barlangot, teli autógumi képződményekkel. Mégsem ott aludtunk, hanem Misi és én a kocsiiban, Gergő és Dávid mellett, a többiek pedig a felvonó fogadóépületének előcsarnokában. Nekik volt szerencsájük.

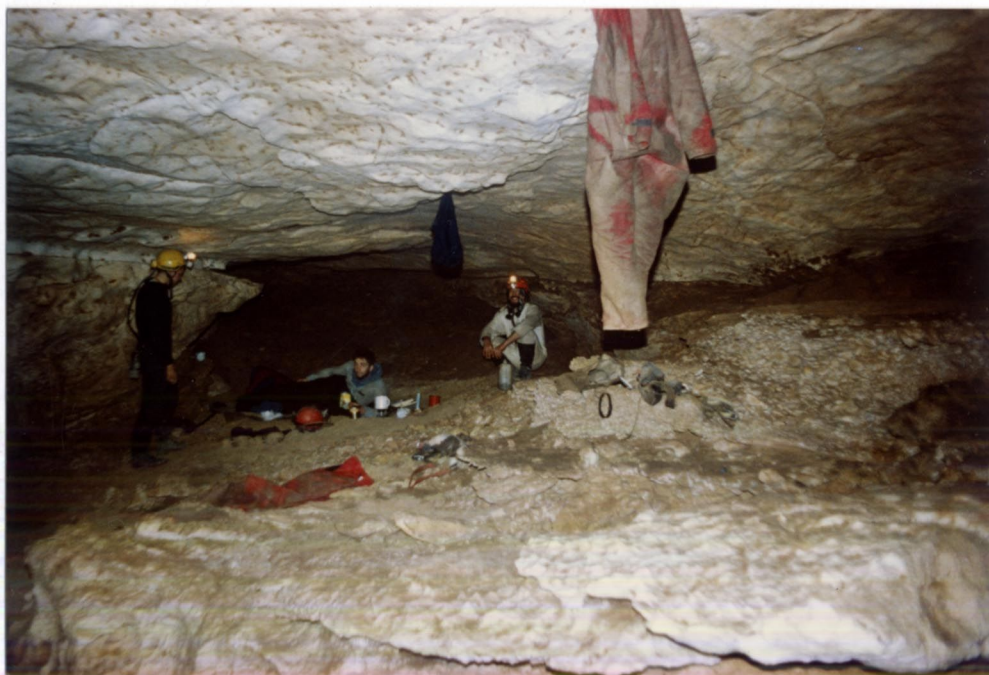
Hajnali 4-kor ugyanis arra ébredtünk, hogy valaki kopog az autón és azt mondja, hogy ő a police. Próbáltam úgy tenni, mintha nem hallanám, de nem használt. Hosszas eszmecsere és vita után Gergőt és Dávidot kizavarták az országból. Nekünk kellett elvinni őket. Mentünk Ausztria felé, de a police elkapott és azt mondta, hogy ő egy GOOD MAN, és menjünk Szlovéniába. Ekkor már nem nagyon kapisgáltuk, hogy mit akarhatnak tőlünk, így hát otthagytuk őket a határon. Megálltunk egy szép helyen: vízesés, hegycsúcsok, jégfal, napfelkelte, miegymás. Misi megreggelizett, bepakoltunk és indultunk vissza. A police már nem volt ott, a határőr ismerősként intett, hogy menjünk a fenébe. A parkolóban újabb pakolás és hátizsákokkal, begekkel elindult a csapat a hegyre.

A felvonó tetején a többiek már vártak ránk. Elmeséltük kalandjainkat és megbeszélést tartottunk a Gilbertiben. Ezután szétszórtottuk a cuccokat és felmentünk a bivak-barlanghoz. Ezt azonban nem sikerült kiásni. Itt pihentünk egy keveset, és mentünk tovább a házhoz. Jó kis út volt. A ház is pöpec. Nem nehéz belakni. Az én csapatom, Bubu, Misi, Imi, Én, este 11-kor indult a Gortaniba. Fél napig dolgoztak az emberek, mire sikerült a bejáratot kiásni.

Nem egyszerű a lejutás a barlangba. Imi és Misi fejenként több mint félórát kínlódott a szűkületben. Ezután, röviddel az első meander végénél, -145 m-en ott maradt a fotós beg. Tartalma: 3 db fényképezőgép, vaku, Plusssz,



31. Útban a Gortani felé
(Galán Mihály)



32. Táborhely -500 méteren
Michele Gortani
(Bátori Károly)

stb(!). A meanderek két beggel elég fárasztóak voltak. Az aknában viszonylag könnyen lejutottunk. A Cseszna (P120m) alján már várt ránk Péter. Itt láthattuk a szerencsétlenül járt cseh barlangászokból megmaradt felszerelési tárgyakat. Azután indultunk tovább az innen már csak ugrásnyira lévő bivakba (-530 m). 12 óra hosszáig tartott az utunk.

Estig aludtunk. Vacsoráztunk. Ismét aludtunk. Éjszaka folyamán, ahogy érkeztek az emberek, fontos információkhoz jutottam. Igen! Ők is látták a fotós beget. De senki nem hozta le.

Imit sikerült rávennem, ketten menjünk vissza a begéért. Meglehető gyorsasággal utasítottuk magunk mögé az aknákat és meandereket. Ezután fotós cucca felvértezve indultunk a végponti túsóra Szilvia, aki Edit, Osz, Róka, Dávid, Péter, Imi és én. A kilencvenes akna előtt Dávid visszazízzent. Miután a két nittet, amelyből ereszkedtünk (az egyik lötyögött, a másik ki volt törve) biztosítottuk, a többiek is visszazízzentek. Így hát Imivel és velem megerősített két fős kiszerező csapat indult tovább. A végpontot (-935 m, ha jól emlékszem) hajnali két óra körül értük el. Csináltunk egy fotót, megittuk az erre a célra lehozott egy doboz sört, és indultunk vissza. Kemény volt. Én a begre dőlve aludtam egyet. Imi nittben lógva, csomó kikötése közben. Imi azt mondta, hallotta valahol, hogy két francia barlangász végkimerültség következtében veszítette életét. Megállapítottuk, hogy ez hülyeség, és már indultunk is. Tovább nem részletezem. A túránk kiszereléssel, 800 m oda-vissza történő leküzdésével 27 óra hosszáig tartott. Visszaérkezésünk után Imrével elköltöztünk egy szárazabb helyre, de a hálósákok egyre zivabosabbak lettek. Valahogy nem bírták a két fokot, meg a magas páratartalmat. Frédiék elmentek kürtöt mászni, mi ketten pedig ettünk és aludtunk.

Elérkezett az utolsó lenti nap. Meg kellett várunk a kürtő-mászókat, ők hozták a plusz cuccot, amit még ki kellett hoznunk. El voltak keseredve, mert sikerült ugyan kimászni, de már jártak ott előttük és idő híján csak odáig jutottak el, ahonnan már el lehetett volna indulni. Na szóval, délben nekivágtunk az útnak. Prímán haladtunk. A bejárat szűkület engem is elkapott. Kint tíz centis friss hó fogadott. A házban jó meleg. Kaja után alvás a földön. Az éjszaka gyönyörű. Odakint. Bent nem annyira. Reggel csodás napfelkelte. Fotó jobbra-balra. Pakolás. Indulás. Ennyi.

Fotó: 31., 32., 33.

6.2.3.2. Sappada - Jégbarlangtúra

(Oláh Sándor)

Az olasz csizma északi részén, az Alpok völgyeinek egyikében helyezkedik el egy kisváros, Szappada. Amolyan közepes méretű síparadicsom, de minden természetszerető ember talál itt magának programot. Bennünket a jégmászás és a jégbarlangászat vonzott, ezért keltünk útra február 19-én.

Harrer Zoli és Kovács Tamás barátommal ültünk egy autóban, s Körmenden találkoztunk a többi ismerősünkkel. Ők egy három személyes mikrobuszban 11-en ültek, mégsem voltak hajlandóak átpartolni (ketten) hozzánk, mondván, hogy ezzel a rozoga járgánnyal úgysem jutunk el sokáig. Igazuk lett meg nem is. Ugyanis valóban lerobbant az autónk, s így három óra késéssel tudtunk továbbjutni. Azonban ők a határon vesztegették el ugyanezt az időt, mert az olasz határőröknek sehogyan sem tetszett, hogy 3 személyes autóban 11-en akarják átlépni a határt.

Néha 100, lejtőn 110 kilométer/órás sebességgel száguldottunk, míg nagy sokára elértük a célegyenest, amelyen olyan sok kanyar volt, hogy sofőrünknek nem lehetett ideje elaludni. Ami biztató, az az út hegyi jellege volt. Mészki, egyre több hó, víz, jég, és elsősorban mind az úttesten. Már-már azt hittük, az éjszakát is az autóban fogjuk tölteni, amikor feltűnt végre a tábla, Sappada felirattal. Szálláshelyünkre csak néhány perccel előbb értek oda a többiek, így gyors pakolás, tusolás és alvás következett. Másnap későn, de annál kellemesebben ébredtünk. Az ablakon kitekintve gyönyörű látvány tárult elénk. Hófödte hegyek, körös körül a napsütésben. Eredeti célunk, a jégmászás helyszíne is jól látszott.

Északi, hideg hegyoldal volt csupa jéggel, mégis, a kékes színárnyalat némi melegséget sugárzott. A szálláshelytől úgy 5 km-nyire lehetett. Megközelítése gyönyörű túraútvonalon volt lehetséges. Amikor megérkeztünk a fal tövébe, a csoport teljesen ledöbbsent. A 250-280 méter magas mészkőfal be volt borítva jéggel. Jobb oldali részén az olvadás miatt lecsorgó víztömeg fagyott ismét a sziklához, a bal oldalon pedig működő lépcsőzetes vízesés próbált utat törni magának a fagy birodalmában. A nap melegítő sugarai csak a tetőt érintették, ahol a leolvadt víz tagolásokat, oldásokat képzett. Napközben csurdogált, de reggelre ismét odafagyott, ezzel is dagasztva a jég tömegét. A jégmászás különleges élményt nyújtott. A fal tetejéből több ízben megtekintettük Sappada madártávlati képét.



33. Tájékoztató kísérlet térképpel
Michele Gortani
(Bátori Károly)



34. Schwaizmoshogel-Eishöhle
Ausztria
(Horváth Zsuzsa)



Egyik nap Zolival a vízesés környékét közelítettük meg, mert hallottuk, hogy alatta minden éven barlang formálódik. Sok-sok akadály leküzdése után csak kisebb üregeket találtunk, de egyszer csak elénk tárult egy nagyobb nyílás is. A szépen ívelt formák, jégcsapok, lefagyások, mészkő barlang látszatát keltette. A jégből kialakult stalagtitok, stalagmitok, valamint stalagnátok variánsai voltak láthatók. A mészkőben előforduló formák valamennyije létrejött itt, kivéve az apróbb kristályok és heliktitek, aragonit formákat. Minden esetre nehéz szavakba önteni az ott látottakat.

Legnagyobb sajnálatunkra fényképezőgépet egyikünk sem vitt, csak az emlékezetünkben őrizzük a csodálatos látványt. A városban azért vásároltunk egy képeslapot, ami egy hasonló jégbarlangot ábrázolt. Csaknem egy héten át folytattuk jégtúránkat, s hazajövet elhatároztuk ide vissza kell térnünk, de már fényképezőgéppel.

Melléklet: karikatúra

6.2.4. Ausztria

6.2.4.1. Tanulmányút

(dr. Lénárt László)

Résztvevők:

Fiat Ducato:

Regős József (sofőr)

Kraus Sándor

Regős Tünde

Timkó Attila

Fodor Károly

Wolf Zoltán

Balla Béláné (Lenke)

Lénárt László

Román Renáta

Trabant Combi:

Hazslinszky Tamás (főnök)

Fleck Nóra

Ferenczy Balázs

Krizsán Tamás

1. nap (szombat): Budapestre érkezés: Lénárt & Lenke Trabanttal, a többi miskolci a 7.00-ás Intercity-vel. Indulás a METESZ elől. Karbid és lámpaosztás. Valahol Tata környékén kiderül, hogy a Trabant nyitva maradt. Az átadott, el nem készült győri gyűrűnél kellemes dugó. Határátlépés Kópházánál. Első megálló Bad Fischau, rövid keresgélés után megvan az **Eisensteinhöhle**. Lámpaszereelés után (beöltözéssel) bővített barlangtúra. Az ismerős távolléte miatt szállás a helyi erdő helyett a Pernitz-i kempingben, 54 schillingért.

2. nap (vasárnap): Indulás 9.00 körül, rövid autótúrát után a Gasthof Jagasitz-hoz értünk, majd gyalog a Steinwandklamm alsó végéhez. Itt 5 ÖS (fakultatív) belépő ellenében lehet elindulni a kanyonba. A nehezebb, de szebbik úton mentünk fel. Az út a Türkenloch-on vezet keresztül, majd visszavisz a parkolóba.

Tovább autóval Muggendorf végéig, a **Myrafälle** aljáig. Belépődíj 10 ÖS. Gyalog fel a vízesés mentén a gátig, majd ugyanott vissza. Tovább autóval a Preiner Gscheid-ig, közben látható a Schneeberg és a Rax. Az utolsó métereken hűtővízgondok. A parkolóban etetés, pakolás, indulás gyalog a 829. sz. úton a Waxriegelhaus-hoz (1420 m). Megérkezés után rövid pihenő, majd a Karl Kantner úton fel a Karl-Ludwig-Haus-hoz (1804 m). Vissza a szerpentinen, közben forrás. Szállás 70 ÖS, a bátor fiatalok inkább az erdőben maradnak kint aludni, éhes vérhangyák és némi eső társaságában.

3. nap (hétfő): Indulás reggel nyolckor, első megálló a kilátó a ház felett. Az út meredeken visz fel a gerincre, ahonnan látszik a Preiner Wand és a (zárt) kulcsos hegymászóház. A gerincről kellemes lejtős ú vezet a a Neue Seehütte-ig (1645 m), ahonnan kevés pihenés után lemegyünk a **Raxeishöhle** bejáratáig, ami a fal előtti

töbörben nyílik. Egy jégcsákányra kötött kb. 20 m-es kötél mellett lehetett leereszkedni a teremig a firnen. A jégen illetve a fal mellett le lehetett menni a végpontra. A visszaúton mormotákat láttunk. Visszafelé a gerinc megkerülésével értünk vissza a Wax-házig, onnan a feljövetei úton mentünk vissza a kocsikhoz. A Totes Weib-nél megálltunk fotózni. Estére Lunz am See-be értünk, ahol a patak partján sátoroztunk a kempingben.

4. nap (kedd): Délelőtt **Nixböhle** (fantasztikus mennyiségű montmilch-el); délután **Krausböhle** (nagyon szép gipsz-képződményekkel), a másik bejárat megnézése; kénhidrogénes forrás, séta a patakban. Este a tó körüljárása.

5. nap (szerda): Túra az **Ötscherböhle (Geldloch)**-hoz és -ba. Hatalmas barlangtermek, néha egy kis jég, minimális képződmény. Nehezen tudtuk bevilágítani. Hideg, bőgő huzattal. Veszekedés az erdőszel. Felfelé eső, köd. Vissza eső a lezárt úton.

6. nap (csütörtök): Esős idő, túrakedv nincs. Helyette Erzberg (ásványmúzeum) és városnézés Eiseenerz-ben, majd Bruck am Mur-ban. Éjszaka Semriach és erős szél. Volt akinek megviselte a sátrát. Az egyik merevítő eltört, szerencsére nem lyukadt ki a ponyva.

7. nap (péntek): **Lubrgrotte** hosszú-túra. Az egykor kiépített úton mentünk végig, az alsó út egy helyen nagyon vizes. A víznyelő részen mentünk be, és a forrás részen jöttünk ki, azaz egy ténylegesen átmenő barlangban jártunk. A cseppkőképződmények bár szépek voltak, az igazi élményt a sötét mészkőbe vájt föld alatti patakmeder látványa jelentette. A barlang két végén két különböző társaság vezeti a barlangtúrákat, s egymást nem nagyon szeretik.

8. nap (szombat): **Drachenhöhle + Bäranschutzklamm**. Az első világháborúban 27 vagon(!) üledéket termeltek ki innen, s a kikerült csontok legszebbjei az osztrák barlangos kiállításokat díszítik. A kitermelés szakszerű bevezetésére hozták létre az osztrák barlangtani intézetet. A barlangban csontkeresés és a végpontra feliratolvasás. Beírtuk magunkat a csúcskönyvbe(?).

9. nap (vasárnap): Városnézés Graz-ban, majd haza.

6.2.4.2. Totes-Gebirge

(Horváth Zsuzsa - Nyerges Attila [BEAC])

A Halott-hegység (Totes-Gebirge) Ausztria egyik legnagyobb összefüggő karsztfennsíkját rejt. A fennsík nem más, mint egy hatalmas szakadékkal tagolt, lenyűgöző kősvatag, ami már a felszíni formáival rabul ejti az arra járókat.

Néhány pesti barlangással először 1993-ban tűztük ki célul a fennsík legmélyebb ismert barlangjának, a nem éppen bizalomgerjesztő elnevezésű Wildbades-Hölle-nek (Vadfürdős-barlang) bejáratát. Expedíciónk akkor nem járt konkrét sikerrel, részben mert alábecsültük a terep nehézségeit, részben, mert nem volt kapcsolatunk a helyi barlangkutatókkal.

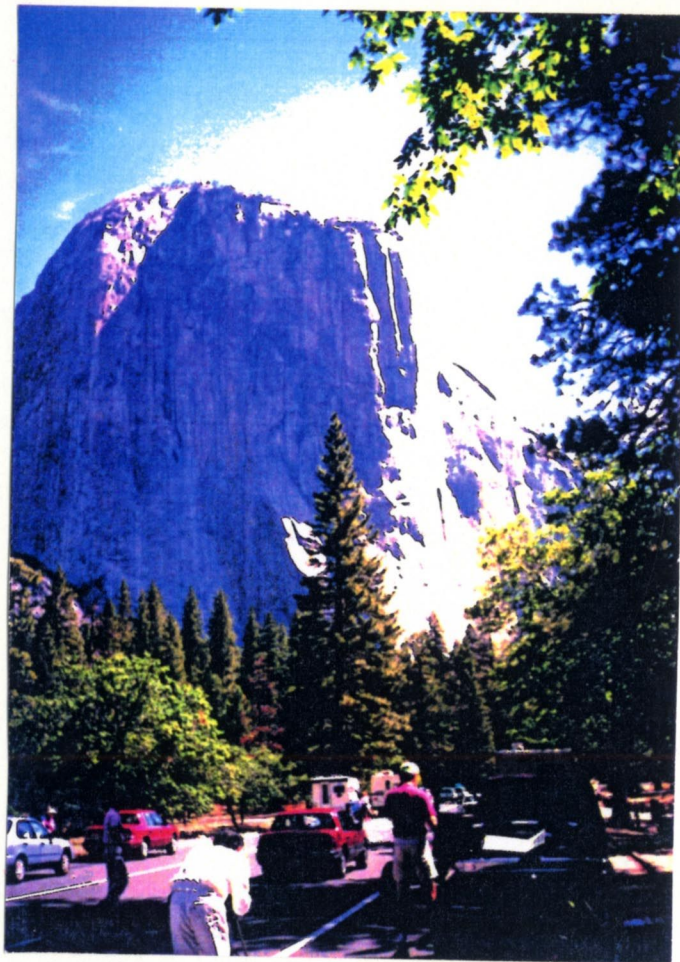
Mára ez utóbbi kapcsolat kiépült, de barátsággá is mélyült. Osztrák barátaink azóta kétszer is eljöttek Magyarországra, és sok szép élménnyel tértek haza. Elküldték nekünk újságjukat, amiben lelkesen számolnak be olvasóinknak és kutatótársaiknak velünk tett túráikról. Meghívásuknak eleget téve ketten, autóstoppal augusztusban kiutaztunk a Halott-hegységbe.

Legnagyobb élményeink itt a **Schwaizmosbogel-Eisböhle**, a Schafstein-höhle és hatalmas gyalogtúránk voltak. Az első döbbenetes jégbarlang, ami -90 méterig egy eljegesedett aknarendszer, azután száraz és szintes járat. A jég a legmelegebb időszakokban is hízik, az utóbbi 1 évben a forró nyár ellenére is, csaknem 30 cm-t vastagodott. Félő, hogy néhány éven belül, a mostani bejárat lezáródik, de a barlang egy másik, szintén jeges bejáratú barlanggal is összeköttetésben áll. Ugyanennek a hegynek harmadik jégbarlangja 27 év óta az idén nyáron először olvadt ki annyira, hogy bejárhatóság, s felmérjék az évtizedek óta embert nem látott járatokat.

A **Schafstein-böhle** kedvelt túrabarlang, közel a faluhoz (Bad-Mitterndorfhoz). Jelentőségét tekintve a mi Mátyás-hegyinkhez hasonlítható, bár szépsége és méretei azt kicsit felülmúlják. Ottlétünk alkalmával az RTL filmet készített a



37. Idegenforgalom számára kiépített
szurdokvölgy - Ausztria
(Ferenczy Gergely)



39. Az El Capitan (USA) 1000 méteres fala
(Kutas Tamás)



38. Jellemzőes tátrai pillanat
(F. Nagy Zsuzsanna)

barlangokról, így két napig a forgatócsoportnak serpáskodtunk. A barlangot rejtő hegy, a Traweng, egyébként olyan, mint egy hatalmas sajt: 52 barlangot ismernek benne.

Hazaútasunk előtt még átgyalogoltunk a fennsíkon. Ez egy jó napos túra, ami fantasztikus, s minden fáradságot feledtető meglepetéseket tartogat. Itt új barlangot találni nem nehezebb, mint a Bükkben egy új töbröt. A felszerelés felszállításnak nehézsége és az időjárás szeszélyei viszont jócskán megnehezítik a kutatómunkát, úgyhogy a plató mélye, az igazán távoli részek még csaknem érintetlenek. Az ún. Aknazóna (Schachtzone) néhány négyzetkilométerre 48 katasztrerezett barlangot rejt, az osztrákok legnagyobb büszkesége pedig az idén nyáron felfedezett és felmért 192 méter mély új akna. Ilyen mélységek mellett elsétálva az emberben mélyen szántó gondolatok és nagy tervek születnek. A délelőttös expedíció tehát még várat magára . . .

Fotó: 34., 35.

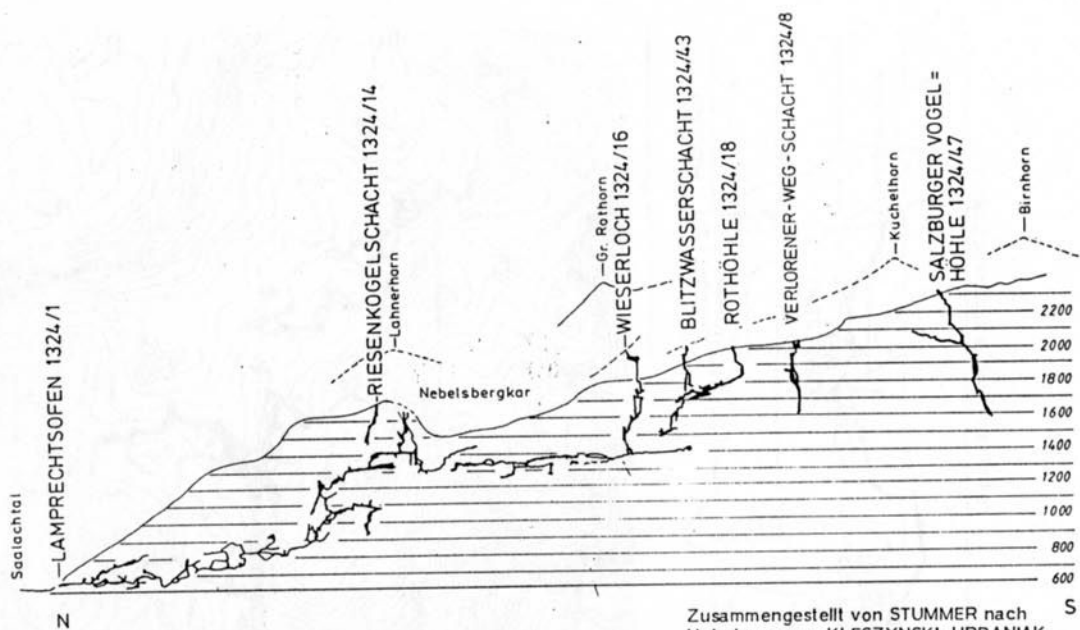
6.2.4.3. Alcadi 94

(Ferenczy Gergely)

A Regionális Nemzetközi Barlangtörténeti Szimpózium (Alpok, Kárpátok, Dinaridák) - röviden: Alcadi 94 konferencia - május 5-8. között került megrendezésre a stájerországi Semriach községben. Részvételemet a Bükki Nemzeti Park Igazgatósága támogatta. A szimpóziumon szereplő előadók a barlangok és az emberiség történelmi távlatú találkozásai közül válogattak. Például áttekintették a barlangtudományok fejlődését: hallhattunk ősemberleletekről, a karszterületek vízhasználatáról, a barlangi kitöltések, üregek hasznosításáról. A szűk négy nap alatt a délelőtti szakmai kirándulásokkal teltek el. Megismerkedtünk a környék barlangjainak ősemberleleteivel. Programunk volt a Mixnitz melletti *Drachenböhle* (Sárkány barlang) bejárása, mentési gyakorlat a *Lubrgrotte*-ban és annak bejárása. A nap további részében többnyire a délelőtti programhoz kapcsolódó előadásokat hallhattunk.

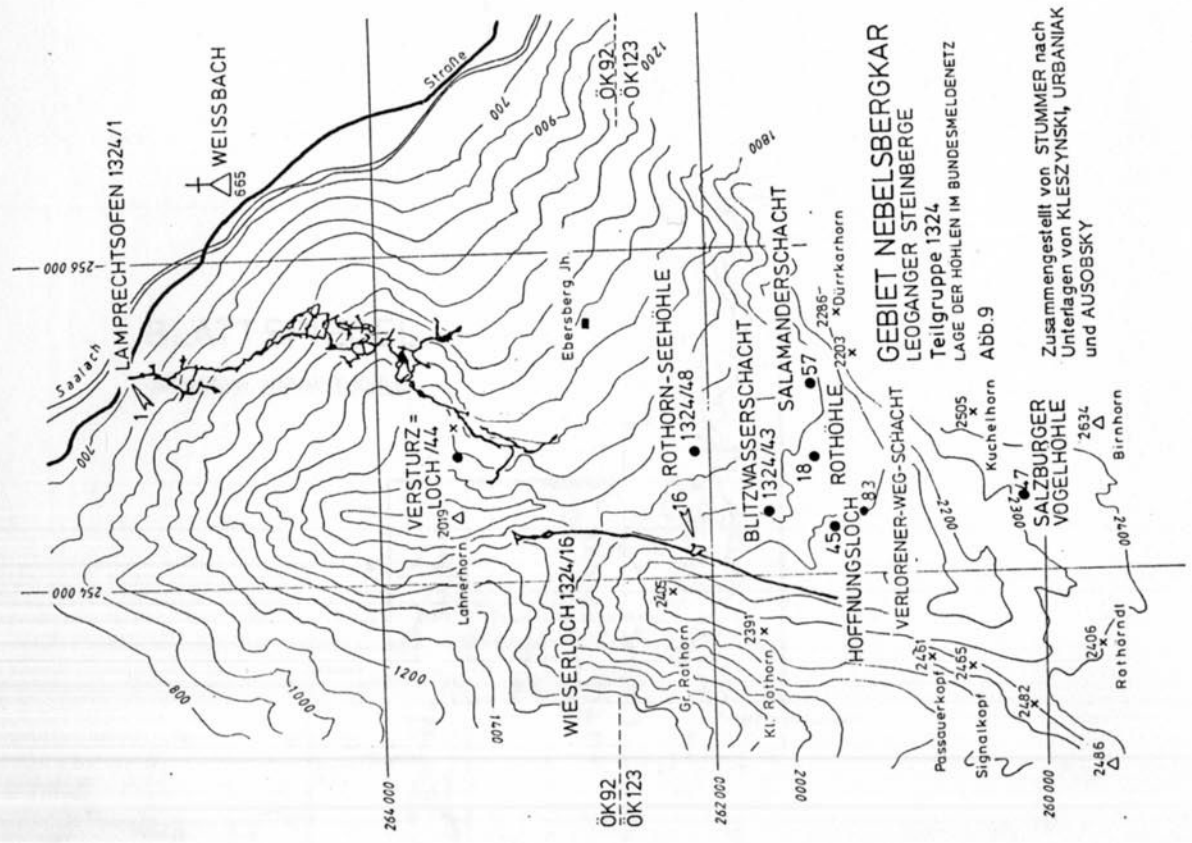
Néhány érdekesség dióhéjban: például megtudtuk, hogy Ausztriában az első műszaki létesítményekkel történő barlangkiépítések a múlt század közepén, elején már elkezdődtek. A II. világháború idején lőporalapanyag kinyeréséhez a magas foszfortartalmú barlangi kitöltéseket bányászati módszerekkel kitermelték (Sárkány-barlang). 350 méter hosszú, átlagosan 20 méter széles, 6 méter vastag üledék kitermeléséről volt szó! Szentén a világháború idején az osztrák hadsereg barlangkutató-kiépítő alakulatot szervezett, mely a nagyméretű barlangok, üregek felmérésével, óvóhelyként való kiépítésével foglalkoztak. Eötvös Lóránd a 19. század második felében a Dobsinai jégbarlangról sztereofelvételeket készített, melyek kópiáit Székely Kinga, a Barlangtani Osztály vezetője meg is mutatott.

A szimpózium végén több napos kiránduláson (utószimpóziumon) volt szerencsém résztvenni, melyet a fő szervezők vezettek: Karl Mais, a Bécsi Természettörténeti Múzeum Barlangdokumentációs Múzeumának igazgatója és Walter Klapparcherm, aki az ausztriai barlangkutatás nagy egyénisége, atyja. A kirándulások során felkerestük a *Koppenbrüller-forrásbarlangot*, melynek érdekessége, hogy tavaszi időszakban minden nap délután 6 körül nagy aktivitással kezd működni a nappali olvadás hatására. Ezután a Dachstein-függővasút Obertraumból Schönbergalm-ra vitt fel bennünket (1350 m), s aznap még barlangásztunk a *Mammut-böhle* egy kis szakaszában 5 órácskát. E barlang 37 kilométer hosszú és 1180 méter mély, ezzel Ausztria legmélyebb barlangja. Ebbe az időbe tehát nyilván nem fért bele a barlang bejárása, azonban a látottak lenyűgözőek voltak. Este a függővasút állomása melletti faházakban aludtunk, melybe a hideg ellenére is, csak cipő nélkül lehetett bemenni! Itt egy tranzisztoros rádiót hallgatva Klapparchermék tájékoztattak arról, hogy a magyarországi választásokon a Szocialista Párt elsőprő győzelmet aratott ellenfelei fölött. Másnap a Dachstein Mammut-höhle-vel szemközti hegyoldalon nyíló *Rieseneisböhle-t* (Óriás jégbarlang) kerestük fel, ahol helyenként 25 méter vastag a jégkitöltés, melynek legalsó rétegei a 15. század elején keletkeztek. A következő nap Wertfenből induló függővasúttal ismét egy menedékházban éjszakáztunk, s másnap az *Eisriesenwelt-barlangot* kerestük fel. A barlang méretei, jéggel töltött járatai, nemkülönben kiépítése, megdöbbentő hatással volt ránk. Ezután felkerestük a *Lamprechtsofen-barlangot*, mely a világ legmélyebb átmenő barlangja (1100 méter körüli) mélységgel, melyet a forrásszáj felől közelíthetünk meg. A látottak mellett említést érdemel vezetőink, Charlie és Walter (különösen az utóbbi), két pocakos, 50-60 év közötti vezetőnk fizikai erőnléte, mely különösen hegymenetben volt figyelemre méltó, s becsülendő. Általában udvariasan megvártak bennünket.



GEBIET NEBELSBERGKAR (LEOGANGER STEINBERGE)
 GENERALISIERTE PROJEKTION DER HÖHLEN AUF EINE N-S EBENE
 Abb.10

Zusammengestellt von STUMMER nach
 Unterlagen von KLESZYNSKI, URBANIAK,
 KLAPPACHER und AUSOBSKY



GEBIET NEBELSBERGKAR
 LEOGANGER STEINBERGE
 Teilgruppe 1324
 LAGE DER HÖHLEN IM BUNDESMELOENETZ
 Abb.9

Zusammengestellt von STUMMER nach
 Unterlagen von KLESZYNSKI, URBANIAK
 und AUSOBSKY



35. Schafstein-höhle
Ausztria
(Horváth Zsuzsa)



36. Eisriesenwelt
Ausztria
(Ferenczy Gergely)

Utazásaink során számos turista-zarándokhelyet kerestünk fel, melyeket nem említettem meg. Felejthetetlen élményekkel térünk haza dimbes-dombos középhegységi otthonunkba.

Fotó: 36., 37.

Melléklet: 2 oldal térkép

6.2.5. Szlovák túrák

6.2.5.1. Pitykó-barlang

(Kovács Attila)

Április másodikán délelőtt tíz órakor elindult a szokásos húsvéti Pitykó-parti. Szomorú szürke, felhős, esős volt az időjárás aznap, de senkit nem zavart az égből érkező néhány csepp, amikor úgyszólván vízbe merülésre készültünk mellig (egyesek - kényszerűségből - fejük búbjáig). Jómagam először jártam a barlangban. A számunkra be-, a víz számára kijáratot teremtő vizét átúszva már csak legfeljebb térdig érő vízben végigjárható folyosón kívül a barlang (egyébként lezárt) felső ágában is jártunk. Gyakorlott Pitykó-látogatók szerint ez a különleges és ritka alkalom most talán a német és osztrák vendégeknél volt köszönhető. Még a vasajtó előtt szép heliktitcsoport, bent nagy - egykor hófehér, ma már elég sáros, de még mindig - látványos cseppkőlefolys, szép kristályos falrészletek voltak a felső rész látványosságai. A nagygátya azonban egy apró (alig embernyi) sáros odúban volt látható, amelyhez hosszan sorban álltunk valamennyien: ez 4-5 hatalmas, kb. 10-12 cm élhosszúságú, szabályos kocka alakú, enyhén lekerekített élű, egymásba nőtt (kalcit?-)kristály volt. Fényképezőgép - a Pitykó vizében való fürdéstől féltve - természetesen nem volt nálunk.

6.2.5.2. Zdiar

(Ferenczy Gergely - F. Nagy Zsuzsanna)

Június végén lehetőségünk nyílt a BNP dolgozóinak csereüdültetésében a szlovákiai kis faluban, Zdiarban eltölteni egy hetet. Igaz, hogy még a csúcsokra nem juthattunk fel, de gyönyörű időben járhattuk végig a Magistrala útvonalait. Közel 100 km-nyit hajtottunk ki így bakancsainkból. Sajnos a hegység jellegénél fogva nem gazdag barlangokban.

Fotó: 38.

6.2.6. USA: NSS Convention

1994. június 9. és július 6. között öt magyar 15.000 km-t tett meg autóval az Amerikai Egyesült Államokban. Részt vettek az 1994-es *NSS convention*-ön (az amerikai barlangnapon) és dolgoztak a Mamut-barlangban. Bemutatták és képviselték a magyar barlangászokat, Kutas Tamás személyében pedig egyesületünket is. Az útiélmények alábbi rövid kivonatát Kardos László naplója és Kutas Tamás jegyzetei alapján összeállította: Kovács Attila.

Résztevők:

Kardos László,
Kutas Tamás,
Stibrányi Gusztáv,
Szekeres Júlia,
Varga Eszter.

Útvonal:

Los Angeles, Sequia Nemzeti Park, Yosemite Nemzeti Park, Death Valley (Halál-völgy), Las Vegas, Grand Canyon, Carlsbad-barlang, Lechuogilla-barlang, Roswell, Bracketville, Corpus Christi, New Orleans, Cap Canaveral, Mammoth cave (Mamut-barlang), Washington.

Mindenféle repülő izgalom után Budapestet New York-ot rég elhagyva igen fáradtan siklottunk gépünkkel az esti **Los Angeles** felé. Alattunk valahol Hollywood és Disneyland, és talán még San Francisco-ig is ellátni a Csendes óceán

partjára épült hatalmas város fölül. A repülőtéren Carolin és férje Roger várt, barátként fogadva a sohasem látott magyar barlangászokat.

Másnap délelőtt meglátogattuk a Los Angeles-i Városi Tűzoltókat. Michael R. Layheel bemutatta a mentő-helikopterüket és a roham-tűzoltó autójukat, amely minden elképzelhető katasztrófa-helyzethez fel van készítve. A délelőtti bemutató után a kontinens belseje felé vettük utunkat, de természetesen nem hagytunk ki egy kis megnártóztatást a Csendes óceánban. Nézzük meg tehát a nemzeti parkokat!

Amerikában minden hatalmas. Óriási fenyőket láttunk, ugyanis elsőként a **Sequia Nemzeti Parkba** látogattunk el. Itt élnek a világ legnagyobb fenyőfái. Sziklák között töltöttük az éjszakát a Yosemite Nemzeti Parkban, egy csillagfényes, patakzúgásos kempingben. Másnap meglátogattuk az **El Capitan** sziklafalat (kb. 1000 m), mely a világ egyik legnagyobb sziklamászó helyének számít. Körben, a turistaúton jutottunk fel a tetejére. A túra igen nehéz volt a nagy hőség és a kilométeres szintkülönbség miatt. Végtelen síkságon, azaz a Halál völgyén keltünk át. Itt, a sivatagban olyan meleg van, hogy az autó hibája miatti leállás végzetes is lehet. Segélykérő telefonok ugyan vannak, de távol egymástól. Óriás völgyeket láttunk, a **Grand Canyon** fölé repültünk délelőtt, egy kis repülőgépes túra keretében. A gép gyakorlatilag a kanyon teljes hosszát bejárja. Délután a csapat ténylegesen lement a kanyonba, sőt volt aki a Colorado folyót is elérte. Nagy táv, nehéz terep, mivel itt 2 km szintkülönbséggel kell megbirkózni a vakító napsütésben. Hatalmasak a távolságok: Arizonán át New Mexico, a Carlsbad-barlang volt a cél. 1400 km egy nap alatt! Úgy oldottuk meg, hogy 3 óránként váltottuk egymást a volánnál. Hajnali ötkor indultunk és éjfélelre meg is érkeztünk. Hihetetlen méretű barlangok találhatók itt. A **Carlsbad-barlang** már régóta ismert. Egy részében turistákat fogadnak: lifttel viszik le őket a fő terembe, ahol étterem, postahivatal működik, és bazársorok is vannak. A barlangnál Kelly, a Carlsbad Barlang Nemzeti Park igazgató-helyettese fogadott bennünket. Készséggel mutatta meg délelőtt a turista szakaszt, munkaidő után pedig a barlang végpontjáig levezetett, amely közel 500 méter mélyen van.

A Carlsbad-barlang közelében néhány évvel ezelőtt tárták fel a **Lechougilla-barlangot**. Nevét a környéken élő növényről, a lechougilla-ról (salátácska) kapta. A feltárás után hamarosan az ország második legnagyobb barlangja lett (110 km), és szépségben sem utolsó. (Az első a Mamut-barlang - 560 km -, ahová igyekszünk.) A Lechougilla-barlangba - képződményeinek egyedülálló volta miatt - csak feltáró/kutató túra során lehet belépni, így mi most csak a bejáratához zárandokoltunk el Deby vezetésével, tanulmányozva a terepviszonyokat és a helyi adottságokat.

Utolsó túránk New Mexico-ban a **Csörgőkígyós-barlangba** vezetett, mely nevét a területen nagy számban élő csúszó-mászókról kapta. Szerencsére mi nem találkoztunk velük. A barlang geológiai érdekessége, hogy gipszes kőzetben fejlődött ki.

A Carlsbad-barlangtól a szomszédos Roswell-be mentünk UFO-lesre. E helyen történt a híres UFO-szerencsétlenség, amikor is lezuhant egy UFO, és több szétszóródott szürke kis tetem között állítólag találtak egy élőt is. Ez (Ő?) a mai napig is egy titkos amerikai légierő támaszponton van. Csapatunk a helyszínen a UFO-múzeumba látogatott el, ahol illőképpen megemlékeznek az eseményről. Fotókat, cikkeket állítottak ki, és a sok emléktárgy mellett bőségesen lehet vásárolni könyveket, videofilmeket is.

A texasi Nemzeti Barlangász Találkozó (NSS Convention '94)

Az USA-ban minden évben megrendezik - az összes állam részvételével - a barlangász találkozót. Ezúttal a texasi **Bracketville**-ben. Mivel még 10 ország barlangkutatói jelentkeztek ez alkalommal, így nemzetközivé nyilvánították.

A találkozó egy hétig tartott. Az ünnepélyes tábornyitás után este fogadással folytatódott, melyet a helyszíntől 40 km-re található vadnyugati-filmes városban rendeztek meg. A találkozó tiszteletére élő előadást tartottak az erődben: lejátszották a Texas és Mexico között dúlt háború történetét. A fogadáson a hangulat vidám és felszabadult volt. Itt találkoztunk Elizabeth White-tal, aki 1989 óta segít szervezni ezt az expedíciót.

Másnap elkezdődtek a szekció-ülések tudományos, fotó, filmes, technikai, oktatási, kutatási témákban. Nagyon nehéz volt eldönteni mikor, melyiken vegyünk részt. Számunkra nagy öröm volt, hogy egy barlangi kötélmentő gyakorlatot be tudtunk mutatni, aminek nagy sikere volt. Ezzel párhuzamosan országunkról és európai expedícióinkról a kutatási szekcióban tartottunk előadást.

Texas barlangos nevezetessége az Éjféli-barlang, ahol a NASA embertani megfigyeléseket végzett. Vizsgálták az emberi tűrőképességet különleges körülmények között. Ez alapján készültek fel a hosszabb úrutazásokra.

Eljutottunk a **Sonora-barlanghoz** is. Nyugodtan állíthatjuk: a világ legszebb barlangja, hisz nem volt a falain képződménymentes hely, és minden típusból, fajtából, amit csak a barlangos tudomány ismer, bőségesen volt.

A találkozón sok barátság szövődött. A záró banketten nem győztünk búcsúzkodni, és itt találkoztunk Mel Park-kal a Mamut-barlangot kutató alapítvány elnökével is, akivel végül sikerült egyeztetni az egy héttel később kezdődő Mamut-expedícióval való részvételünket.

Van egy hetünk. Mit csináljunk? A nyári meleg adta az ötletet: irány a Mexikói-öböl, **Corpus Christi!** Este már ott csipkedtek a szúnyogok. Jó volt, de öt napot nem tudtunk elképzelni ezen a helyen. Mit csináljunk? Ugorjunk el **New Orleans**-ba! Éjfélkor már a Bourbon Street-en hallgattuk a zenét. Sikerült néhány blues-kocsmát és dixieland-barlangot meglátogatnunk. Hajnal felé keveredtünk ki a városból, és megint csak a kérdés: hová? Mit csináljunk? A benzin olcsó, kb. 25,-Ft egy liter. Úgy döntöttünk, hogy irány Florida! Másnap este már az Atlanti-óceánba lógtunk a lábunkat **Cap Canaveral**-nél, az USA űrhajós központja mellett. Másnap szó szerint felemelő élményben volt részünk. Végigjártuk az űrhajós központot, megnéztük azt az űrhajót, melynek fellövését napjainkra tervezték. Jóleső érzés volt ott ünnepelni a Holdra-szállás 25. évfordulóját.

A Mamut-expedíció

Egy nappal a hivatalos megnyitó előtt érkeztünk. Sátorat vertünk, elrendezkedtünk, kipihentük magunkat, hisz másnap már komoly barlangi leszállás vár.

A környék számos kisebb barlangjának összekapcsolásával 560 km-essé váló barlangóriásból 110 km van pontosan feltérképezve. A barlangot a Barlangkutató Alapítvány kutatja, már 20 éve, állami támogatás nélkül. Az alapítványnak 700 tagja van. Igyekeznek intelligens, komoly embereket bevonni, akik hajlandók a saját idejüket és pénzüket áldozni a barlang térképezésére.

A **Mamut-barlangnál** nekünk is - mint a kutatótábor többi résztvevőjének - munkafeladatunk volt: feltárás és térképezés. Első túránkon mi magyarok két csoportra oszlottunk, hogy minél több helyet ismerjünk meg a barlangból.

Az egyik csoport a történelmi fő ágon bemelve először egy még feltáratlan szakaszt járt be. Egy 15 méteres vízesésen kötélben lejutva rövid szintes szakaszt találtak. Itt - a rendkívül alacsony hőmérséklet miatt - három óra után befejezték a feltárást. Ezután egy távolabbi ponton (5 óra gyaloglás után) térképeztek Suunto-val. E rövid (néhányszor 10 méteres) szakasz neve Eszter-ág lett. (E csoport egyik lengyel tagja - Wieslaw - korábban hónapokat töltött el Létras-tetőn!)

A másik csoport Sue és Mick vezetésével 6 barlangi szakaszt térképezett fel, közte olyanokat is, ahol ember még nem járt. A helyszín megközelítéséhez 6 óra kellett, a térképező munka 5 óráig tartott. Sue és Mick 20 éve térképezik a barlangot. Ők nyerték el tavaly a térképész verseny nagydíját. Igen jó társakra találtunk, nemcsak tudásuk, emberségük miatt is. Jó volt velük dolgozni. Végül a térképezett szakaszt Jeggyűrűs-résznek neveztük el, mert itt hagyta el Sue a jeggyűrűjét. Amikor kifelé indultunk feltűnt, hogy hagyják, mi menjünk elől. Amikor kiértünk gratulálva mondták: innen még nem talált ki elsőre senki! Elmeséltük nekik, hogy otthon, Budapest alatt is sok labirintus-barlang található. Éjféli után jól esett a vacsora a kutatóházban, de még inkább a két doboz sör, amit Mick tett le elénk. (Tudni kell, hogy a Mamut-barlang baptista vidéken található, a helyi törvények szerint pedig alkoholt sehol sem lehet árulni, vásárolni és nyilvánosan fogyasztani.)

Másnap egy másik helyen térképeztünk, harmadnap pedig Mel Park elnök személyesen mutatta be a környék és a barlang nevezetességeit. Ellátogattunk arra a területre is, amelyet megvásároltak, hogy egy saját kutatóházat építsenek. Éppen aznap tették meg az első kapavágást - kezdték meg az utat építeni.

Az utolsó napon levetítettük saját diáinkat. Több barátunk is jelezte, hogy eljön Magyarországra.

Hajnali órákban indultunk amerikai túránk utolsó autóúttjára, **Washington**-ba. Itt még sietve megnéztük a Capitolium-ot és a Fehér-házat, majd 11 órás repülés után érkeztünk haza, Budapestre.

Melléklet: 1 oldal

**NATIONAL
SPELEOLOGICAL
SOCIETY, INC.**

DEDICATED TO THE EXPLORATION, STUDY AND CONSERVATION OF CAVES

Office of the President

3683 Oakleaf Drive
West Bloomfield, MI 48324-2545
U.S.A.

2813 Cave Avenue
Huntsville, AL 35810-4431

Telephone 205-852-1300
Fax 205-851-9241

July 24, 1994

Pannonia Foundation
Budapest
Jászlandány u. 55
Hungary

Dear Friends,

It was a great pleasure to have László, Julia, Esther, and Tamás represent your outstanding organization at the National Speleological Society's Annual convention and the Cave Research Foundation expedition at mammoth Cave. The participation of members of your esteemed organization contributes greatly to our understanding and appreciation of the brotherhood of speleology. Please convey to them our fondest best wishes.

I would also like to thank you for the collection of books, given by them in your name:

The itinerary for the Hungarian-USA Expedition

A description of their research

A description of József-hegyi Crystal Cave with six slides

Emblem of the 1989 International Congress of Speleology

Booklet on *The Caves of Buda*

Ajánlás, authored by Dr. Dénes

Showcaves of Hungary

Colourful World of Caves with text by H. Tamás and translation by Dr. Ödön

Mineral Rarities of Hungary by Balázs and Szakáll

We are, in deed, happy to be in receipt of such fine publications. Please be assured that these books have been added to the National Speleological Society Library where they will be available to members and scholars for research.

Warmest regards,

David Luckins, President
National Speleological Society

CC: John Holsinger, NSS International Secretary
Jeanne Gurnee, Past NSS President
Elizabeth L. White
William W. Torode, NSS Librarian

AFFILIATED WITH THE AMERICAN ASSOCIATION FOR THE ADVANCEMENT OF SCIENCE

NSS
Elnöki Iroda
3683 Oakleaf Drive
West Bloomfield, MI 48324-2145
USA

Pannonia Alapítvány

Kedves barátaim!

Nagy örömmel szolgait, hogy László, Júlia, Eszter és Tamás, kiváló szervezetük képviselésében részt vett a Nemzeti Barlangász Szövetség (NSS) éves találkozásán és a Barlangkutató Alapítvány (Cave Research Foundation) Mammoth Barlang expedícióján. Nagyrabecsült szervezetük tagjainak részvétele nagyszerűen példázza elkötelezettségüket a barlangász-testvériségről. Kérem, tolmácsolják társaiknak szívből jövő jókívánságainkat.

Szeretnénk megköszönni azt a könyvgyűjteményt is, amit szervezetük nevében adtak át:

A magyar USA expedíció utiterve

Kutatási leírás

A József-hegyi Kristály Barlang leírása, hat felvétellel

Az 1989-es Nemzetközi Barlangász Kongresszus emblemmája

Budai barlangok kiskönyv

Dr. Dénes: Ajánlás

Magyarország barlangjai

A barlangok színes világa

Magyarország ásványtársaságai

Természetesen boldogok vagyunk, hogy ilyen nagyszerű kiadványok birtokába jutottunk. A könyvek az NSS könyvtárba kerültek és elérhetőek lesznek a tagok és kutatók számára.

Szívélyes üdvözléssel:

David Luckins, elnök

Nemzeti Barlangász Szövetség (NSS)

John Holsinger, NSS nemzetközi titkár

Jeanne Gurnee, volt NSS elnök

Elizabeth L. White

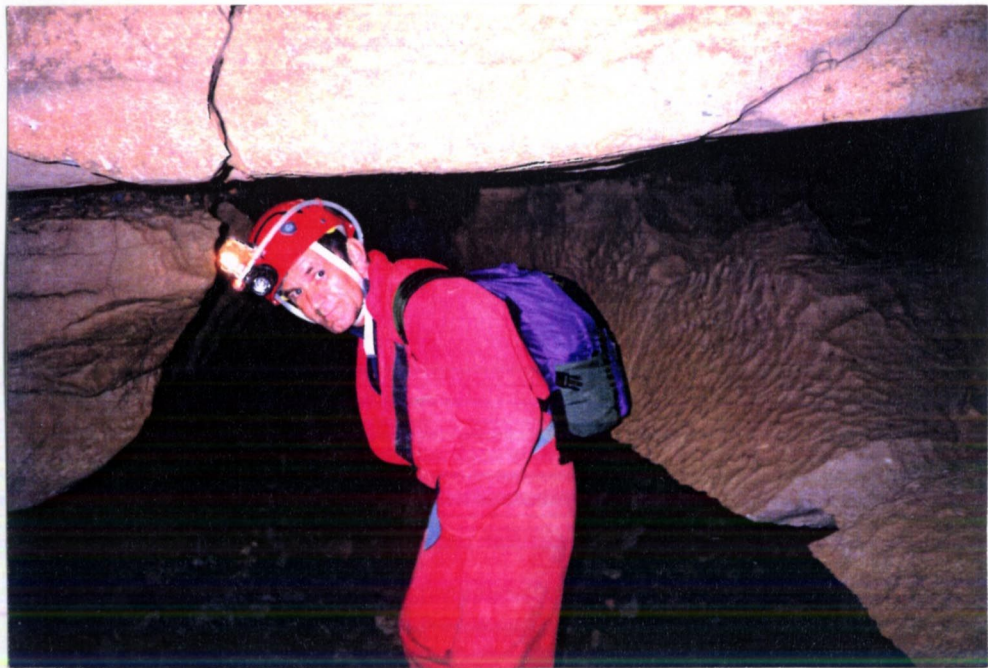
William W. Torode, NSS könyvtáros



Fifty-First Annual Convention
June 18-25, 1994



40. A Lechougilla-barlang bejáratánál
(Kardos László)



41. Térképező túrán a Mamut-barlangban
(Kardos László)

Fotó: 39., 40., 41.

6.2.7. Montenegro

(Kovács Attila)

Mint derült égből villámcsapás: megyek Montenegro-ba! Bár nem barlangos út lesz, de ezt nem szabad kihagyni. Tulajdonképpen (Kröel Dulay) Gyuri biológus-hallgató kollégáit helyettesítem az úton. (No nem mint biológus, hanem mint útitárs.)

Június 12-én érünk **Kolasin**-ba, a hegyek közötti kisvárosba. Daniel Vincek, a magas, friss mozgású 60 fölötti férfi, akivel Gyuri levezette ezt az utat, már messziről kiszúr - találkozunk. A hajnali felhős, párás vidék igen szép, de Daniel legyint: - Eh, ezt nem érdemes fényképezni, ez csak Kolasin! A botanikus-kert - amit keresnünk kellett volna, ha nem találkozunk - saját (nyári) házának kertje. (Egyébként Podgorica-ban - ex Titograd - laknak a feleségével.) Bent mindenki alszik, kint lepakolunk, végigjárjuk a virágneves kis táblákkal telitűzdelt kertet. (Gyurinak feltűnik, hogy csak virágos növényeket gyűjtött be. Szerinte amatőr botanikus. Később kiderült, valóban: dolgozó korában GANZ-árammérőkkel kereskedett.) Felébred a házinép, bemegyünk: reggeli, pálinka, egyetemi tanár (csak nem a mi fogadásunkra jött ide?! Lehet, bár sohasem tudtuk meg!). Gyuri hozott némi általuk keresett irodalmat, de nem sokat, én pedig nemhogy botanikus, de még biológus sem vagyok. (Ez több helyen sem volt szerencsés, ezért többször elő sem hozakodtam barlangász mivoltommal, pedig néhányszor jó lett volna. Nekem. Daniel-nek kevésbé.)

A vendéglátás mindenestre jobb mint számítottuk, autóval megyünk az 50 km-re levő Durmitor-ba. (Vonat nincs, busz meg esetleg. Másként - magunk - nem tudom hogy jutottunk volna oda.) Kb. 4 napra ott Daniel lesz a vezetőnk. Sátor, hálósák nem kell - mondja Ő, fele holminkat náluk hagyjuk Kolasin-ban.

Az út gyönyörű: a Tara-kanyonban megyünk jó darabig. Gyurinak a botanikus érdekességeket mutogatja, én a sziklafülkéket nézegetem. A nálunk levő "Kirándulások 6 ország hegységeiben" című könyv nem nagyon ír montenegrói barlangokról, pedig a 100-300 méteres falakban számos nagy száda látszik. **Zabljak** a belső Durmitor - a központi 2500 körüli gerincek és csúcsok karéja - lábánál fekszik, a fennsík peremétől 7-15 km-re. Teljesen idegenforgalomra berendezkedett - most üres - kisváros. Üres egyrészt a háború miatt (itt nincs, de a Németország felőli megközelítés útvonalán igen), másrészt a Durmitor-ban túrázásra alkalmas idő a július és az augusztus. A szállásunk pár napra egy többszintes - vendégekre váró üres - ház emeleti szobája lett. A házigazda Miro Bulic, valamilyen vezető pozícióban van a Nemzeti Parknál. Délután a nevezetes, kb. 2 km-re levő **Fekete-tó** (szárazság idején Fekete-tavak, mivel ketté válik) megtekintése a cél. Már a tó léte is csoda a mészkőplaton, és a körbevezető ösvényen is láttunk néhány érdekességet - persze a botanika jegyében. Számomra az itt eltöltendő néhány nap önmagában is érdekes, hisz olyan magasságban tartózkodunk napokig, ahová otthon fel sem juthatunk. Az időjárás változó, néha kicsit kisért a nap, de a levegő hűvös. Gyurival le-le maradunk Daniel mögött, annyi a lencsevégre kínálkozó téma. Fantasztikus mennyiségben borítja a (főleg fenyő-)fákat a szakállzuzmó. Otthoni (leány-völgyi) friss élményem után örömmel ismertem rá a sárga ibolyára, erdei madársóskára. A nem túl nagy tó körüljárása nem tart sokáig. Itt találkoztam az első barlanggal. A kis visszahajló 3 méteres sziklafalat még nálunk sem mernék barlangnak nevezni, de mivel az emléktábla tanúsága szerint itt bújt el Tito valamikor, valakikkel, hát barlanggá magasztosult és Tito-barlang névre hallgat.

Kora este még elmegyünk Gyurival járn egyet a környéken. A fennsíkon idefelé jövet az autóból valami erősen sziklás völgyecskét láttam - ezt keressük. Meg is találjuk - sárga len (*linum capitatum*) és (bordás-) tárnics között gázolva. A völgy a Fekete-tóból kifolyó patak egykori medre lehetett, tele víznyelővel. Az egyik nyitott nyelőben egy szarvasmarha komplett csontvázát találjuk. (A hús már régen beleázott a nyelőbe!) Gubóvirágot és más sziklai apróságot gyűjtünk otthonra, majd hazafelé menet egy nagy szeméttelap mellett az eldugult szennyvízcsatorna bűzös vizét látjuk befolyni a számos víznyelő egyikébe. Felette egy busz fejenálló roncsa Montenegro Turist felirattal: csinálunk róla egy reklámfotót!

Mánap reggel 6.45-kor indulunk, borús, hűvös időben. Cél a **Bobotov Kuk** (a Durmitor legmagasabb csúcsa = 2523 m), a **Ledena pećina** (Jégbarlang) érintésével(?!). Könyvünk szerint 12 km, 5½ óra, szintkülönbség 1100 m. Megered az eső. Egy hatalmas, meredek hófolton átgázolva, némi sziklamászás után behúzódnak az **Obla Glava** aljában egy (egyszemélyes!) bivakbarlangba. Eszünk, de még utána is esik, elindulunk a hófal és a szikla közötti 3-4 m mély résben. A végén kicsit mászni kell, Daniel-nek nem megy, pedig a 6-os kötelét is beveti. Visszamegy

inkább, és a meredek hólejtőn jön fel. Közben persze teljesen elázunk valamennyien, de a hófolt felső végénél megtaláljuk a jégbarlangot. A száda előtti összeállt hó meredeken "lefolyik" a barlangba, messze bent (lent) nagy jégoszlopok látszanak. Úgy tűnik le lehet menni vagy a fal mentén vagy a havon, meg is próbáljuk Gyurival. Először Daniel jégcsákányával óvatoskodok félig sziklán, félig havon, aztán lerohanunk térdig süppedve a hóba. Lent minden olvad. A jégoszlopok felett jelentős - 20-30 m - magasságú a kb. 6x15 méteres terem, melynek túlsó (a bejárat hólajtóval ellentétes) oldala ismét emelkedik, szifonszerűen, kötőrmelékkal borítva. A terem oldalából egy 1½ méternyi járaton tovább lehetne menni, de csak egy jégcsúszdán, és nagyobb lámpa híján azt sem látjuk hová. Fotózunk hát, remélve, hogy Daniel nem fagy meg odafönt.

Mire fölerünk későre jár, ahhoz nagyon is, hogy a még 2 óra járásra levő Bobotov Kuk-ra felmenjünk. Ehelyett hazaindulunk Lokvicén át. Ismét elered az eső, és bár szép helyen járunk, kisebb barlangot is találunk, de nem túl kellemes az utunk.

A Durmitor mészkőhegység. Kb. 20x30 km méretű, 1400-1600 m magasságú, Ny, É és K-felől átlagosan 1000 m mély szurdokkal batárolt fennsík, melynek közepéből még kiemelkedik a 2500 körüli csúcsmagasságú, 10-15 km átmérőjű belső hegység. Mindez főleg triász, kisebb mennyiségben kréta mészkő, ókori palán és bomokkövön. Ennek ellenére a már említett könyv sem és a "Barlangtúrák 8 országban" sem említ a Jégbarlangon kívül más barlangot.

A geológiai középkorban megindult karsztosodás állítólag csak töbröket és uvalákat eredményezett(?).

És amit láttam: a Tara-folyó medre tele van forrással, felette több szintben sok nagy száda tátong. A központi magas hegvek között számos látványos víznyelőben tűnik el a hófoltok vize, és keresés nélkül is több kisebb barlang, barlangroncs akadt az utunkba.

Véleményem szerint a hegység egyszerűen feltáratlan barlangos szempontból, bár néhány dolgot megtudtam: az itt dolgozó barlangász csoport központja Niksic-ben (ejtsd: Nyiksics) van, (kb. 50 km-re). A központi Durmitor D-i részén van egy 1200 m mély barlang. Idegenforgalmi (kiépített) barlang nincs.

Június 14-én, a Tara-kanyon botanikai érdekességei helyett Daniel úgy dönt: inkább a **Savin Kuk**-ra menjünk, mivel az idő tiszta. Daniel autóján elvisz a felvonó-állomásig, a délutáni értünk jövését köszönettel, de határozottan elhárítjuk, Daniel haza(valahova) megy, mi pedig Gyurival a hegy K-i oldalán indulunk el felfelé, mivel itt nincs út(!). Meredek, füves legelőn jutunk fel tehének, birkák között a függőlegesen letörő É-i fal peremére. Tovább több a szikla, kevesebb a fű és megjelennek a hófoltok. A lapos csúcson (2313 m) metszően hideg szél fogad, de gyorsan eláll. Süt a nap, tiszta a levegő, de körülöttünk mindenhol esik. Fotózunk, eszünk, majd minket is elér az eső, széllel és hegyes jégkristályokkal tetézve. Elindulunk lefelé a jelzett úton, bár Gyuri a meredek Ny-i oldal felé menne, de én nem vállalom. Drótkötél is van egy helyen beépítve (a Sljeme és a Savin Kuk közti hágónál), lehet, hogy az Okno-barlanghoz visz le.

A felvonó felé megyünk, hamarosan elérjük a Savina voda (szent-) forrást. (2100 méteren ered, mészkövön!) Környékén sok a kőületegazdag kő és az eldobált aprópénz. Lejjebb barlangot találunk (**Savina pecina**), elég jelentős méretű ahhoz, hogy megálljunk fotózni. Közben elered az eső, és ettől kezdve végig esik, csak az intenzitása változik. A felvonó alatt mesterséges sítérep: "ha nincs, csinálunk" a jelszó, és ott hevernek a régi felvonó roncsai is.

Az É-ra tartó ösvény mentén egy réten, három igen mutatós (suvadó!) víznyelőt láttunk. (A térkép szerint a hely neve Vucja jama!)

Másnap reggel is még esik, reménytelennek látszik, de Gyurival összepakolunk egy Tara-kanyon peremi túrához, de mégsem oda megyünk, mert délelőtt megjön Daniel (talán hazament tegnap), és autós utat ígér, ha eláll az eső.

Délután 1 körül indulunk a D-i műúton. Szép a Savin Kuk alatti hatalmas rét, a rajta meanderező patak. XIV. századi temetőhöz megyünk, majd egy másikhoz (közben kosborokat, zászpákat fényképezünk). Fantasztikus erdei-fenyő erdő mentén fantasztikus völgybe érünk. Gyönyörű a tó, a templom, tovább menve érdekes a tömeges, virágzó genyőte, de a fűrésztelep sem akármilyen (a fűrészpor halma 15 m magas, és 60 m hosszú).

Hazafelé meglátogatjuk Branislav Cerovic-ot. A Belső Durmitor lábánál fekvő Iván-völgyben (Ivan do) lakik, ő a hegység egyetlen turistatérképének és túrakaiuzának szerzője. 1932 óta lakik itt, 60 évesnek nézzük, és 84!

Reggel süt a nap, itt-ott gomolyog néhány kisebb hófehér felhő: minden tökéletes a **Tara-kanyon** peremi kiránduláshoz. Autóval vágunk át a fennsíkon a Velki Stulac és a Curovac közti nyeregig, majd a Curovac-ra megyünk



42. Ledena pecina (Jégbarlang)
Durmitor, Montenegro
(Kovács Attila)



43. Albán liliom (*Lilium albanicum*)
Visitor, Montenegro
(Kovács Attila)

gyalog K felé, a többszáz méteres sziklafal peremén, először törpefenyők között, majd karrós - távolról kopár, közelről mindenféle virággal teli - hegyoldalon. A levegő egy kicsit párás, de azért jól látszik lent a folyó, kb. 1000 méterrel alattunk, és szép a V. Stulac időnként felhőbe burkolózó (2104 méteres) csúcsa. Ennek fotózásáról Daniel lebeszél, tekintve, hogy katonai (rakéta irányító) bázis, és hátha valaki figyel minket.

Aznapi barlangos élményeim: a Curovac csúcs közelében, a sziklafal peremétől 2 méterre zomboly nyílik! A kb. 5 m mélyen eltömődött akna alja bontható, de lehet, hogy kinyílik a sziklafalra. Ezenkívül a **Curovac** (1625 méteres) csúcsán kalcitkéreg és kalcittal cementált agyag jelzi, hogy a csúcs egykor egy feltöltődött barlang volt. Ezen a hegyen is van jég által utólag formált uvala, barlang kiszellőző hasadéka, rengeteg virág (és kilőtt töltényhüvelyek).

Visszafelé elbúcsúozunk Bulic-éktől, felvesszük Cerovic-ot és megyünk vissza Kolasin-ba. Ismét a Tara-kanyon az útvonal - vagy 50 km-en keresztül. Aznap Daniel-ék nyári házában alszunk.

Reggel indulás a Prokletije-hegységbe. Előtte még meglátogatjuk a Biogradska Nemzeti Park igazgatóját. (Neki sem ártott volna az a magyar nemzeti parkokról szóló könyv, amit Daniel-nek vittünk ajándékba!) Kávézunk és sajnáljuk, hogy a Biogradska megtekintésére nincs időnk (itt tudtuk meg, hogy ez egy őserdőt véd), kapunk térképet és egy jelvényt, amit Gyuri azonnal el is hagy.

Kb. két órással út után (miközben látjuk a Komovi látványos tömbjét) érünk Brezovice-be, ebbe a Plav melletti kis faluba, Mico Prascevic családjához. Rövid családlátogatás után Gusinje-be megyünk át Seki-t keresve - Ő ugyancsak Daniel régi ismerőse. Nem találunk otthon senkit, várakozás helyett elmegyünk a **Grbaja-völgybe**. Gyönyörű a völgy, előttünk a **Prokletije-hegység**, majd ide valahova eljövünk a napokban - ígérte Daniel. Az időjárás itt is gyorsan változik: esett is közben, estére pedig megint szép napos idő lett.

Találkoztunk Seki-vel is, amint hazafelé tartott. "A legnagyobb hegymászó" - mutatta be Daniel. Járása, beszédje kicsit furcsa, bizonytalan, lassú, mint aki enyhén alkoholos állapotban van. Miután sapkáját levette, láttuk meg fején a heget: súlyos műtétje volt öt évvel ezelőtt.

Felesége muzulmán, mint a város többsége (kb. 10% montenegrien, 90% albán - és muzulmán). Az esti sétánkon mindez jól látszott a nagy hegyek közé épült kis városban: sokan jártak hosszú, bő bugyogóban, hallgattuk a műezint, rácsodálkoztunk a kis fa-minaretekre.

Reggel 7-kor, Mico-éknál cinkos kacsintással kapott pálinka és hiába várt reggeli után Brezovice 900 méteréről indulunk a felettünk tornyosuló **Visitor** 2200-as csúcsát megmászni. Ez a hegy a Prokletije-től É-ra, K-Ny-i irányban húzóódó hatalmas vonulat, a tetejéig zöld, nincsenek kopár, merészen felnyúló csúcsai, inkább csak egy gerinc az egész. Ez lett a legbotanikusabb kirándulás az egész úton. Millió virággal borított rétek sorozatán haladtunk át: zászpa, kosborok, sisakvirág, feljebb genyöte, albán lilium. Közben beszélgetünk: magyarul, angolul, montenegrienül.

A csúcs alig emelkedik ki a gerincből, mállik, omlik, a kövek felületén mészkiválás. Lent Plav városa, mellette a Lim folyót indító Plavi-tó, a távolban a 90 %-ban albán területen fekvő Prokletije-hegység, gyakorlatilag feltáratlan hegyivel, völgyeivel, barlangjaival. *(Ez egy ténylegesen fehérről folt Európa térképén. Eddig valószínűleg csak a néhány ottlakó és a műboldak látták! Cerovic eléréskénnyülve emlegette egy-két helyét, abova sikerült eljutnia.)*

A hegy túloldalán megyünk vissza le. Mico egy barlanghoz vezet, bejáratában áttetsző, nagy hókupac. Törmelékes, széles, jeges, rövid ága lefelé, keskeny, száraz folyosója felfelé vezet. Alig néhány fotó után a két montenegrien elunja a várakozást, sürgetnek: menjünk. (Érthető: a barlangban egyetlen virág sem nőtt!)

Lejjebb, ahogy meg van írva, a kibukkanó palaréteg fölött forrás tör fel. 50 méterre tőle a mészkövön víznyelő két hatalmas torka. Az egyikben kb. 10-20 méternyi folyosó bejárható, (egyébként tágas) vége palatörmelékekkel eltömődött. A forrás és a nyelő közti szakaszon moha és hízóka (nálunk inkább csak a dunántúlon előforduló mocsári, húsevő virág) tenyészik nagy tömegben.

Az utolsó napra könnyű kirándulás maradt. Seki a vezető: Ő nem fog ingadozó lépteivel sem rohanni, sem kitért sziklaperemeken sétálni. A Volusnica-ra készülünk - tegnap már láttuk 450 méternyi függőleges sziklafalát.

Autóval a Grbaja-völgyben álló házcsoportig megyünk, majd gyalog indulunk tovább a völgyben felfelé. A reggeli fényekben is nagyszerű látványt nyújt a Prokletije (a Karanfil tömbje); a rét gőzölög, ahogy az egyre feljebb kúsó nap fénye eléri. Vízitölünk a katonáknál. A parancsnok kéri: meséljük el otthon, nincs náluk harc. A beszökdöső albánokra vigyázó csapat szinte kizárólag albán. Pár száz méterre áll a turistaház. Itt is megállunk, mivel ismerősöket találunk, majd sűrű bükkerdőben, egyre meredekebb úton haladunk fölfelé. Botanikai érdekesség is akad, pl. medvehagyma, de

geológiai is: a **Volusnica** fák közül ki-ki bukkanó hatalmas mészkőfalában hatalmas szádák tátonganak, lábunk alatt pedig vegyes kőzet van - mészkő, pala, homokkő. Feljebb kis szurdok mészkőben (víz nélkül), majd hirtelen véget ér az erdő. 1650 méteren kiérünk a Volusnica havasi legelőjére. A körben hegyekkel védett völgyben patak folyik, vízesések zúgnak, a fű szinte elképzelhetetlenül zöld, a magasabban fekvő részeket áfonya borítja. Természetesen lakják - pásztorok - ezt a mesebeli rétet. Elindulunk jobbra a vízesés-csoport mellett (a palában - valószínűleg, mivel még senki sem határozta meg - tőzegmoha kövület) a legmagasabb csúcs felé. Hófoltok és áfonya, patakmedrek, homokkő. Az egyik nagyobb kőlapon ie. 800-ból származó rajzok. Kard, katona, anya, gyermek, gyík. A rajzok felfedezője, megfőjtője, a Volusnica feltárója, a turistaút kijelölője ugyanaz a személy: Seki, mai túravezetőnk.

A csúcs (Maja Popadija, 2056 m) és a szomszédos kisebb (Trojan) a határ, oda már nem megyünk, balra tartva a Grbaja-völgy fölé magasodó sziklafal pereméhez jutunk. A Karanfil látványa innen lenyűgöző. Mintha a levegőben űlve, a semmibe kapaszkodva néznénk a szemközti, 1-2 km-re levő Ocnjak-ot (Szernfog) és a Karanfil (Szegefű) három 2400 körüli csúcsát. Seki lassan halad, van idő nézelődni, csak a filmünk fogyott el.

A peremet elhagyva ismét a belső völgyben járunk. A sokféle kőzet és a környező magas hegyek miatt rengeteg forrás ered itt. A füves részek alól kibújó mészkőszirtek karrbarázdákkal tagoltak. Itt-ott hófoltok oldódnak bele a mészkőbe, némelyik zártabb mélyedésben három hónappal elmaradt a vegetáció (tavaszi csillagvirág, alig előbújt zászpa).

Sajnáljuk otthagyni ezt a helyet, de indulunk vissza. Lefelé egyre melegebb lesz, az autó is átforrósodott a napon, így mi is jól átsülünk benne, mire Seki-ék házához érünk. Felesége forró(!!!) sült krumplival vár. Kapunk hideg áfonyaszörpöt is (ezt már kóstoltuk korábban is náluk - nagyon finom). Itt már nem sokat időzünk, indulunk vissza Kolasin-ba: vonatunk este 23.07-kor indul. Mico-ékhoz - mivel a házuk előtt húznánk el - beugrunk egy rövid búcsúzásra, majd a Lim-folyó mentén tartunk hazafelé.

Kolasin-ban még egy defekt utáni kerékcseré is vár még ránk, majd gyors pakolás, és főhetünk ismét éjszaka a tömött vonaton. Katonák kíváncsiak időnként a zsákom tartalmára, de ettől sokkal kellemetlenebb a meleg, amely egyre nagyobb. Csúcsa talán a szabadkai kisvonaton volt, ahol most nem a csempészeket akasztották le a vámosok, hanem a katonaszökevényeket a határőrök. Szabadkán még volt időnk egy rövid városnézésre: a régi belváros nagyon szép.

Szegeden éppen elértünk egy vonatot mely mindkettőnknek jó lett: Cegléden ketté válva nekem Miskolcra, Gyurinak Budapestre.

Fotó: 42., 43., 44.

6.2.8. Szlovéniai barlanglátogatások

(Schreithofer Nóra)

1994 augusztusában Szlovénián át a horvát tengerpartra utaztunk. Így nyílt lehetőség arra, hogy a családot elcsábítsam a klasszikus szlovén karsztra. A világhírű Postojna-, valamint a Skocjan-barlangok megtekintését vettük tervbe.

Nagyon elnyerte tetszésemet, és azt hiszem, a magyar idegenforgalmi barlangok is példát vehetnének a szlovének által alkalmazott reklámfogásokról: már az osztrák-szlovén határ átlépésekor számos, eme két barlangról szóló, és a látogatásra csábító tájékoztatót nyomtak a kezünkbe, majd az út során több figyelemfelkeltő táblával és felhívással találkoztunk, amelyek mind a turisták csalogatását szolgálták. A **Postojna-barlang**hoz érve megismerhettük az igen szépen kiépített környéket. A pénztárnál már elég hosszú sor állt. A jegyek meglehetősen borsós árának kifizetése után kisvonattal vittek be a barlang "kevésbé látványos" kezdeti szakaszain való átszárgulás után a fő látványosságokat adó részekbe.

A barlang, habár idegenforgalmi célokra már igen régen kifejlesztették, mégis őrzi szépségét.

Az idegenvezető ismertetéséből kiderült, hogy nem csak mint földtani objektum jelentős, hanem történelmi szerepe is volt. A helyi lakosok ugyanis ide menekültek a nácik elől. A hatalmas termek cseppkőképződményeinek alapos megismerésével igen jól megfigyelhető az őket borító koromréteg, ami a fáklyás-felfedezők nyomait őrzi.

A túra után ellátogattunk a Postojnától 9 km-re található **Predjama-kastélyba**. A kastély sziklára épült, mögötte és alatta egy barlangrendszer húzódik. Ez a rendszer tette lehetővé, hogy a kastélyból még egyéves ostrom után is friss



44. Grbaja-völgy
Prokletije-hegység, Montenegro
(Kovács Attila)



45. Skociani-barlang
(Schreithofer Nóra)

húst tudtak az ostromlók közé dobni, annak jeléül, hogy van még táplálékuk, ugyanis ezen a rendszeren keresztül pótolták készleteiket. Vízet pedig úgy nyertek, hogy az esővizet a barlang falára szerelt fémtálcákkal összegyűjtötték és ezt a kútba vezették.

Ötnapos horvátországi tartózkodás után tértünk újra vissza Szlovéniába, és ekkor került sor a **Skocjan-barlang** megtekintésére. A belépőjegy ára itt is elég borsosnak bizonyult, de hát egyszer élünk! A gyülekezőhelytől néhány perces gyaloglás után értük el a mesterséges bejáratot. A barlang több részre oszlik. A Csend-barlangja egy klasszikus karszt, méreteiben és cseppkőképződményeiben Postojnához hasonló. A barlang jelképe az Óriás nevű cseppkő. A Csend-barlangjából lépünk be egy igen jó akusztikájú, cseppkövekkel dúsan díszített terembe. Innen utunk cseppkő-lefolyásokkal és sztalaktitfüggönyökkel borított meglehetősen tágas "folyosón" vezetett, ami egyszerre csak lejteni kezdett. Körülnézve csak szédületes méreteket sejtető sötét ürességet láttam. Valahonnan a mélységből a Reka-patak dübörgése hallatszott. Amikor a lámpák meggyulladtak, egy iszonyatos méretű teremben találtuk magunkat. Az amúgy igen erős lámpák fénye elveszett a fantasztikus méretek között, és ekkor döböntem rá, hogy milyen kicsi is az ember a természet nagysága mellett. Sziklába vágott ösvény kanyarog végig a patakmeder fölött. A túra csúcspontját a 60 m magasán a szakadék fölött átívelő keskeny hídon való átkelés jelentette. Sajnálattal tapasztaltam, hogy a csoport több tagja tériszonyban szenvedett, és alig mertek végigmenni a túraútvonalon, a hídról nem is beszélve. A barlang kijárata felé közeledve megcsodálhattunk egy gyönyörű tetarata-sorozatát. A természetes kijáraton át hagytuk el a barlangot.

A Skocjan-barlang vad szépségével - szerintem - felülmúlja a Postojnát. Ha egy, a barlangok iránt némi affinitást mutató laikus ellátogat oda, megértheti, hogy miért is sóvárog oly sokszor a barlangász a CSEND VILÁGA után.

Fotó: 45.

6.3. Rendezvények

6.3.1. Közgyűlés

(F. Nagy Zsuzsanna)

Alapszabályunknak megfelelően januárban megtartottuk a közgyűlést. Az éves beszámoló és tervek ismertetése után teljes jogú tagnak felvettük Kutas Tamást, Ferencsák Attilát, ifjúságinak Szabó Gábort, Hojda Pétert, pártolónak Schreithofer Nórát, Pándi Ágneszt, Zana Zsuzsát, Tarjányi Zsoltot.

6.3.2. Vezetőségi ülések

(F. Nagy Zsuzsanna)

Hét alkalommal tartottunk vezetőségi ülést. Döntöttünk rendezvényeink szervezéséről, a kutatóházzal kapcsolatos tervekről. Körlevélben kértük a tagságot: évente egy hétvégén vállaljon felügyeletet a házban. A kezdeti néhány hónap után elhalt a kezdeményezés. Az egyre több munkával járó fenntartás meglehetősen sok energiát vesz el. Vincze Klára továbbtanulásával kapcsolatos távolléte miatt ideiglenesen megbíztuk Tari Edit tagjelöltet a pénztár vezetésével.

6.3.3. Csoportgyűlések

(F. Nagy Zsuzsanna)

Táboraink időszakát kivéve minden héten megtartottuk csütörtökönkénti csoportgyűléseinket. Ezeken ismertettük a vezetőség döntéseit, megbeszéltük a hétvégén tervezett programokat, előkészítettük táborainkat. Nyolc tagunk 23 alkalommal tartott diavetítéssel egybekötött előadást gyűléseinken, szakmai fórumon és ismeretterjesztési céllal iskolákban, gyerekek körében is. A Technika Házában diavetítő, video és könyvtárunk található. A legfrissebben megjelent karszt szakirodalomhoz igyekszünk minél hamarabb hozzájutni, s azt tagságunk számára kölcsönözni.

6.3.4. Előadások, konferenciák, kiállítások

6.3.4.1. "Barlangkutatók a barlangokért" találkozó

(F. Nagy Zsuzsanna)

Létrás-tetőn, mint az ország egyik barlangos centrumában 19 egyesület fordult meg az elmúlt évben, s nemcsak egy alkalommal. A csoportok szervezetségi szintje meglehetősen szélsőséges, leginkább a szerveztlenség felé mutatva nagyobb arányt. Sajnos, ez utóbbiak miatt a miskolci barlangkutatókat jónéhányszor kellemetlen helyzetbe hozták bizonyos fórumokon, ezért úgy éreztük, valamit tennünk kell, hogy a hazai barlangkutatás helyzetét, szervezetsége színvonalát felismertessük, s valamit tegyünk a helyzet javítása érdekében. Ezért Jósfaón március 18-20. között Barlangkutatók a barlangokért címmel találkozót szerveztünk. Vendéglátónk az Aggteleki Nemzeti Park volt, s az előzetes körlevélnek és vitaanyagának köszönhetően csaknem 60 résztvevő fejtette ki véleményét a hétvégén négy témakörben. A részvétel önkéntes volt, s úgy éreztük, valamennyi jelentősebb irányzat, illetve képviselője szót kaphatott (A Természetvédelmi Hivatal (Barlangtani Intézet), az Aggteleki és a Bükk Nemzeti Park, az MKBT magas szinten képviseltette magát, s ott volt a Szeleta, a Papp Ferenc, a BEAC, a III. ker, az ELFT, a Karszt, a Baradla, a Denevérekutatók B. K., az Alba Regia, a Myotis, a Foton csoport, s számos egyéni érdeklődő).

A találkozón közfelkiáltással egy bizottság alakult, amitől a résztvevők a kérdéskörökben felmerült javaslatok továbbvitelét remélték, remélik. A bizottság tagjai: dr. Csepregi István (Természetvédelmi Hivatal), Székely Kinga (T.H. Barlangtani Intézet), Baross Gábor (ANP) Nyerges Miklós (MKBT), Bajna Bálint (MTSZ), Szenthe István (egyéni), F. Nagy Zsuzsanna (MLBE). Miután mi, mint a találkozó szervezői nem voltunk felkészülve semmiféle folytatására a rendezvénynek, a bizottság összejövetelét még nem szerveztük meg, de a közeljövőben egyeztetünk ebben az ügyben az érintettekkel. Egyesületünk vállalta az szervezést, az anyagi kockázatot. A találkozó eredményét elismerve a Bükk Nemzeti Park Igazgatósága, valamint a Természetvédelmi Hivatal utólagos támogatásáról biztosított bennünket, melyet ezúton is köszönünk.

A találkozón munkamódszerünk a következő volt: a témakörök fél napos vitáin a hozzászólók véleményét egy-egy mondatban összefoglaltuk, s az ötletroham eredményeként kialakult kérdéssort még megszondáztattuk egy-egy kérdőívön (mely itt most mellékletként olvasható).

A jól-rosszul feltett kérdések ellenére is körvonalazódik egyes témakörökön belül, hogy mely ügyekben lehetne hatékony előrehaladást elérni, hiszen konszenzust mutat az eredmény, s melyek azok az ügyek, melyekben merőben ellentétes álláspontok jelennek meg, s csak további megbeszéléseken közelednének a vélemények. Sok olyan ügy vetődött fel azonban, melyekben utólag az a véleményem, hogy soha nem is várható egyetértés, mert a rendszer (rossz) felépítéséből fakad, melynek okait kutatva a következő további kérdésekbe botlunk, s amelyek tisztázása nélkül bárkinek is legyen ambíciója terve, jószándéka a barlangkutatás országos szintű ügyeiben tevékenykedni, számolnia kell vele, hiszen kimondatlanul is ott lappangnak:

- A szűken vett, szakmai jellegű barlangkutatás társadalmi háttér nélkül, önmagában meg tud élni?
- Hány kutatót érint ez, s hányat a barlangászat, mint szabadidős tevékenység?
- Tudna-e az előbbi csoport ez utóbbi nélkül elismerést, anyagiakat, s ad-hoc ingyenes segítséget szerezni terveikhez, munkáihoz?
- Mennyiben jelenik meg az MKBT alapszabályában e két érdekcsoport képviselete?
- Mennyiben jelenik meg az MKBT tevékenységében a két érdekcsoportnak nyújtott szolgáltatás?
- Mennyiben okoz gondot ez a "szeretlek is, meg nem" is helyzet szervezeti szinten?
- Mennyire kell, lehet vagy tudjuk szabályozni a szabadidős vonalat szervezeti szinten?
- Megkérdőjelezhető-e a két irányzat egymásraultaltsága?
- Ha egymás nélkül nem megy: jó-e, hogy egy másik országos szervezet felé még egyszer osztódik e tenni képes maréknyi társaság?
- Nem érkezett még el az ideje, a profil bővítésnek, vagy szűkítésnek?
- Mennyiben akadályozzák ezt a profiltisztítást személyeskedések?
- Kik látják a leginkább kárát a jelenlegi helyzetnek?

A hazai barlangkutatók közötti közvéleménykutatás eredménye
Jósvafő márc. 18-20.

KÉRDŐÍV a jogi szabályozás témakörében

1. Szükséges, hogy a csoportok alaposabban megismerjék a hatályos jogszabályokat?
31 IGEN 2 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
2. A jogi ismeretek nagyobb súllyal szerepeljenek a oktatási anyagokban?
25 IGEN 7 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
3. A barlangászok a hatóságokkal és önmaguk szervezetszervezésével sincsenek megelégedve?
27 IGEN 3 NEM 2 NINCS VÉLEMÉNYEM
4. Szükséges-e a Társadalmi Természetvédelmi Szolgálat?
25 IGEN 3 NEM 4 NINCS VÉLEMÉNYEM
5. Nyíljék lehetőség a barlangok gondozásba vételére, de újragondolva szabályozását?
31 IGEN 0 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
6. A gondozásba vételhez anyagiakat is adjon a hatóság?
28 IGEN 1 NEM 3 NINCS VÉLEMÉNYEM
7. Tisztázódjon a Barlangtani Intézet feladata és hatásköre?
28 IGEN 1 NEM 6 NINCS VÉLEMÉNYEM
8. A csoportok kezdeményezőkézsége megfelelő?
15 IGEN 4 NEM 11 NINCS VÉLEMÉNYEM
9. Szükséges a csoportok szakmai tevékenységéről a Barlangtani Intézzel a folyamatos konzultáció?
24 IGEN 6 NEM 4 NINCS VÉLEMÉNYEM
10. A tudományos tevékenységben az állami szerepvállalás kevés a társadalmi tevékenységhez képest?
20 IGEN 3 NEM 7 NINCS VÉLEMÉNYEM
11. Szükséges-e a karbidlámpák használatának korlátozása.
22 IGEN 7 NEM 4 NINCS VÉLEMÉNYEM
12. Szükséges a jogszabályok megreformálása?
28 IGEN 0 NEM 4 NINCS VÉLEMÉNYEM
13. A szabályozásban a szankciók mellett jelenjen meg az ösztönzés is?
33 IGEN 0 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
14. Szükséges egy országos barlang-nyilvántartás közhiteles formában?
32 IGEN 0 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
15. Az adóalapból legyenek levonhatók a barlangvédelemmel kapcsolatos költségek?
27 IGEN 2 NEM 4 NINCS VÉLEMÉNYEM
16. Kutatási engedélyeket csak megfelelő referencia után adjanak ki?
27 IGEN 2 NEM 4 NINCS VÉLEMÉNYEM
17. Legyen hozzáférhető az aktuális kutatási engedélyek listája?
33 IGEN 0 NEM 0 NINCS VÉLEMÉNYEM
18. Szükséges kijelölni az oktatási célból látogatható barlangokat?
30 IGEN 3 NEM 0 NINCS VÉLEMÉNYEM
19. Lehessen tiltani egyes barlangrészek látogathatóságát?
29 IGEN 2 NEM 2 NINCS VÉLEMÉNYEM
20. Szükséges egy hazai barlangos Vörös Könyv?
30 IGEN 3 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
21. Ugyanazon barlangra a kutatási engedéllyel rendelkező kapjon-e előjogokat?
20 IGEN 7 NEM 4 NINCS VÉLEMÉNYEM
22. Szükséges-e a kutatási engedély érvényességét konkrét határidőhöz kötni?
23 IGEN 9 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM

23. Szükséges-e a kut. eng. érvényességét a tevékenységről leadott jelentéshez kötni?
26 IGEN 7 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM

24. Kaphanak-e előjogokat a megbízásos munkák során a területen működő csoportok?
19 IGEN 11 NEM 2 NINCS VÉLEMÉNYEM
25. Szükséges-e eltávolítani a kutatás befejeztével a bejárati szolgáló eszközöket?
14 IGEN 10 NEM 4 NINCS VÉLEMÉNYEM

KÉRDŐÍV az oktatás, etika témakörében:

1. Szükséges a tudományos és technikai vonal közelítése?
27 IGEN 2 NEM 3 NINCS VÉLEMÉNYEM
2. Az MKBT és az MTSZ hozzon létre egy egységes oktatási rendszert?
24 IGEN 3 NEM 3 NINCS VÉLEMÉNYEM
3. Emelkedjen az oktatás színvonala?
28 IGEN 2 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
4. A hatóság határozza meg a képzési rendszer szintjét?
22 IGEN 8 NEM 2 NINCS VÉLEMÉNYEM
5. Ezeket a szinteket később jogszabályokban erősítsék meg?
25 IGEN 4 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
6. Legyen egységes a követelményrendszer?
28 IGEN 2 NEM 0 NINCS VÉLEMÉNYEM
7. A hatóság nyújtson nagyobb anyagi támogatást az oktatásra, szemléletformálásra?
31 IGEN 0 NEM 10 NINCS VÉLEMÉNYEM
8. A jelenlegi érvényes igazolványok ne jelentsenek bérletet a Bg. járáshoz?
16 IGEN 10 NEM 6 NINCS VÉLEMÉNYEM
9. A kutatásvezetői tanfolyam előtt legyen kötelező a barlangjáró II. elvégzése?
18 IGEN 10 NEM 2 NINCS VÉLEMÉNYEM
10. Alakuljon ki a végzettséget elismerő igazolványrendszer?
27 IGEN 2 NEM 2 NINCS VÉLEMÉNYEM
11. Az alapvető túraszervezési ismeretek jelenjenek meg az oktatásrendszer anyagaiban?
26 IGEN 3 NEM 0 NINCS VÉLEMÉNYEM
12. Szükséges a kutatásvezetőktől elvárható technikai tudás meghatározása?
26 IGEN 3 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
13. Szükséges az etikai kódex megalkotása?
26 IGEN 3 NEM 5 NINCS VÉLEMÉNYEM
14. Az etikai kódex elvárásai jelenjenek meg az oktatás valamennyi szintjén és anyagában?
31 IGEN 0 NEM 2 NINCS VÉLEMÉNYEM
15. Az oktatási rendszer egységesítésénél szükséges figyelembe venni a nemzetközi tapasztalatokat?
22 IGEN 8 NEM 3 NINCS VÉLEMÉNYEM
16. A különböző fokozatú vizsgák közé épüljenek be próbaidők a továbblépés feltételeként?
24 IGEN 7 NEM 2 NINCS VÉLEMÉNYEM
17. Szükséges barlangjáró, barlangvédelmi könyvecské összeállítás a nagyközönség számára?
32 IGEN 0 NEM 0 NINCS VÉLEMÉNYEM
18. Szükséges a barlangok turisztikai kategorizálása?
28 IGEN 2 NEM 2 NINCS VÉLEMÉNYEM
19. A tanfolyamok több pénzért szerveződjenek?
4 IGEN 20 NEM 5 NINCS VÉLEMÉNYEM

20. Szükséges a kutatási engedélyek kiadásának tisztázása?
 23 IGEN 1 NEM 2 NINCS VÉLEMÉNYEM
21. Az oktatási rendszer megreformálásában a következők vegyének részt:
 - MKBT
 - MTSZ
 - Barlangtani Intézet
 - Nemzeti parkok
 - néhány csoport képviselője
 23 IGEN 1 NEM 2 NINCS VÉLEMÉNYEM
22. Vállalom, hogy az új oktatási rendszer kialakításához írásos javaslatot küldök két hónapon belül:
 7 IGEN 16 NEM 3 NINCS VÉLEMÉNYEM

KÉRDŐÍV a barlangvédelem, műszaki védelem témakörben

1. A természetvédelmi hatóság képviselje erőteljesebb formában a belügyi hatóságoknál bizonyítható barlangkárosítások és tettenért barlangfeltörések ügyeit?
 22 IGEN 0 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
2. Kezdeményezzünk végre egy próbapert ilyen esetben?
 19 IGEN 0 NEM 3 NINCS VÉLEMÉNYEM
3. Kerüljön meghatározásra az elővilágén túl a barlangok eszmei értéke is?
 16 IGEN 5 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
4. A barlangokba beépített eszközök váljanak állami tulajdonná?
 7 IGEN 9 NEM 6 NINCS VÉLEMÉNYEM
5. Szükséges a látogatottabb karszterületeken és barlangoknál hátrétegete a fokozott hatósági ellenőrzés?
 21 IGEN 2 NEM 0 NINCS VÉLEMÉNYEM
6. Valamennyi lezárt barlangnál írják ki, hogyan lehet hozzáférni a kulcsokhoz és milyen feltételekkel?
 23 IGEN 0 NEM 0 NINCS VÉLEMÉNYEM
7. A társadalmi egyesületeket is vonják be az őrzési munkába?
 21 IGEN 1 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
8. Ezeket az őrzéseket anyagilag is támogatja a hatóság - mint a madárszoknál-?
 18 IGEN 3 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
9. Csoportommal is vállalnék ilyen őrzési feladatot?
 14 IGEN 2 NEM 5 NINCS VÉLEMÉNYEM

1. Az MKBT az alapszabályban megfogalmazott céljainak megvalósításáért tegyen többet -
 Érdekképviselet, információszolgáltatás-?
 29 IGEN 0 NEM 4 NINCS VÉLEMÉNYEM
2. A társulat igyekezzon támogatni anyagilag is a spontán szerveződött szakmai célú rendezvényeket?
 25 IGEN 2 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
3. Hozzunk létre Központi Barlangvédelmi Alapot a túráztatásból származó pénzekből?
 15 IGEN 10 NEM 7 NINCS VÉLEMÉNYEM
4. Lehessen a túráztatásokért pénz kéri, amennyiben a hatóságtól ilyen engedélyt kérünk és kapunk?
 22 IGEN 8 NEM 3 NINCS VÉLEMÉNYEM
5. A túráztatásból származó összegeket az túrázó csoportot használhassa fel barlangvédelmi és vezetési költségeinek fedezésére?
 26 IGEN 2 NEM 4 NINCS VÉLEMÉNYEM
6. Vájljon hozzáférhetőbbé a barlangok kutatóinak - csoportjainak - címlistája?
 31 IGEN 0 NEM 0 NINCS VÉLEMÉNYEM
7. A fenti lista jelenjen meg a Músortüzetben, s legyen állandóan kifüggesztve a titkárságon?
 31 IGEN 0 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
8. Szükség van az MKBT-re?
 28 IGEN 1 NEM 3 NINCS VÉLEMÉNYEM
9. Vájljon nyitottabbá az MKBT munkája?
 23 IGEN 0 NEM 8 NINCS VÉLEMÉNYEM
10. Az MKBT tagság ne jelentsen előjogokat a barlangjárásban, kutatásban, ezt a jogosítványok beszerzésével lehessen elérni?
 24 IGEN 8 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
11. Szükséges meghatározni, hogy kié a túrázó jog egyes barlangoknál?
 19 IGEN 8 NEM 3 NINCS VÉLEMÉNYEM
12. A barlangkutatók tartásuk be az alapvető természetvédelmi előírásokat a felszínen is - sátrazás, személtelés-?
 30 IGEN 2 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
13. Szükséges a Músortüzet havonkénti megjelentetésE?
 23 IGEN 5 NEM 5 NINCS VÉLEMÉNYEM
14. Szükséges, hogy a Músortüzetet a tagdíjon kívül fizessünk?
 10 IGEN 15 NEM 7 NINCS VÉLEMÉNYEM
15. Szükség lenne a csoportok aktívabb jelenlétére a Músortüzetben.?
 15 IGEN 15 NEM 7 NINCS VÉLEMÉNYEM

KÉRDŐÍV a szervezetség témaköréhez

1. Az MKBT az alapszabályban megfogalmazott céljainak megvalósításáért tegyen többet -
 Érdekképviselet, információszolgáltatás-?
 29 IGEN 0 NEM 4 NINCS VÉLEMÉNYEM
2. A társulat igyekezzon támogatni anyagilag is a spontán szerveződött szakmai célú rendezvényeket?
 25 IGEN 2 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
3. Hozzunk létre Központi Barlangvédelmi Alapot a túráztatásból származó pénzekből?
 15 IGEN 10 NEM 7 NINCS VÉLEMÉNYEM
4. Lehessen a túráztatásokért pénz kéri, amennyiben a hatóságtól ilyen engedélyt kérünk és kapunk?
 22 IGEN 8 NEM 3 NINCS VÉLEMÉNYEM
5. A túráztatásból származó összegeket az túrázó csoportot használhassa fel barlangvédelmi és vezetési költségeinek fedezésére?
 26 IGEN 2 NEM 4 NINCS VÉLEMÉNYEM
6. Vájljon hozzáférhetőbbé a barlangok kutatóinak - csoportjainak - címlistája?
 31 IGEN 0 NEM 0 NINCS VÉLEMÉNYEM
7. A fenti lista jelenjen meg a Músortüzetben, s legyen állandóan kifüggesztve a titkárságon?
 31 IGEN 0 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
8. Szükség van az MKBT-re?
 28 IGEN 1 NEM 3 NINCS VÉLEMÉNYEM
9. Vájljon nyitottabbá az MKBT munkája?
 23 IGEN 0 NEM 8 NINCS VÉLEMÉNYEM
10. Az MKBT tagság ne jelentsen előjogokat a barlangjárásban, kutatásban, ezt a jogosítványok beszerzésével lehessen elérni?
 24 IGEN 8 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
11. Szükséges meghatározni, hogy kié a túrázó jog egyes barlangoknál?
 19 IGEN 8 NEM 3 NINCS VÉLEMÉNYEM
12. A barlangkutatók tartásuk be az alapvető természetvédelmi előírásokat a felszínen is - sátrazás, személtelés-?
 30 IGEN 2 NEM 1 NINCS VÉLEMÉNYEM
13. Szükséges a Músortüzet havonkénti megjelentetésE?
 23 IGEN 5 NEM 5 NINCS VÉLEMÉNYEM
14. Szükséges, hogy a Músortüzetet a tagdíjon kívül fizessünk?
 10 IGEN 15 NEM 7 NINCS VÉLEMÉNYEM
15. Szükség lenne a csoportok aktívabb jelenlétére a Músortüzetben.?
 15 IGEN 15 NEM 7 NINCS VÉLEMÉNYEM

Melléklet: a közvéleménykutatás kérdőíve (2 oldal)

6.3.4.2. A "Csodálatos természet" fotókiállítás

(Kovács Attila)

1994. október 15. délután 4 óra: a "Csodálatos természet" fotópályázat kiállításának megnyitója, "Az év természet-fotósa '94" című díjkiosztó ünnepsége. Lépnem alig lehetett a tömegben a Budavári Palota földszintjén berendezett kiállításon, ahol (a pályázott 26 képem egyike,) egy egyszál Jáspis-fotóm is ott árválkodott az egyik tablón, lefelejtett névaláírású címkével, egy meglehetősen gyenge vízparti fotó társaságában, amely sem témájában, sem képi megoldásában, sem technikai kivitelezésében nem illett az egyébként lenyűgöző kiállítás többi képe közé.

Ami azt illeti, az én képem is kilógott egy kicsit a sorból: az egyetlen barlangos fotó volt! Az én véleményem szerint - bár érdekes színhatású - a beküldött Jáspis-képeim közül nem is a legjobb! Úgy gondolom, a zsűri "Legyen egy barlangos fotó is!" alapon kiállításra javasolta ("ha már ilyet is küldtek be"), érdekessége miatt pedig éppen ezt. Díjat - ezek után talán említenem sem kellene - természetesen nem nyert. Túlságosan azért nem bánt a dolog, mert a kiállítás gyönyörű. A megismételhetetlen pillanatot szándékos komponálással elkapott, technikailag is tökéletes képek között szerepelt az enyém is, és igazán nem tudhattam előre, hogy a zsűri szeme a gyurgyalagra jobban áll, mint a helikopterekre. Ez látszik a díjazott alkotásokon is, mert a "Talpig feketében"-t én biztosan nem díjaztam volna. (Első díjas: varjak egy távoli havas fán.) Hasonlóan nem értem igazán a díjazás indítékát az "Est" elforduló égboltjánál sem, hiszen legalább 5-6 sokkal jobb kép volt a "csak" kiállítottak között (ebben a kategóriában).

Láthattam egyébként, hogy egy közönséges városi verébről is lehet csodás képet csinálni; láttam bogarokról és más apróságokról nagyszerű közelképeket (a díjazott "Mohalámpás" megérdemelte!), nagyon tetszett néhány gombás kép, és nem győzöm eleget hangsúlyozni: az egész fantasztikus volt!

A pályázatra beérkezett több mint 2800 kép közül kiválasztott 113 között ott lenni nem rossz érzés, és igazán sajnálom, hogy nem készül valamilyen összefoglaló kiadvány a kiállítás anyagából. Bár a FOTÓ magazin decemberi száma egy rövid cikkkel és 4-5 képpel megemlékezik az eseményről (és korábbi számaiban is szerepelt már - utalás nélkül - egy-két kép), valamint azóta már tudom, hogy a kiállítás országos körútra indult (Nyíregyháza, Debrecen, Szeged, Pécs, ... stb; Miskolc nem!), számunkra valószínűleg már végleg elveszett. Így aki nem tekintette meg Budapesten október 15. és 30. között, az egy felejthetetlenül nagyszerű élménnyel örökre szegényebb maradt.

Fotó: 5., 6.

6.3.5. Táboraink

6.3.5.1. Nyári kutatótábor

(F. Nagy Zsuzsanna)

Nyári kutatótáborunkat hagyományainkhoz híven Létras-tetőn rendeztük meg július 24. és augusztus 7. között. A tábor vezetője Szalai Ferenc volt, a főzéssel kapcsolatos gondok nagy részét Kovács Attiláné vállalta magára. Átlagosan 50 főre számíthattunk az elmúlt évi tapasztalataink alapján.

A kutatótáborban ismét több kutatási ponton folyt majd a munka, így képességei szerint, valamennyi korosztály kivehette részét belőle.

(Kovács Attila)

Az első héttégre még csak amolyan bemelegítés. Latolgatjuk a várható létszámot, küzdünk a darazsakkal, megbontjuk a Nagy-mogyorórt, lemegyünk a Fofó-ágba. Ide én ekkor először. Megdöbbenek milyen közel voltunk a bejutáshoz az utolsó bontásunkkor, mennyi szemét van odabent, mennyire ideiglenesen vannak még mindig a kötelek beszerelve, milyen szép a Szepesi-szifonon túli rész, milyen döbbenetesen szép és egyúttal iszonyú munkahely a IV. szifon. Nyolcan indultunk, de végül csak hárman járjuk be (munka helyett) az alsó részt, mert Keresz és Sári - lassú



5. A kiállításra eljutott felvétel
Jáspis-barlang, HBM-terem
(Kovács Attila)



6. A "Csodálatos természet" kiállítás látogatói
(Kovács Attila)

lejövetelünkre hivatkozva, sértődést színelve - kimentek, magukkal csábítva a hátul jövő Liksay Lacit, Papp Gergőt, Micit is.

A következő három napon a szifonra nincs elég ember, a Nagy-mogyorós omló mennyezetét is otthagyták, és néhányan, főleg a fiatalabbja, belekezdtek egy régen felhagyott munkahely újrakibontásába: ez a Szárdóka K-i bontás. A beomlott részek kitermelése után egy 4 m mély sziklahasadékot találtak, ennek alján lehet folytatni a munkát.

Pénteken kitararítottuk a Láner-ből a bentmaradt szerszámot, szemetet, ácsolatanyagot.

Szombatra összejött 9 fővel egy Szepi-szifon bontóparti, ahol előbb én, majd Maci bontásával hatalmasat haladtunk előre. Anyag még van bőven, a keresztmetszet állandó.

Vasárnap túravezetés a Vizes-ben, valamint Szalai Feri mér a felszínen Kovával, a Láner- és a Szepesi-bejáratok között teodolittal.

Közben ismét kihagytam két napot. A Láner-partik az emberigény miatt nem nagyon jönnek össze (szerdán, csütörtökön egy-egy), de a Nyelesgambi bontása (a fiatal korosztály ugyancsak dőcögő munkakedve mellett) azért folyamatosan halad. Közben malacsütés, diavetítés (nem győzők elég diát felhordani), az élet zajlik, a darazsak már mindenkit megcsíptek.

A szombati Láner-bontás már a táborzárás jegyében csak jelképes, a szárdókai munkahely is üres már napok óta. Este tábortűz, a balekavatózás némi vita után elmarad, mindenki a (tábor ideje alatt egy-két vitát csakugyan okozó) fiatalok/öregék ellentétéről beszél. (Számomra) meglepetésszerűen nekem szavazzák meg a Láner Kupát. Az eső (nem túl határozottan) elkezd csepegni. A krampampuli rendjén elfogy, a kitartóbbja reggelig dalol.

Vasárnap laza pakolászás után délután hagyjuk el a helyszínt.

Fotó: 46.

6.3.5.2. Nyári természetismereti tábor

(F. Nagy Zsuzsanna)

Második alkalommal hirdettük meg általános iskolásoknak a Természetismereti gyermektábort. Vincze Ferencné, Vincze Klára, Mogyorósi Judit, Tari Edit és F. Nagy Zsuzsanna, voltak a táborvezetők. A kétszer egy hetes turnusokra jelentkezőket "szülői értekezleten" tájékoztattuk a programról. 42 iskolást táboroztattunk a létrási-réten a Holocén Természetvédelmi Egyesülettől kölcsön kapott sátrakban.

A tábor alapvető szakmai célja volt, hogy tudatosítsa a gyermekekben az alábbiakat:

- A Bükk-hegység mészkőhegység.
- Rendkívül érzékeny vízbázis.
- Vize rendkívül fontos több százezer ember ivóvízellátásában.
- Tisztaságának megőrzése rendkívül fontos.
- Rendkívül könnyen szennyeződik a karszt.
- A vízhozam és vízminőség vizsgálata fontos.
- A mészkőhegység fontos élőhelye növényeknek, állatoknak egyaránt.
- Mindenki tehet valamit az élő és élettelen értékek védelme érdekében.
- A karszt legjellemzőbb természetvédelmi értékei a Bükkben a barlangok (közel 1000).
- Valamennyi védett, s néhányuk fokozottan védett.
- Hogyan alakulnak ki a barlangok és képződményeik.
- A barlang élőhely.

Pedagógiai céljaink voltak:

A táborba az eddigi tapasztalatainknak megfelelően elsősorban miskolci gyermekek jelentkeztek. Egy részük negyedik, ötödik alkalommal csatlakozott ilyen tábor programjához, másik részük még egyáltalán nem tartózkodott hosszabb időt a szabad természetben. Ennek megfelelően meg akartuk ismertetni a gyerekekkel a természetben való



Természetismereti gyermektábor Létrás-tető

*** A turnusok időpontjai:**

- július 4-11
- július - 11-17

*** A tábor pontos helye:**

Bükki Nemzeti Park - Létrás-tető

*** Megközelítési lehetőség:**

Szomorú-völgyi erdészeti műúton

*** Érkezés és indulás helyszíne:**

Majális Park autóbusz vágállomás

*** Indulás időpontja:** július 4, július 11 reggel 8 óra

Érkezés időpontja: július 10, július 17 11 óra

*** Résztevők száma:** 27 általános iskolai diák

*** A tábor vezetőinek száma:** 3 - 3 fő

(Júl. 4-11 F. Nagy Zsuzsanna, Júl. 11-17 Vincze Klára)

*** A tábor célja és feladata:** Természetjárás és természetismeret a BNP területén

***Az elszállásolás módja:** sátoztábor (a Holocén Természetvédelmi Egyesület támogatásával)

***Étkezés:** Teljes ellátás, tábori főzés

*** A tábor programterve:**

7 óra ébresztő, 7,30 reggeli

8-17 óráig túrák, szakmai programok

18-18,30-ig vacsora

19-22-ig pihenés, játék

***A tábor részvételi költsége:** 3000 ft/fő

***Befizetés és megbeszélés a szülőkkel:**

Tudomány és Technika Háza, 112-es szoba, 1994 május 26 és június 9-én 17 -18 óra között





46. Malacsütéshez készülve
(F. Nagy Zsuzsanna)



tartózkodás és tevékenység célszerű szokásrendszerét, alapvető magatartásszabályait. Elsősorban azzal a céllal, hogy beépüljenek szokásaikba, s későbbi kapcsolatukban másképp viszonyuljanak a Nemzeti Park természeti értékeihez, elsősorban karsztjelenségeihez, azok védelméhez.

A túráink célpontjai voltak:

- Anna- és Szent István-barlang - Lillafüred.
- Létrási-Vizes-barlang, Alabástrom-barlang - Létrás-tető.
- Lipicai ménés - Csipkésút.
- Jávorkúti-tó.
- Vadaspark - Csanyik-völgy.
- Óskohó - Garadna-völgy.
- Kohászati Múzeum - Felső-Hámor.
- Herman Ottó Emlékház - Lillafüred.

Melléklet: plakát

Fotó: 47.

6.3.5.3. Téli kutatótábor

(*Ferenczy Gergely*)

Egyesületünk számos tagja részt vett táborunkon. Sajnos külső egyesületeket megint nem sikerült beszerveznünk. A tábor vezetője Ferenczy Gergely volt, a konyhát főképpen F. Nagy Zsuzsanna és Horváth Zsuzsa tartotta üzemben, melynek eredményeképpen igazán finom ételek kerültek a föld alatt meggyötört emberek asztalára. Ismét igazolódott az, hogy egy tábor hangulatát nagymértékben befolyásolja a konyhában készült ételek minősége és nem utolsósorban mennyisége.

A tábor céljai: térképezés a Fofó-ágban, feltáró kutatás a Szepesi-III-IV-es szifonban, illetve a Speizi-barlang végpontján. A három munka sajnos nem párhuzamosan folyt, már ami a feltárást illeti. Ennek ellenére viszonylag sikeresen végződött (lásd: Speizi-barlang kutatása).

A szilvesztert ismét a kutatóházban rendeztük meg, melynek egyetlen károsultja a Béla köré épített cserépkályha volt. A romokat eltakarítva az újévben az első napot fent töltöttük, majd eltávoztunk.

6.3.6. Versenyek

6.3.6.1. Hágó Kupa

(*Horváth Zsuzsa*)

Az FTSK Barlangkutató Szakosztálya 1994 május 13-15-én a Pál-völgyi kőfejtőben megrendezte az idei Hágó Kupát.

Szombaton csoportos vetélkedés zajlott a Mátyás-hegyi-barlangban. A 3 fős csapatok gyorsasági szakaszokkal fűszerezett versenypályán küzdöttek végig magukat. Hol labdát hajigáltak útközben, hol egymáshoz láncolt lábakkal, vagy éppen teljes sötétségben botorkáltak.

Egyesületünk 1,333 csapattal képviseltette magát. Bátori Károly, Burdiga Zsolt, Veres Imre és Horváth Zsuzsa személyében. A fiúk "Kisbubu" álnéven a V., a leányzat az Emelem nevű lánycsapat oszlopos tagjaként az előkelő IX. helyezést szerezte meg, amivel egyben a legjobb lánycsapatnak járó díjat is elnyerték. (Ez még Kareszéknek sem sikerült!)

Vasárnap került sor a kőfejtő sziklafalán az egyéni versenyre, mégpedig egy torzonborzról torzonborzabb eftéskások legmerészebb álmaiban összeszövevényezett kötélpálya legvadabb tekervényein. Itt már csak három tagunk tört dicsőségre az MLBE zászlajával:

Horváth Zsuzsa az I. helyen,
Veres Imre a X. helyen,
Burdiga Zsolt a XII. helyen végzett.

Igazán kár, hogy nem jöttek el még többen, a hangulat nagy, a szervezés mintaszerű volt, a rendezőknek felróható egyetlen egy bakdövés az volt, hogy a barlangban nem gondoskodtak saját kényelmükről és ellátásukról, ezért az eredményhirdetés vasárnap meghitt suttogásban telt.

6.3.6.2. Barlangnap

Az MKBT XXXVIII. vándorgyűlését 1994 június 24-26. között a Tatabányai Barlangkutató Egyesület a MAFC-al közösen szervezte meg a Gerecse-hegységben Vértestolnán. Itt 841 fő túrázott 11 barlangban, mi 12-en vettünk részt egyesületünkben. A Marcel Loubens Kupán 2 csapatot indítottunk.

6.3.6.3. Lakatos Kupa 1994

A MAFC Barlangkutató Csoport 1994 szeptember 30. és október 2. között Bódvaszilason, a Vecsem-forrásnál szervezte meg a Lakatos Kupát. A Pedálos kategóriában Burdiga Zsolt, Bátori Károly, Veres Imre csapat II. helyezést ért el.

6.3.6.4. Pireneusi Kalandos Játékok

1994 október 15-16-án Budapesten rendezték meg a Pireneusi Kalandos Játékok nemzetközi barlangász verseny hazai selejtezőjét. Veres Imre és Burdiga Zsolt, éppencsak lemaradva az első helyről, II. helyezést ért el.

6.4. Tanfolyamok, oktatás

6.4.1. Barlangjáró I. tanfolyam

(F. Nagy Zsuzsanna)

A tanfolyam 1994 márciusában kezdődött File Ferenc és Veres Imre vezetésével. Az elméleti előadásokat Kovács Zsolt, Ferenczy Gergely, File Ferenc, Veres Imre és F. Nagy Zsuzsanna, a technikai képzést Veres Imre és File Ferenc vezette. 1994. június 18-19-én az MTSZ vizsgáztatói előtt Szabó Gábor, Kertész Gábor, Kovács Gergely, Debreczeni Gábor, Tari Edit, Lukács Balázs, Lukács György, Bazsó Tamás és Papp Gergely tett sikeres elméleti és gyakorlati vizsgát.

6.4.2. Táborvezetői tanfolyam

(F. Nagy Zsuzsanna)

A miskolci Ökológiai Intézet A Fenntartható Fejlődésért Alapítvány a természetvédelmi táboroztatással foglalkozó fiataloknak, tanároknak, egyetemistáknak táborvezetői továbbképzést tartott 3 napon át egy júliusi hétvégén (Barati Sándor és F. Nagy Zsuzsanna vezetésével). Miután rendszeressé vált egyesületünkben a gyermektáboroztatás nyaranta, két tagunkat delegáltuk a képzésre. Vincze Klára, és Tari Edit a táborszervezés szempontjainak kiválasztásától kezdve, az egész napos túrák alatt a Kis- és Nagy-fennsík, a Bükk botanikai, faunisztikai, földtani tudnivalóival ismerkedett meg, s azzal a módszertannal, mellyel élvezhetővé tehető a természettudományos ismeretek elsajátítása gyermekkorban is. Néhány hét múlva, a létrási táborban már kamatoztathatták is a tanultakat.

6.5. Mentőtevékenység

(Ferenczy Gergely)

1994 október 22-én a Létrási-Vizes-barlangban mentési gyakorlatot tartottunk az Észak-magyarországi Barlangi Mentők Egyesületének szervezésében, túlnyomó részt Marcel-es résztvevőkkel. A mentési gyakorlat célja a gyakorlatlan túrázók által közkedvelt, sűrűn látogatott barlang megismerése volt, sérült hordágyban való szállítása szempontjából. A mentési gyakorlaton egyesületünk nagy létszámban vett részt. A gyakorlat kézzelfogható, elgondolkodtató tapasztalatokat hozott.

A mentés a Tótól a Hágcsós-teremig zajlott. A sérült (Kertész Gábor, kb. 63 kg, 170 cm magas) az említett útvonalat 4 óra 43 perc alatt tette meg (általunk, hordágyban). A Hágcsós-teremtől a kijáratig korábban már több gyakorlatot végeztünk, így nem volt értelme a további szállításnak (kb. 25 perc hordágyal). Az egész akció a hordágy leszállításával kezdődően 7 órát vett igénybe. A mentésen a külszínesekkel együtt 22 ember vett részt, köztük 2 újságíró (lásd: "... gyakorlat útvonala és résztvevői").

A mentés fizikailag nagyon megterhelő volt: kb. 6-8 fős csapat hozta felszínre a hordágyat, a többiek a kiépítéssel voltak elfoglalva. A barlangba telephittünk a Micimackó-teremig. Meggondolandó a barlangok adó-vevővel való bejárása a kommunikálás lehetőségének felderítése érdekében (a Jáspis-barlangban -80 m-en kiválóan kommunikáltunk a felszínnel a szeizmikus mérés alkalmával).

A legfontosabb tapasztalatok a következők:

1. A hordágy (sérült nélkül!) a 4. bejáraton nem fér le a Z-ági kanyar miatt.
2. A sérült hordágyal nem fér át a Rom-termi omladék képezte szűkületen.
3. A Rom-termi szűkületben egy 100 kg-on felüli gambi kimozdulva a közlekedést, a mentést akadályozta, veszélyeztette. A követ a barlang biztonságos bejárása érdekében el kell távolítani.
4. A barlangban adódott néhány pont, szakasz, ahol nehezebb, magasabb sérültet nem lehet elvinni a járat tágítása nélkül. A mentés gyorsítása érdekében célszerű ezeken a helyeken beavatkozni. Ilyen szakaszok a következők:

- Oszlopos-terem előtti "S" kanyar-szerű agyagos szifon (agyagban való bontás, mélyítés).
- A Lányok öröme-folyosója (járatszelvényt leszűkítő képződmények, könyelvek leverése).
- A Rom-terem alatti szűkület tágítása (mivel nem fér át a hordágyal a sérült).

A barlang kiépítése

Jellegénél fogva a barlang nem igényel kötéltechnikát, így a mentés technikai szempontból könnyű volt. Egy kötélhidat építettünk be a Háromszög-terem felett. A híd rövidre sikerült, a későbbiekben meg kell hosszabbítani, hogy a szűk hasadékat felülről meg lehessen kerülni: ne térden tartva kelljen továbbítani ezen a szakaszon.

Egyszerű húzórendszert építettünk ki (amerikai csiga, visszafutásgátló) a Tútláplált-Micimackó-terem alsó részén, ahol kiderült, hogy alig fér át a hordágy. Itt nitteket nem tettünk be. Kényelmesebbnek tűnik a Tavi-felső felé tartó kürtő alatt a követ megkerülve felhúzni a hordágyat. (Nincs kiépítve!).

Egyszerű húzórendszert építettünk ki a Rom-termi szűkülethez, ahol a hordágy sérült nélkül jött át, majd ismét visszacsomagoltuk, s úgy húztuk, s engedték a Sójahok-hídja felé. A csiga a hordágyon volt, így felezőként működött a rendszer. A Hágcsós-terem felé a felmászásoknál természetes kikötésekből eresztettük a hordágyat. A Hágcsós-teremben a létrához ellensúlyos technika volt beépítve annak idején.

A sérült a Dögszifonnál egy nagyot eresztett, mondván hogy nem bírja tovább a megpróbáltatásokat (mi igyekeztünk biztatni, hátha kibírja).

A csapat jó összhangban működött együtt, veszekedésre nem került sor.

Megoldandó az esetleges barlangi robbantás problémája. Megoldást jelenthet a Honvédség szakirányú szervezetével való kapcsolatfelvétel. (Salamon Gábor javaslata, egy lehetőség).

6.6. Szervezeti kapcsolatok, pályázatok

(F.Nagy Zsuzsanna)

Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat: Az 1994. évben valamennyi Műsorfüzetben megjelent tőlünk, vagy rólunk valamilyen hír. Résztvettünk az MKBT-rendezvényeken. Meglepetésként ért bennünket a tiszteletteljes elismerés, a Vass Imre Emléklap átvétele. Az MKBT tisztújítása érdekében létrehozott öt fős bizottságnak két Marcel-es tagja van (dr. Lénárt László - Ferenczy Gergely).

Magyar Természetvédők Szövetsége: Rendszeresen megkapjuk a Zöldlevél havi, információs kiadványt. Az Országos NGO találkozón szekcióvezetőként vett részt, az országos táborvezetői felkészítő tanfolyam oktatója volt egy tagunk. Élünk a szövetség által koordinált táborpályázati lehetőséggel.

Életfa Környezetvédő Szövetség: regionális szerveződés. Tagjait elhívtuk s résztvettek a Barlangkutatók a barlangokért című találkozón. Kölsönösen ellátogattunk egymás kutatóbázisaira (Bikk-bérc). Működési költségeink fedezéséhez támogatást nyújtott.

Külföldi csoportokkal is folytatódott levelezésünk (szlovák, ukrán, erdélyi, szlovén, spanyol).

A **Bükki Barlangkutató Alapítvány** segítséget nyújt szükség esetén a kutatói munkákhoz, rendezvényekhez, az **Észak-Magyarországi Barlangi Mentők Alapítványában** alapító egyesületként veszünk részt.

6.7. Egyéb népszerűsítő anyagok

A Barlangjáró I. tanfolyamra, a Természetismereti gyermektáborra, s a kutatóház népszerűsítésére plakátokat készítettünk. A tanfolyamra kiadványt állítottunk össze, csakúgy, mint a görögországi Astraka-túrához. Továbbra is kaphatók egyesületi emblémával ellátott pólóink, vinyettáink, húsvéti és karácsonyi képeslapjaink.



47. Ifjú barlangászok az Alabástrom-barlangban
(F. Nagy Zsuzsanna)

